

Den Europæiske Unions Tidende

L 79

Dansk udgave

Retsforskrifter

53. årgang

25. marts 2010

Indhold

II Ikke-lovgivningsmæssige retsakter

FORORDNINGER

- ★ Kommissionens forordning (EU) nr. 248/2010 af 24. marts 2010 om ændring af forordning (EF) nr. 1484/95 om gennemførelsesbestemmelser til ordningen for tillægsimporttold og om fastsættelse af repræsentative priser for fjerkrækød og æg samt ægalbumin og forordning (EF) nr. 504/2007 om gennemførelsesbestemmelser for ordningen med tillægsimporttold for mælk og mejeriprodukter 1
- ★ Kommissionens forordning (EU) nr. 249/2010 af 24. marts 2010 om registrering af en betegnelse i registret over beskyttede oprindelsesbetegnelser og beskyttede geografiske betegnelser (Chorizo Riojano (BGB)) 3
- ★ Kommissionens forordning (EU) nr. 250/2010 af 24. marts 2010 om registrering af en betegnelse i registret over beskyttede oprindelsesbetegnelser og beskyttede geografiske betegnelser (Farine de Petit Épeautre de Haute Provence (BGB)) 5
- ★ Kommissionens forordning (EU) nr. 251/2010 af 24. marts 2010 om registrering af en betegnelse i registret over beskyttede oprindelsesbetegnelser og beskyttede geografiske betegnelser (Yorkshire Forced Rhubarb (BOB)) 7
- Kommissionens forordning (EU) nr. 252/2010 af 24. marts 2010 om faste importværdier med henblik på fastsættelse af indgangsprisen for visse frugter og grøntsager 9

Pris: 4 EUR

(Fortsættes på omslagets anden side)

DA

De akter, hvis titel er trykt med magre typer, er løbende retsakter inden for landbrugspolitikken og har normalt en begrænset gyldighedsperiode.

Titlen på alle øvrige akter er trykt med fede typer efter en asterisk.

Kommissionens forordning (EU) nr. 253/2010 af 24. marts 2010 om ændring af de repræsentative priser og den tillægsimporttold for visse produkter inden for sukkersektoren, der er fastsat ved forordning (EF) nr. 877/2009 for produktionsåret 2009/10	11
--	----

AFGØRELSER

2010/178/EU:

★ Kommissionens afgørelse af 15. december 2009 om statsstøtte, som Tyskland har ydet i forbindelse med nogle ydelser, som Bayerns dyresundhedstjeneste har leveret (C 24/06 (ex NN 75/2000)) (meddelt under nummer K(2009) 9954)	13
--	----

IV Retsakter vedtaget inden den 1. december 2009 i henhold til EF-traktaten, EU-traktaten og Euratomtraktaten

★ EFTA-Tilsynsmyndighedens beslutning nr. 329/08/KOL af 28. maj 2008 om støtte til Sementsverksmiðjan hf. (Island)	25
★ EFTA-Tilsynsmyndighedens beslutning nr. 405/08/KOL af 27. juni 2008 om indstilling af den formelle undersøgelsesprocedure, for så vidt angår den islandske boligfinansieringsfond (BFF) (Island)	40

Berigtigelser

★ Berigtigelse til Kommissionens forordning (EF) nr. 1242/2008 af 8. december 2008 om opstilling af en fællesskabsklassifikation af landbrugsbedrifter (EUT L 335 af 13.12.2008)	58
--	----

II

(Ikke-lovgivningsmæssige retsakter)

FORORDNINGER

KOMMISSIONENS FORORDNING (EU) Nr. 248/2010

af 24. marts 2010

om ændring af forordning (EF) nr. 1484/95 om gennemførelsesbestemmelser til ordningen for tillægsimporttold og om fastsættelse af repræsentative priser for fjerkrækød og æg samt ægalbumin og forordning (EF) nr. 504/2007 om gennemførelsesbestemmelser for ordningen med tillægsimporttold for mælk og mejeriprodukter

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

under henvisning til Rådets forordning (EF) nr. 1234/2007 af 22. oktober 2007 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter og om særlige bestemmelser for visse landbrugsprodukter (fusionsmarkedsordningen) ⁽¹⁾, særlig artikel 143, litra b), sammenholdt med artikel 4,

under henvisning til Rådets forordning (EØF) nr. 614/2009 af 7. juli 2009 om den fælles handelsordning for ægalbumin og mælkealbumin ⁽²⁾, særlig artikel 3, stk. 4, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Ifølge artikel 3, stk. 3, i Kommissionens forordning (EF) nr. 1484/95 ⁽³⁾ og artikel 4, stk. 3, i Kommissionens forordning (EF) nr. 504/2007 ⁽⁴⁾ skal importøren, når en sendings cif-importpris er højere end den gældende repræsentative pris, stille en sikkerhed som nævnt i artikel 248, stk. 1, i Kommissionens forordning (EØF) nr. 2454/93 af 2. juli 1993 om visse gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EØF) nr. 2913/92 om indførelse af en EF-toldkodeks ⁽⁵⁾ svarende til den tillægstold, vedkommende skulle have betalt, hvis beregningen af den var blevet foretaget på grundlag af den repræsentative pris for det pågældende produkt.
- (2) I tilsvarende tilfælde skal importøren i henhold til artikel 38, stk. 3, i Kommissionens forordning (EF) nr. 951/2006 af 30. juni 2006 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 318/2006, for så

vidt angår handel med tredjelande inden for sukkersektoren ⁽⁶⁾, stille en sikkerhed, jf. artikel 248, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 2454/93, svarende til forskellen mellem tillægsimporttolden beregnet på grundlag af den repræsentative pris for det pågældende produkt og tillægsimporttolden beregnet på grundlag af cif-importprisen for den pågældende sending.

- (3) For at harmonisere beregningsmetoderne i de forskellige sektorer bør metoden i artikel 3, stk. 3, i forordning (EF) nr. 1484/95 og artikel 4, stk. 3, i forordning (EF) nr. 504/2007 rettes ind efter metoden i artikel 38, stk. 3, i forordning (EF) nr. 951/2006.
- (4) I artikel 3, stk. 4, i forordning (EF) nr. 1484/95 og artikel 4, stk. 4, i forordning (EF) nr. 504/2007 fastsættes den frist, importøren har til at bevise, at sendingen er blevet afsat på betingelser, der bekræfter cif-importprisen rigtighed. I praksis har det vist sig, at proceduren for import og salg af produkter i henhold til ordningen er blevet meget mere opdelt. Hvor der førhen normalt kun var en erhvervsdrivende, der tog sig af opkøb i tredjelandet, overgang til fri omsætning og salg i EU, er der i dag flere erhvervsdrivende involveret i de forskellige forløb, hvilket ofte gør det umuligt at overholde disse frister. Fristerne bør derfor forlænges.
- (5) Forordning (EF) nr. 1484/95 og (EF) nr. 504/2007 bør derfor ændres i overensstemmelse hermed.
- (6) Foranstaltningerne i denne forordning er i overensstemmelse med udtalelse fra Forvaltningskomitéen for den Fælles Markedsordning for Landbrugsprodukter —

⁽¹⁾ EUT L 299 af 16.11.2007, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 181 af 14.7.2009, s. 8.

⁽³⁾ EFT L 145 af 29.6.1995, s. 47.

⁽⁴⁾ EUT L 119 af 9.5.2007, s. 7.

⁽⁵⁾ EFT L 253 af 11.10.1993, s. 1.

⁽⁶⁾ EUT L 178 af 1.7.2006, s. 24.

VEDTAGET DENNE FORORDNING:

Artikel 1

Artikel 3, stk. 3 og 4, i forordning (EF) nr. 1484/95 affattes således:

»3. I det i stk. 2 omhandlede tilfælde stiller importøren en sikkerhed, jf. artikel 248, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 2454/93, svarende til forskellen mellem tillægsimporttolden beregnet på grundlag af den repræsentative pris for det pågældende produkt og tillægsimporttolden beregnet på grundlag af cif-importprisen for den pågældende sending.

4. Importøren har en frist på to måneder regnet fra salget af de pågældende produkter, dog højst ni måneder fra antagelsen af angivelsen til overgang til fri omsætning, til at bevise, at sendingen er blevet afsat på betingelser, der bekræfter rigtigheden af de priser, som er nævnt i stk. 2. Overholdes en af ovennævnte frister ikke, fortabes sikkerhedsstillelsen. Myndighederne kan dog forlænge fristen på ni måneder med højst tre måneder efter behørigt begrundet anmodning fra importøren.

Sikkerhedsstillelsen frigives, hvis der over for toldmyndighederne føres fyldestgørende bevis for, på hvilke betingelser afsætningen har fundet sted. I modsat fald fortabes sikkerhedsstillelsen som betaling for tillægstolden.»

Artikel 2

Artikel 4, stk. 3 og 4, i forordning (EF) nr. 504/2007 affattes således:

»3. I det i stk. 2 omhandlede tilfælde stiller importøren en sikkerhed, jf. artikel 248, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 2454/93 (*), svarende til forskellen mellem tillægsimporttolden beregnet på grundlag af den repræsentative pris for det pågældende produkt og tillægsimporttolden beregnet på grundlag af cif-importprisen for den pågældende sending.

4. Importøren har en frist på to måneder regnet fra salget af de pågældende produkter, dog højst ni måneder fra antagelsen af angivelsen til overgang til fri omsætning, til at bevise, at sendingen er blevet afsat på betingelser, der bekræfter rigtigheden af de priser, som er nævnt i stk. 2. Overholdes en af ovennævnte frister ikke, fortabes sikkerhedsstillelsen. Myndighederne kan dog forlænge fristen på ni måneder med højst tre måneder efter behørigt begrundet anmodning fra importøren.

Sikkerhedsstillelsen frigives, hvis der over for toldmyndighederne føres fyldestgørende bevis for, på hvilke betingelser afsætningen har fundet sted. I modsat fald fortabes sikkerhedsstillelsen som betaling for tillægstolden.

(*) EFT L 253 af 11.10.1993, s. 1.«

Artikel 3

Denne forordning træder i kraft på syvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Den anvendes fra den 1. maj 2010.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Udfærdiget i Bruxelles, den 24. marts 2010.

På Kommissionens vegne
José Manuel BARROSO
Formand

KOMMISSIONENS FORORDNING (EU) Nr. 249/2010**af 24. marts 2010****om registrering af en betegnelse i registret over beskyttede oprindelsesbetegnelser og beskyttede geografiske betegnelser (Chorizo Riojano (BGB))**

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

under henvisning til Rådets forordning (EF) nr. 510/2006 af 20. marts 2006 om beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter og fødevarer ⁽¹⁾, særlig artikel 7, stk. 4, første afsnit, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) I henhold til artikel 6, stk. 2, første afsnit, i forordning (EF) nr. 510/2006 er Spaniens ansøgning om registrering af betegnelsen »Chorizo Riojano« blevet offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* ⁽²⁾.

- (2) Da Kommissionen ikke har modtaget indsigelser, jf. artikel 7 i forordning (EF) nr. 510/2006, bør denne betegnelse registreres —

VEDTAGET DENNE FORORDNING:

Artikel 1

Betegnelsen i bilaget til denne forordning er hermed registreret.

*Artikel 2*Denne forordning træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Udfærdiget i Bruxelles, den 24. marts 2010.

På Kommissionens vegne

José Manuel BARROSO

Formand

⁽¹⁾ EUT L 93 af 31.3.2006, s. 12.

⁽²⁾ EUT C 186 af 8.8.2009, s. 14.

BILAG

Landbrugsprodukter bestemt til fødevarer, som er opført i traktatens bilag I:

Kategori 1.2. Kødprodukter (opvarmet, saltet, røget)

SPANIEN

Chorizo Riojano (BGB)

KOMMISSIONENS FORORDNING (EU) Nr. 250/2010**af 24. marts 2010****om registrering af en betegnelse i registret over beskyttede oprindelsesbetegnelser og beskyttede geografiske betegnelser (Farine de Petit Épeautre de Haute Provence (BGB))**

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

under henvisning til Rådets forordning (EF) nr. 510/2006 af 20. marts 2006 om beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter og fødevarer ⁽¹⁾, særlig artikel 7, stk. 4, første afsnit, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) I henhold til artikel 6, stk. 2, første afsnit, og artikel 17, stk. 2, i forordning (EF) nr. 510/2006 er Frankrigs ansøgning om registrering af betegnelsen »Farine de Petit Épeautre de Haute Provence« blevet offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* ⁽²⁾.

- (2) Da Kommissionen ikke har modtaget indsigelser, jf. artikel 7 i forordning (EF) nr. 510/2006, bør betegnelsen registreres —

VEDTAGET DENNE FORORDNING:

Artikel 1

Betegnelsen i bilaget registreres.

*Artikel 2*Denne forordning træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Udfærdiget i Bruxelles, den 24. marts 2010.

På Kommissionens vegne

José Manuel BARROSO

Formand

⁽¹⁾ EUT L 93 af 31.3.2006, s. 12.

⁽²⁾ EUT C 185 af 7.8.2009, p. 17.

BILAG

Landbrugsprodukter til fremstilling af fødevarer, der er opført i traktatens bilag I:

Kategori 1.6.: Frugt, grøntsager og korn, også forarbejdet

FRANKRIG

Farine de Petit Épeautre de Haute Provence (BGB)

KOMMISSIONENS FORORDNING (EU) Nr. 251/2010**af 24. marts 2010****om registrering af en betegnelse i registret over beskyttede oprindelsesbetegnelser og beskyttede geografiske betegnelser (Yorkshire Forced Rhubarb (BOB))**

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

under henvisning til Rådets forordning (EF) nr. 510/2006 af 20. marts 2006 om beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter og fødevarer ⁽¹⁾, særlig artikel 7, stk. 4, første afsnit, og

ud fra følgende betragtninger:

(1) I henhold til artikel 6, stk. 2, første afsnit, i forordning (EF) nr. 510/2006 er Det Forenede Kongeriges ansøgning om registrering af betegnelsen »Yorkshire Forced Rhubarb« offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* ⁽²⁾.

(2) Da Kommissionen ikke har modtaget indsigelser, jf. artikel 7 i forordning (EF) nr. 510/2006, bør denne betegnelse registreres —

VEDTAGET DENNE FORORDNING:

Artikel 1

Betegnelsen i bilaget til denne forordning registreres hermed.

*Artikel 2*Denne forordning træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Udfærdiget i Bruxelles, den 24. marts 2010.

På Kommissionens vegne

José Manuel BARROSO

Formand

⁽¹⁾ EUT L 93 af 31.3.2006, s. 12.

⁽²⁾ EUT C 189 af 12.8.2009, s. 29.

BILAG

Landbrugsprodukter bestemt til fødevarer, som er opført i traktatens bilag I:

Kategori 1.6. Frugt, grøntsager og korn, også forarbejdet

DET FORENEDE KONGERIGE

Yorkshire Forced Rhubarb (BOB)

KOMMISSIONENS FORORDNING (EU) Nr. 252/2010**af 24. marts 2010****om faste importværdier med henblik på fastsættelse af indgangsprisen for visse frugter og grøntsager**

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

under henvisning til Rådets forordning (EF) nr. 1234/2007 af 22. oktober 2007 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter og om særlige bestemmelser for visse landbrugsprodukter (fusionsmarkedsordningen) ⁽¹⁾,

under henvisning til Kommissionens forordning (EF) nr. 1580/2007 af 21. december 2007 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 2200/96, (EF) nr. 2201/96 og (EF) nr. 1182/2007 vedrørende frugt og grøntsager ⁽²⁾, og

ud fra følgende betragtning:

Ved forordning (EF) nr. 1580/2007 fastsættes der, på basis af resultatet af de multilaterale handelsforhandlinger under Uruguay-runden, kriterier for Kommissionens fastsættelse af faste importværdier for tredjelande for de produkter og perioder, der er anført i del A i bilag XV til nævnte forordning —

VEDTAGET FØLGENDE FORORDNING:

Artikel 1

De faste importværdier som omhandlet i artikel 138 i forordning (EF) nr. 1580/2007 fastsættes i bilaget til nærværende forordning.

Artikel 2

Denne forordning træder i kraft den 25. marts 2010.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Udfærdiget i Bruxelles, den 24. marts 2010.

*For Kommissionen
På formandens vegne*

Jean-Luc DEMARTY

*Generaldirektør for landbrug
og udvikling af landområder*

⁽¹⁾ EUT L 299 af 16.11.2007, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 350 af 31.12.2007, s. 1.

BILAG

Faste importværdier med henblik på fastsættelse af indgangsprisen for visse frugter og grøntsager

(EUR/100 kg)

KN-kode	Tredjelandskode ⁽¹⁾	Fast importværdi
0702 00 00	IL	74,8
	JO	59,4
	MA	95,7
	TN	128,2
	TR	97,7
	ZZ	91,2
0707 00 05	JO	68,6
	MA	74,6
	MK	124,9
	TR	123,4
	ZZ	97,9
0709 90 70	JO	97,9
	MA	147,9
	TR	103,1
	ZZ	116,3
0805 10 20	EG	40,2
	IL	59,5
	MA	43,6
	TN	55,8
	TR	62,6
	ZZ	52,3
0805 50 10	EG	66,4
	IL	91,6
	MA	49,1
	TR	63,1
	ZZ	67,6
0808 10 80	AR	89,0
	BR	89,0
	CA	99,1
	CL	85,2
	CN	74,1
	MK	24,7
	US	132,2
	UY	68,2
	ZA	107,6
	ZZ	85,5
0808 20 50	AR	79,6
	CL	69,2
	CN	94,1
	US	134,2
	UY	118,7
	ZA	94,0
	ZZ	98,3

⁽¹⁾ Landefortegnelse fastsat ved Kommissionens forordning (EF) nr. 1833/2006 (EUT L 354 af 14.12.2006, s. 19). Koden »ZZ« = »anden oprindelse«.

KOMMISSIONENS FORORDNING (EU) Nr. 253/2010**af 24. marts 2010****om ændring af de repræsentative priser og den tillægsimporttold for visse produkter inden for sukkersektoren, der er fastsat ved forordning (EF) nr. 877/2009 for produktionsåret 2009/10**

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

under henvisning til Rådets forordning (EF) nr. 1234/2007 af 22. oktober 2007 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter og om særlige bestemmelser for visse landbrugsprodukter (fusionsmarkedsordningen) ⁽¹⁾,under henvisning til Kommissionens forordning (EF) nr. 951/2006 af 30. juni 2006 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 318/2006 for så vidt angår handel med tredjelande inden for sukkersektoren ⁽²⁾, særlig artikel 36, stk. 2, andet afsnit, andet punktum, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) De repræsentative priser og tillægsimporttolden for hvidt sukker, råsukker og visse sirupper for produktionsåret

2009/10 er fastsat ved Kommissionens forordning (EF) nr. 877/2009 ⁽³⁾. Disse repræsentative priser og denne tillægstold er senest ændret ved Kommissionens forordning (EU) nr. 236/2010 ⁽⁴⁾.

- (2) De oplysninger, som Kommissionen for tiden råder over, medfører, at de pågældende priser og beløb skal ændres efter bestemmelserne og reglerne i forordning (EF) nr. 951/2006 —

VEDTAGET FØLGENDE FORORDNING:

Artikel 1

De repræsentative priser og tillægsimporttolden for de produkter, der er omhandlet i artikel 36 i forordning (EF) nr. 951/2006, og fastsat ved forordning (EF) nr. 877/2009 for produktionsåret 2009/10, ændres og er anført i bilaget til nærværende forordning.

Artikel 2

Denne forordning træder i kraft den 25. marts 2010.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Udfærdiget i Bruxelles, den 24. marts 2010.

For Kommissionen
På formandens vegne

Jean-Luc DEMARTY

Generaldirektør for landbrug
og udvikling af landdistrikter

⁽¹⁾ EUT L 299 af 16.11.2007, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 178 af 1.7.2006, s. 24.

⁽³⁾ EUT L 253 af 25.9.2009, s. 3.

⁽⁴⁾ EUT L 72 af 20.3.2010, s. 15.

BILAG

De ændrede repræsentative priser og den ændrede tillægsimporttold for hvidt sukker, rå sukker og produkter i KN-kode 1702 90 95, der er gældende fra den 25. marts 2010

(EUR)

KN-kode	Repræsentativ pris pr. 100 kg netto af det pågældende produkt	Tillægstold pr. 100 kg netto af det pågældende produkt
1701 11 10 ⁽¹⁾	33,42	1,26
1701 11 90 ⁽¹⁾	33,42	4,88
1701 12 10 ⁽¹⁾	33,42	1,13
1701 12 90 ⁽¹⁾	33,42	4,58
1701 91 00 ⁽²⁾	35,05	7,71
1701 99 10 ⁽²⁾	35,05	3,82
1701 99 90 ⁽²⁾	35,05	3,82
1702 90 95 ⁽³⁾	0,35	0,31

⁽¹⁾ Fastsættelse for standardkvaliteten som defineret i bilag IV, punkt III, til forordning (EF) nr. 1234/2007.

⁽²⁾ Fastsættelse for standardkvaliteten som defineret i bilag IV, punkt II, til forordning (EF) nr. 1234/2007.

⁽³⁾ Fastsættelse pr. 1 % af indhold af saccharose.

AFGØRELSER

KOMMISSIONENS AFGØRELSE

af 15. december 2009

om statsstøtte, som Tyskland har ydet i forbindelse med nogle ydelser, som Bayerns dyresundhedstjeneste har leveret (C 24/06 (ex NN 75/2000))

(meddelt under nummer K(2009) 9954)

(Kun den tyske udgave er autentisk)

(2010/178/EU)

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 108, stk. 2, første afsnit,

efter at have opfordret interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger i overensstemmelse med nævnte artikel og under hensyn til disse bemærkninger og

ud fra følgende betragtninger:

(5) Kommissionens beslutning om at indlede proceduren i sagen blev offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* ⁽²⁾. Kommissionen opfordrede interesserede parter til at fremsætte eventuelle bemærkninger dertil.

(6) Kommissionen modtog bemærkninger fra interesserede parter ved brev af 30. oktober 2006, 2. november 2006 og 7. november 2006.

(7) Tyskland fremsatte bemærkninger ved brev af 6. november 2006, 22. januar 2007, 25. juli 2008 og 9. februar 2009.

I. SAGSFORLØB

(1) Kommissionen modtog ved brev af 21. februar 2000 en klage vedrørende foranstaltninger truffet af Bayerns dyresundhedstjeneste (Tiergesundheitsdienst Bayern — »TGD«). Der blev senere modtaget flere breve fra den klagende part om det samme spørgsmål. Statsstøttesagen blev registreret under nr. NN 75/00.

(2) I forbindelse med denne klage sendte Kommissionen flere breve til Tyskland. Som svar på disse breve sendte Tyskland oplysninger ved brev af 4. juli 2000, 22. december 2000, 22. november 2002, 10. april 2003, 1. december 2003 og 27. juni 2005. Den 17. juli 2003 blev der holdt et møde med tyske embedsmænd.

(3) Foranstaltningen er gennemført siden 1974. Til trods for en anmodning herom har det ikke kunnet dokumenteres, at støtten er blevet anmeldt. Derfor blev foranstaltningen opført i registret over ikke-anmeldt statsstøtte.

(4) Ved brev af 7. juli 2006 meddelte Kommissionen Tyskland, at den havde besluttet at indlede proceduren efter EUF-traktatens artikel 108, stk. 2, ⁽¹⁾ over for den pågældende støtteforanstaltning.

II. BESKRIVELSE

(8) Foranstaltningen er truffet i henhold til artikel 14, stk. 1, i Gesetz zur Förderung der bayerischen Landwirtschaft (»LwFöG«).

(9) Formålet med foranstaltningen er at sikre og forbedre animalske fødevarers hygiejnetilstand.

(10) Støttemodtagerne er landbrugere og fiskere (i det følgende bliver begge grupper benævnt »landbrugere«).

(11) Desuden er Bayerns dyresundhedstjeneste (»TGD«) støttemodtager.

(12) Foranstaltningen finansieres ved hjælp af midler fra delstaten Bayern og den bayerske dyresygekasse (Bayerische Tierseuchenkasse (»BTSK«)).

(13) Selv om foranstaltningerne bliver betegnet som »globale foranstaltninger«, er det kun landbrugere i Bayern, der kan komme i betragtning. Ydermere drejer det sig ifølge de tyske oplysninger om helt specifikke foranstaltninger, der udelukkende er af forebyggende art, og som omfatter mælke- og kødproduktion, svineopdræt, fjerkræ- og fåreopdræt samt fiskeopdræt Besætningerne

⁽¹⁾ Den 1. december 2009 afløste EUF-traktatens artikel 107 og 108 EF-traktatens artikel 87 og 88. EF-traktatens artikel 87 og 88 og EUF-traktatens artikel 107 og 108 er stort set identiske. I forbindelse med denne afgørelse gælder henvisninger til EUF-traktatens artikel 107 og 108 som henvisninger til EF-traktatens artikel 87 og 88, hvor dette er relevant.

⁽²⁾ EUT C 244 af 11.10.2006, s. 15.

bliver kontrolleret efter et fast program, der tager hensyn til de specielle risici for dyresygdomme og kriterierne for forebyggelse og bekæmpelse af dyresygdomme. De tyske myndigheder har desuden oplyst, at støtten kun ydes til globale foranstaltninger i almenvellets interesse, som er mere vidtgående end de sædvanlige lovbestemmelser, som gælder for de enkelte husdyrbrugere (brev af 6. november 2006, s. 4).

- (14) Der bliver truffet følgende typer foranstaltninger på landbrugsbedrifterne: Løbende overvågning ved hjælp af prøver og forebyggende undersøgelser, prøveudtagning og (laboratorie/screening) undersøgelser, dyrlægerådgivning, udarbejdelse af profylakse- og saneringsplaner og udvikling af vaccinationsprogrammer.
- (15) Ifølge de tyske myndigheders oplysninger danner de tiltag, der er nævnt i betragtning 14, grundlaget for rådgivning af landbrugerne om hensigtsmæssige forebyggende og kurative foranstaltninger. Ifølge de tyske myndigheder indgår ydelser, der normalt tilbydes af praktiserende dyrlæger (fx behandlinger med lægemidler eller forebyggende vaccinationer), dog ikke i disse »globale foranstaltninger«.
- (16) De »globale foranstaltninger« er gratis for landbrugerne. De kan dog ikke selv kræve dem, idet det er TGD, der er ansvarlig for dem, og som selv tager initiativ til dem.
- (17) TGD får udgifterne til foranstaltningerne refunderet af delstaten Bayern. Ifølge artikel 14, stk. 1, andet punktum, i LwFöG refunderer delstaten 50 % af de nødvendige udgifter.
- (18) En yderligere andel af TGD's personale- og driftsudgifter refunderes ved hjælp af andre statsmidler, som kommer fra BTSK (jf. statsstøttesag NN 23/07 N 426/03 og N 81/04). Tilsammen giver det en refusion på helt op til 100 %.
- (19) TGD får følgende ydelser.
- (20) Ifølge LwFöG får TGD kun refunderet halvdelen af de »nødvendige udgifter« ved hjælp af statsmidler. Ifølge de tyske oplysninger kan der dog opnås en refusion på helt op til 100 %.
- (21) TGD har fået støtten siden 1974. Ifølge artikel 15, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af EF-traktatens artikel 93⁽¹⁾ forældes Kommissionens beføjelser til at

kræve tilbagebetaling af støtte efter ti år. Kommissionen indledte proceduren i 2000. På grund af den forældelsesfrist på ti år, der er fastsat i artikel 15, stk. 2, i forordning (EF) nr. 659/1999, er det kun muligt at gå tilbage til 1990. Derfor vil den støtte, der er udbetalt før dette tidspunkt, ikke blive undersøgt yderligere.

- (22) De budgetdata, som Tyskland har sendt, og som står i bilaget, vedrører derfor betalinger til TGD for at have opfyldt offentlige forpligtelser i perioden 1990-2008.

Begrundelse for indledning af den formelle procedure

- (23) Efter en første undersøgelse var det uklart, om betalingerne over budgettet og betalingerne fra BTSK skaffede TGD en konkurrencefordel.
- (24) Den klagende part påstod desuden, at nogle af de TGD-ansatte dyrlægers klinisk-diagnostiske og terapeutiske (kurative) ydelser blev tilbudt til helt op til 90 % under kostprisen. Det var på dette område, at TGD var erhvervsøkonomisk aktiv.
- (25) Dette var ifølge den klagende part kun muligt, fordi TGD modtog støtte til de »globale foranstaltninger« og dermed blev sat i stand til at tilbyde klinisk-diagnostiske og terapeutiske tjenesteydelser væsentligt billigere end de alment praktiserende dyrlæger, som måtte klare sig uden støtte. Derudover henviste den klagende til, at de TGD-ansatte dyrlæger allerede arbejdede på stedet og dermed lettere fik opgaver og slip for kørselsudgifter.
- (26) I overensstemmelse med Kommissionens meddelelse om fastlæggelse af reglerne for vurdering af ulovlig statsstøtte⁽²⁾ vurderer Kommissionen altid, om ulovlig statsstøtte er forenelig med det indre marked, på grundlag af de materielle regler i de bestemmelser, som gælder på det tidspunkt, hvor støtten blev ydet. Da proceduren blev indledt, havde Kommissionen ikke tilstrækkeligt med oplysninger til at kunne forvise sig om, at den støtte, der blev ydet til landbrugerne, var i overensstemmelse med EU's gældende bestemmelser, dvs. rammebestemmelserne for statsstøtte i landbrugssektoren og retningslinjerne for behandling af statsstøtte til fiskeri og akvakultur. Kommissionen opfordrede derfor Tyskland til at udlevere de ønskede oplysninger.
- (27) Ved brev af 12. december 2008 anmodede Kommissionen Tyskland om at bekræfte, om den pågældende støtte ville blive ydet efter den 1. januar 2008, og i givet fald om at sende de nødvendige bilag til kontrol

⁽¹⁾ EFT L 83 af 27.3.1999, s. 1.

⁽²⁾ EFT C 119 af 22.5.2002, s. 22.

af, om støtten var forenelig med EF-rammebestemmelserne for statsstøtte til landbrug og skovbrug for 2007-2013 ⁽¹⁾ (i det følgende benævnt »rammebestemmelserne«), som afløste EF-rammebestemmelserne for statsstøtte i landbrugssektoren ⁽²⁾ af 1. februar 2000 (i det følgende benævnt »EF-rammebestemmelserne«) pr. 1. januar 2007, og med retningslinjerne for gennemgang af statsstøtte til fiskeri og akvakultur ⁽³⁾ (i det følgende benævnt »retningslinjerne fra 2008«). Ved brev af 9. februar 2009 meddelte Tyskland, at støtten ville blive ydet til landbruget efter 2008, og sendte de ønskede oplysninger.

III. TYSKLANDS BEMÆRKNINGER

- (28) Tyskland hævdede, at delstaten Bayerns og BTK's betalinger til gennemførelse af globale foranstaltninger skulle betragtes som kompensation for levering af offentlige ydelser af almen interesse. Tyskland henviste til den retspraksis, ifølge hvilken statslig kompensation for levering af offentlige tjenesteydelser på bestemte betingelser ikke anses for statsstøtte. Foranstaltningerne skal ifølge Tysklands opfattelse derfor ikke betragtes som statsstøtte efter EUF-traktatens artikel 107, stk. 1.
- (29) Tyskland var af den opfattelse, at de globale foranstaltninger var til gavn for dyresundheden og -velfærd og for forbruger- og dyrebekyttelsen. Derfor var det frem for alt i offentlighedens interesse, at de globale foranstaltninger blev gennemført.
- (30) Ifølge de tyske myndigheder bliver der i forbindelse med gennemførelsen af de globale foranstaltninger erhvervet omfattende viden, som bliver videreføret nationalt og internationalt i talrige fagtidsskrifter og videnskabelige foredrag. En væsentlig del af de resultater, der opnås i forbindelse med de globale foranstaltninger, er således tilgængelig for eksperter i EU.
- (31) Ifølge de tyske myndigheder er der ikke leveret kurative ydelser, dvs. ydelser, der normalt tilbydes af praktiserende dyrlæger (fx behandlinger med lægemidler eller forebyggende vaccinationer), i forbindelse med programmet for globale foranstaltninger. Ud over dette subventionerede program udøver TGD også en vis profitorienteret virksomhed (kurative ydelser). Disse tegner sig dog for under 5 % af de samlede dyrlægeydelser. Den profitorienterede virksomhed tegner sig for 2,6-2,85 % af TGD's samlede årsomsætning.
- (32) Det kan udelukkes, at der sker krydssubsidiering på grund af den klare og tydelige adskillelse mellem de »globale foranstaltninger« og den »profitorienterede virksomhed«. Dette sikres ved en meget bekostelig og detaljeret afregningsmetode og ved omfattende kontrol.

IV. BEMÆRKNINGER FRA INTERESSEREDE PARTER

- (33) De interesserede parter gentog, at TGD via sine ansatte dyrlæger ikke blot træffer forebyggende foranstaltninger, men også leverer kurative ydelser.
- (34) De interesserede parter påstod ikke, at der umiddelbart ydes finansiel støtte til disse kurative ydelser, men understregede, at TGD kan tilbyde tilsvarende ydelser på væsentligt fordelagtigere betingelser end de alment praktiserende dyrlæger.
- (35) Det blev ikke fastholdt, at støtten til landbrugerne var i strid med rammebestemmelserne for statsstøtte i landbrugssektoren eller de gældende lovbestemmelser. Der blev heller ikke stillet spørgsmålstejn ved finansieringen af støtten.

V. VURDERING AF FORANSTALTNINGEN

Vurdering af, om der er tale om støtte til landbrugerne

- (36) Ifølge EUF-traktatens artikel 107, stk. 1, er statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, uforenelig med det indre marked i det omfang, den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne.
- (37) Domstolen har afgjort, at det i forbindelse med spørgsmålet om, hvorvidt en statslig foranstaltning skal anses for at være støtte efter EUF-traktatens artikel 107, skal fastlægges, hvorvidt den virksomhed, foranstaltningen er rettet til, opnår en økonomisk fordel, som den ikke ville have opnået under sædvanlige markedsbetingelser ⁽⁴⁾, eller hvorvidt virksomheden derved har kunnet undgå omkostninger, der normalt skulle have været afholdt af virksomhedens egen kapital ⁽⁵⁾.
- (38) Umiddelbart synes disse betingelser at være opfyldt.
- (39) Foranstaltningen finansieres ved hjælp af statsmidler. Den begunstiger visse virksomheder, nemlig de bayerske landbrugere, som modtager de subventionerede tjenesteydelser gratis. Da disse virksomheder fungerer på et marked, hvor der hersker stærk international konkurrence, fordrejer foranstaltningen konkurrencevilkårene, eller den truer med at fordreje dem ⁽⁶⁾; desuden påvirker den handelen mellem medlemsstaterne ⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ EUT C 319 af 27.12.2006, s. 1.

⁽²⁾ EFT C 28 af 1.2.2000, s. 2.

⁽³⁾ EUT C 84 af 3.4.2008, s. 10.

⁽⁴⁾ Dom af 11. juli 1999, sag C-39/94, *SFEI*, Sml. 1996 I, s. 3547, præmis 60.

⁽⁵⁾ Dom af 14. februar 1990, sag C-301/87, *Frankrig mod Kommissionen*, Sml. 1990 I, s. 307, præmis 41.

⁽⁶⁾ Ifølge Domstolens retspraksis er det generelt konkurrencefordrejende, når en finansiel støtte, som ydes af en stat, styrker en virksomheds position i forhold til andre virksomheder, som den konkurrerer med (Dom af 17. september 1980, sag C-730/79, *Philip Morris mod Kommissionen*, Sml. 1980, s. 2671, præmis 11 og 12).

⁽⁷⁾ I 2007 tegnede Tysklands handel med de øvrige medlemsstater med landbrugsprodukter sig for 45 327 mio. EUR (indførsel) og 37 514 mio. EUR (udførsel) (Kilde: Eurostat).

(40) Derfor må foranstaltningen betragtes som støtte, og EUF-traktatens artikel 107, stk. 1, finder anvendelse. Følgelig skal det undersøges, om der som undtagelse fra EUF-traktatens artikel 107, stk. 1, kan dispenseres fra det generelle princip om, at statsstøtte er uforenelig med det indre marked.

Vurdering af, om støtten er lovlig

(41) De »globale foranstaltninger« for landbrugere (fra 1990) og kompensationerne til TGD for gennemførelsen af de »globale foranstaltninger« i perioden 1990-2004 blev ydet uden at være blevet anmeldt til Kommissionen. De er ulovlige, fordi de blev ydet i strid med EUF-traktatens artikel 108, stk. 3.

Vurdering af, om støtten til landbrugerne i landbrugs- og fiskerisektoren er forenelig med det indre marked

Støtte til bekæmpelse af dyresygdomme

(42) Forbuddet mod at yde statsstøtte i henhold til EUF-traktatens artikel 107, stk. 1, gælder dog ikke uden undtagelser. Kommissionen har undersøgt, om en af undtagelserne fra det grundlæggende forbud mod støtte i henhold til EUF-traktatens artikel 107, stk. 1, kan gøres gældende.

(43) Undtagelserne i EUF-traktatens artikel 107, stk. 2, der vedrører støtte af social karakter til enkelte forbrugere, støtte, hvis formål er at råde bod på skader, der er forårsaget af naturkatastrofer eller andre usædvanlige begivenheder, og støtteforanstaltninger for økonomien i visse af Forbundsrepublikken Tysklands områder, kommer ikke i betragtning i det foreliggende tilfælde.

(44) Ifølge Kommissionen finder undtagelserne i EUF-traktatens artikel 107, stk. 3, litra a), der vedrører udvikling i bestemte områder, ikke anvendelse på den foreliggende støtteordning, fordi foranstaltningerne ikke kan betragtes som støtte til fremme af den økonomiske udvikling i områder, hvor levestandarden er usædvanlig lav, eller hvor der hersker en alvorlig underbeskæftigelse.

(45) Hvad angår undtagelsen i EUF-traktatens artikel 107, stk. 3, litra b), skal blot anføres, at det i forbindelse med den foreliggende støtte hverken drejer sig om et vigtigt projekt af fælleseuropæisk interesse eller om afhjælpning af en alvorlig forstyrrelse i Forbundsrepublikken Tysklands økonomi. Formålet er heller ikke at fremme kulturen og bevarelsen af kulturarven, jf. EUF-traktatens artikel 107, stk. 3, litra d).

(46) Hverken Tyskland eller nogen af de andre interesserede parter har påberåbt sig de nævnte undtagelser under undersøgelsesproceduren.

(47) Den eneste undtagelse, der vil kunne tages i betragtning, er derfor den, der er omhandlet i EUF-traktatens artikel 107, stk. 3, litra c); ifølge denne bestemmelse kan støtte betragtes som forenelig med det indre marked, hvis formålet med støtten er at fremme udviklingen af visse erhvervsgræne eller økonomiske regioner, når den ikke ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse.

(48) Da det drejer sig om støtte til landbrugere, finder EF-rammebestemmelserne for statsstøtte til landbrug og skovbrug og retningslinjerne for behandling af statsstøtte til fiskeri og akvakultur anvendelse. Som anført i betragtning 26 undersøger Kommissionen, da disse foranstaltninger er ulovlig statsstøtte, om de er forenelige med det indre marked, på grundlag af de materielle regler i de bestemmelser, som gjaldt på det tidspunkt, hvor støtten blev ydet.

Støtte ydet til landbruget indtil 2007

(49) Ifølge Kommissionens meddelelse om fastlæggelse af reglerne for vurdering af ulovlig statsstøtte finder EF-rammebestemmelserne anvendelse på de foreliggende foranstaltninger, mens den støtte, der blev ydet, før disse EF-rammebestemmelser trådte i kraft (dvs. før den 1. januar 2000), skal vurderes i henhold til Kommissionens arbejdsdokument af 10. november 1986 ⁽¹⁾.

(50) I EF-rammebestemmelsernes punkt 11.4.1 står der, at »hvis en landbruger mister husdyr som følge af en dyresygdom, eller hvis hans afgrøder bliver angrebet af en plantesygdom, er dette normalt ikke en naturkatastrofe eller en usædvanlig begivenhed i traktatens forstand«.

(51) I sådanne tilfælde kan støtte til kompensation for de opståede tab og støtte til at forhindre fremtidige tab kun tillades af Kommissionen på grundlag af EUF-traktatens artikel 107, stk. 3, litra c), hvori det er fastsat, at støtte til fremme af udviklingen af visse erhvervsgræne eller økonomiske regioner kan betragtes som forenelig med det indre marked, når den ikke ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse.

(52) Punkt 11 i EF-rammebestemmelserne gælder for den foreliggende støtte til landbrugerne, da foranstaltningerne skal forebygge og bekæmpe dyresygdomme. Kommissionen baserer sin vurdering af støtten til forebyggelse og bekæmpelse af dyresygdomme på punkt 11.4 i EF-rammebestemmelserne. En sådan støtte betragtes som forenelig med EUF-traktatens artikel 107 og 108, hvis følgende betingelser er opfyldt.

⁽¹⁾ Kommissionens arbejdsdokument nr. VI/5934/86 af 10. november 1986.

- (53) Foranstaltningen skal indgå i et EU-program eller et nationalt eller regionalt program for forebyggelse, bekæmpelse eller udryddelse af den pågældende sygdom, jf. punkt 11.4.2 i EF-rammebestemmelserne. Ifølge punkt 11.4.2 i EF-rammebestemmelserne skal der indføres et varslingsystem, der, hvor det er relevant, er kombineret med støtte for at tilskynde enkeltpersoner til frivilligt at deltage i forebyggende foranstaltninger. Deraf følger, at kun sygdomme, der berører de offentlige myndigheder, og ikke foranstaltninger, som det med rimelighed kan kræves, at landbrugerne selv tager ansvaret for, kan omfattes af støtteforanstaltninger.
- (54) Støtteforanstaltningerne bør enten være forebyggende eller kompenserende eller en kombination af begge dele, jf. punkt 11.4.3 i EF-rammebestemmelserne.
- (55) Støtten bør være forenelig med de enkelte bestemmelser i EU's veterinær- og plantesundhedslovgivning, jf. punkt 11.4.4 i EF-rammebestemmelserne.
- (56) Støtten kan udgøre op til 100 % af de faktiske omkostninger, jf. punkt 11.4.5 i EF-rammebestemmelserne. Der må ikke ydes støtte, hvis omkostningerne ved foranstaltningerne ifølge EU-retten skal afholdes af landbrugerne.
- (57) Disse betingelser er opfyldt på følgende måde.
- (58) Foranstaltningerne indgår i et regionalt program (Bayern). Det har til formål at forebygge og bekæmpe dyresygdomme. Dette fremgår af den udtrykkelige målsætning i LwFöG («at sikre og forbedre animalske fødevarers hygiejnetilstand») og de gennemførte globale foranstaltninger. Formålet med de undersøgte foranstaltninger er at bekæmpe smitsomme dyresygdomme, herunder faktorielle sygdomme og zoonoser. De skal desuden optimere og reducere anvendelsen af lægemidler. Som de vigtigste sygdomme hos bestemte dyregrupper kan nævnes: hos kvæg og får: zoonoser, Q-feber, paratuberkulose, transmissibel spongiform encephalopati og mastitis; hos svin og fjerkræ: zoonoser, salmonella, Escherichia coli og enteritis. Derudover udvikles og afprøves der metoder og procedurer til påvisning og diagnosticering af virusinfektioner.
- (59) De globale foranstaltninger bidrager til EU's mål, som er at sikre et højt dyresundhedsniveau. Derudover har Kommissionen ikke noget bevis for, at de kan være i strid med EU's veterinærlovgivning.
- (60) Ifølge programmet er støtteintensiteten på højst 100 %. Der ydes ingen støtte i henhold til programmet, hvis landbrugerne ifølge EU-lovgivningen selv skal afholde udgifterne.
- (61) 50 % af udgifterne til de globale foranstaltninger i landbrugs- og fiskerisektoren afholdes af delstaten Bayern. Efter at proceduren var indledt, underrettede Tyskland i sine bemærkninger Kommissionen om, at BTKS afholder en yderligere del af udgifterne. BTKS er et offentligt organ, der finansieres af skattelignende afgifter. Delstaten Bayerns og BTKS's fælles finansiering af støtten er begrænset til 100 % og er i praksis lavere endnu. Kommissionen har flere gange tidligere godkendt, at BTKS finansieres af skattelignende afgifter⁽¹⁾. Derfor ser Kommissionen ingen anledning til at underkaste disse skattelignende afgifter endnu grundig undersøgelse. Hverken den klagende part eller nogen af de andre interesserede parter har anfægtet BTKS's finansieringsmodel (dvs. denne del af finansieringen af støtten).
- (62) EF-rammebestemmelserne er baseret på de samme principper som Kommissionens arbejdsdokument af 10. november 1986. Følgelig gælder den samme vurdering også for den støtte, som blev ydet til landbrugerne fra 1990 til 1999, som også må betragtes som forenelig med disse principper. Statsstøtten kan derfor betragtes som forenelig med det indre marked.
- Støtte ydet til landbruget fra 2007*
- (63) Hvad angår situationen efter 2007, så betragter Kommissionen ifølge punkt 133 i rammebestemmelserne statsstøtte til bekæmpelse af dyre- og plantesygdomme som forenelig med EUF-traktatens artikel 107, stk. 3, litra c), hvis den opfylder betingelserne i artikel 10 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1857/2006 af 15. december 2006 om anvendelse af traktatens artikel 87 og 88 på statsstøtte til små og mellemstore virksomheder, der beskæftiger sig med produktion af landbrugsprodukter, og om ændring af forordning (EF) nr. 70/2001⁽²⁾. I den sammenhæng skal der kun tages hensyn til sygdomsforebyggende foranstaltninger, da der ikke ydes støtte til kurative foranstaltninger eller kompensation for tab.
- (64) Indbefatter støtten til landbrugerne rådgivningsudgifter, drejer det sig om teknisk bistand som omhandlet i punkt 103 i rammebestemmelserne. Følgelig betragter Kommissionen statsstøtte til teknisk bistand som forenelig med EUF-traktatens artikel 107, stk. 3, litra c), hvis betingelserne i artikel 15 i forordning (EF) nr. 1857/2006 er opfyldt.
- (65) Ifølge artikel 10 i forordning (EF) nr. 1857/2006 er støtte lovlig i følgende tilfælde.

⁽¹⁾ Jf. Statsstøttesag NN 23/97, N 426/03 og N 81/04 (endnu i kraft).

⁽²⁾ EUT L 358 af 16.12.2006, s. 3.

- (66) Støtte som kompensation for landbrugeres omkostninger til forebyggelse og bekæmpelse af dyre- og plantesygdomme og skadedyrsangreb i form af udgifter til sundhedskontrol, prøver og andre undersøgelser, indkøb og anvendelse af vacciner, medicin og plantebeskyttelsesmidler, slagtning og destruktion af dyr og destruktion af afgrøder er forenelig med det indre marked. Støtten skal ydes i form af op til 100 % subsidierede tjenesteydelser og må ikke omfatte direkte betaling af penge til producenter (artikel 10, stk. 1, i forordning (EF) nr. 1857/2006).
- (67) Beløb, der eventuelt er modtaget under forsikringsordninger, og udgifter, det ikke har været nødvendigt at afholde som følge af sygdommen, skal trækkes fra støtteberettigede udgifter eller tab (artikel 10, stk. 3, i forordning (EF) nr. 1857/2006).
- (68) Betalingerne skal vedrøre sygdomme eller skadegørere, for hvilke der er fastsat EU-bestemmelser eller nationale forskrifter, det være sig i form af love eller administrative bestemmelser. Betalingerne skal således indgå som led i et offentligt program for forebyggelse, bekæmpelse eller udryddelse af den pågældende sygdom eller skadegører på EU-plan, nationalt plan eller regionalt plan. Sygdommene eller skadegørerne skal klart identificeres i programmet, som også skal indeholde en beskrivelse af de pågældende foranstaltninger (artikel 10, stk. 4, i forordning (EF) nr. 1857/2006).
- (69) Støtten må ikke vedrøre en sygdom, for hvilken der i EU-bestemmelserne er fastsat særlige afgifter for kontrolforanstaltninger, eller foranstaltninger, for hvilke det i EU-bestemmelserne er fastsat, at udgifterne til sådanne foranstaltninger skal bæres af landbrugsbedriften, medmindre udgifterne til sådanne støtteforanstaltninger helt dækkes af obligatoriske producentafgifter (artikel 10, stk. 5 og 6, i forordning (EF) nr. 1857/2006).
- (70) For så vidt angår dyresygdomme, skal støtten ydes for sygdomme, som er opført på en liste, der er opstillet af Verdensdyresundhedsorganisationen og/eller i bilaget til Rådets beslutning 90/424/EØF af 26. juni 1990 om visse udgifter på veterinærområdet⁽¹⁾ (artikel 10, stk. 7, i forordning (EF) nr. 1857/2006).
- (71) Støtteordningerne skal indføres senest tre år efter, at udgifterne eller tabet er opstået. Støtten skal udbetales senest fire år efter, at udgifterne eller tabet er opstået (artikel 10, stk. 8, i forordning (EF) nr. 1857/2006).
- (72) Disse betingelser er opfyldt på følgende måde:
- (73) Som nævnt i betragtning 14 omfatter støtten forskellige foranstaltninger (løbende overvågning, prøveudtagning og (laboratorie/screening)undersøgelser, dyrlægerådgivning, udarbejdelse af profylakse- og saneringsplaner og udvikling af vaccinationsprogrammer), der umiddelbart har til formål at forebygge sygdomme. Ved brev af 9. februar 2009 bekræftede Tyskland, at støtten ydes i form af subventionerede tjenesteydelser. Derfor er støtten til disse udgifter tilladt i henhold til artikel 10, stk. 1, i forordning (EF) nr. 1857/2006.
- (74) For så vidt angår projekter, der har med dyresygdomme at gøre, bekræftede Tyskland ved brev af 9. februar 2009, at de pågældende sygdomme er opført på Verdensdyresundhedsorganisationens liste og/eller i bilaget til beslutning 90/424/EØF.
- (75) Artikel 10, stk. 3, i forordning (EF) nr. 1857/2006 er ikke relevant, da der kun ydes støtte til forebyggende foranstaltninger.
- (76) Hvis det drejer sig om bestemte sygdomme, gives støtten som led i et regionalt program, hvori sygdommen og de pågældende foranstaltninger er klart identificeret. Betingelserne i artikel 10, stk. 4, i forordning (EF) nr. 1857/2006 er derfor opfyldt.
- (77) Der ydes ikke støtte til udgifter, der ifølge EU-bestemmelserne skal afholdes af landbrugerne selv. Betingelserne i artikel 10, stk. 5 og 6, i forordning (EF) nr. 1857/2006 er derfor opfyldt.
- (78) Udgifter, der er opstået, før tjenesteydelserne blev leveret, er ikke støtteberettigede. Betingelserne i artikel 10, stk. 8, i forordning (EF) nr. 1857/2006 er derfor opfyldt.
- (79) Tyskland har ikke udelukket muligheden for, at de foranstaltninger, der er nævnt i betragtning 14, også kan vedrøre andre dyresundhedsaspekter end specielle og klart identificerede sygdomme eller skadegørere (fx produktionshygiejne). I så fald vil der være tale om rådgivning, hvor anbefalinger og planer tilpasses bestemte landbrugeres eller grupper af landbrugeres situation.
- (80) I henhold til artikel 15, stk. 2, litra c), i forordning (EF) nr. 1857/2006 kan der ydes støtte til dækning af gebyrer for konsulenttjenesteydelser leveret af tredjemand, der hverken må være varige eller regelmæssige eller vedrøre

⁽¹⁾ EFT L 224 af 18.8.1990, s. 19.

virksomhedens normale driftsudgifter såsom løbende skatterådgivning, regelmæssig juridisk rådgivning eller reklame. Ifølge artikel 15, stk. 3, i forordning (EF) nr. 1857/2006 kan støtten dække disse omkostninger 100 % og skal ydes i form af subsidierede tjenesteydelser.

(81) Disse betingelser er opfyldt på følgende måde:

(82) Af de dokumenter, som Tyskland har fremlagt (jf. betragtning 14), fremgår det, at de subventionerede konsulenttjenester blev givet i form af projekter i forbindelse med specielle, punktuelle dyresundhedsspørgsmål af almen interesse. Selv om der til nogle foranstaltninger kan kræves løbende overvågning eller regelmæssige prøver, synes disse at være knyttet til det pågældende projekt og ikke at udgøre en rutinemæssig, løbende veterinær- eller kvalitetskontrol af dyrebestanden. Udgifterne til disse foranstaltninger kan heller ikke betragtes som normale driftsudgifter, jf. artikel 15, stk. 2, litra c), forordning (EF) nr. 1857/2006, da udgifterne til rutinemæssige dyrlægebesøg i profylakse- og behandlingsøjemed ikke er støtteberettigede. Hele støtten ydes i form af subventionerede tjenesteydelser og må højst udgøre 100 % af de støtteberettigede udgifter. Statsstøtten kan derfor betragtes som forenelig med det indre marked.

Støtte ydet til fiskeopdræt

(83) Foranstaltningerne blev også gennemført inden for fiskeopdræt. I retningslinjerne for gennemgangen af statsstøtte til fiskeri og akvakultur fra 1988, 1992, 1994, 1997 og 2001, der svarer til rammebestemmelserne, er der fastsat følgende kriterier for, om statsstøtte på veterinær- og sundhedsområdet er forenelig med det indre marked⁽¹⁾: Myndighederne skal gribe ind over for en sygdom, således at det sikres, at der handles i offentlighedens og ikke kun i enkeltpersoners interesse. Formålet med støtteforanstaltningerne skal enten være at forebygge eller udbetale erstatning eller en blanding heraf. TGD fik af delstaten Bayern til opgave at forestå foranstaltningerne og gennemfører dem selvstændigt som allerede nævnt i betragtning 16 i en anden sammenhæng. Foranstaltningerne er forebyggende. Af den årsag kan statsstøtten betragtes som forenelig med det indre marked.

(¹) Jf. punkt E i retningslinjer for gennemgangen af statsstøtte til fiskeri og akvakultur fra 1988 (EFT C 313 af 8.12.1988, s. 21); punkt 2.5 i retningslinjerne fra 1992 (EFT C 152 af 17.6.1992, s. 2); punkt 2.9 i retningslinjerne fra 1994 (EFT C 260 af 17.9.1994, s. 3); punkt 2.9 i retningslinjerne fra 1997 (EFT C 100 af 27.3.1997, s. 12); punkt 2.8 i retningslinjerne fra 2001 (EFT C 19 af 20.1.2001, s. 7).

(84) Den statsstøtte, der blev ydet fra 1. november 2004 til 31. marts 2008, vurderes i hvert enkelt tilfælde i henhold til punkt 3.10 i retningslinjerne for behandling af statsstøtte til fiskeri og akvakultur⁽²⁾ (i det følgende benævnt »retningslinjerne fra 2004«), der henviser til artikel 4 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1595/2004⁽³⁾, som igen henviser til artikel 15, stk. 3, i Rådets forordning (EF) nr. 2792/1999 af 17. december 1999 om de nærmere regler og betingelser for Fællesskabets strukturforanstaltninger for fiskeriet⁽⁴⁾. I henhold til punkt 3.1, andet afsnit, i retningslinjerne fra 2004 er denne statsstøtte forenelig med det indre marked og i overensstemmelse med konkurrencepolitikken og den fælles fiskeripolitikks målsætninger, således som de fremgår af forordning (EF) nr. 2371/2002⁽⁵⁾ og (EF) nr. 2792/1999: Ifølge artikel 15, stk. 2, i forordning (EF) nr. 2792/1999 kan der ydes støtte til foranstaltninger af kollektiv interesse, som går ud over, hvad der normalt henhører under det private erhvervsliv. I artikel 15, stk. 3, litra e) og l), er der nævnt eksempler på sådanne foranstaltninger. Kommissionen noterer sig for det første, at formålet med de »globale foranstaltninger« er i overensstemmelse med målsætningerne i disse eksempler. For det andet gennemfører TGD foranstaltningerne på eget initiativ og ikke på landbrugernes begæring. Desuden ville landbrugerne ikke ubetinget have iværksat foranstaltningerne på almindelige markedsvilkår, jf. punkt 3.4 i retningslinjerne fra 2004. Endelig medfører disse foranstaltninger også varige forbedringer for erhvervet, jf. punkt 3.5 i retningslinjerne fra 2004.

(85) Ved brev af 9. februar 2009 bekræftede Tyskland, at der stadig ydes støtte til landbrugssektoren og gav eksempler på typiske projekter. I disse eksempler blev der ikke nævnt nogen fiskeriprojekter. Da det imidlertid ikke er udelukket, at der vil blive ydet støtte til fiskeopdræt efter den 1. april 2008, skal det undersøges, om støtten vil være forenelig med de bestemmelser, der gælder i landbrugs- og fiskerisektoren efter dette tidspunkt. Med hensyn til støtte, der er omfattet af andre bestemmelser, henvises der i punkt 4.2 i retningslinjerne fra 2008 til betingelserne i nævnte bestemmelser, i det foreliggende tilfælde betingelserne i Kommissionens forordning (EF) nr. 736/2008 af 22. juli 2008 om anvendelse af EF-traktatens artikel 87 og 88 på statsstøtte til små og mellemstore virksomheder, der beskæftiger sig med fremstilling, forarbejdning og afsætning af fiskevarer⁽⁶⁾. I forbindelse med støtte til veterinærforanstaltninger finder artikel 14 i forordning (EF) nr. 736/2008 anvendelse. Ifølge denne artikel er støtte til veterinærforanstaltninger forenelig med det indre marked, hvis betingelserne i artikel 28 og 32 i Rådets forordning (EF) nr.

(²) EUT C 229 af 14.9.2004, s. 5.

(³) EUT L 291 af 14.9.2004, s. 3.

(⁴) EFT L 337 af 30.12.1999, s. 10.

(⁵) EFT L 358 af 31.12.2002, s. 59.

(⁶) EUT L 201 af 30.7.2008, s. 16.

1198/2006 ⁽¹⁾ og artikel 12 i Kommissionens forordning (EF) nr. 498/2007 ⁽²⁾ er opfyldt. Hvad angår den foreliggende støtte, er betingelserne i disse forordninger og de generelle principper i punkt 3 i retningslinjerne fra 2008 indholdsmæssigt de samme som i de bestemmelser, der gjaldt for støtte, der blev ydet før den 1. april 2008. Derfor kan vurderingen af støtten også gælde den støtte, som er ydet efter den 1. april 2008. Da den støtte, der blev ydet før den 1. april 2008, er forenelig med de gældende bestemmelser, og da støtten og den måde, den blev ydet på efter den 1. april 2008, er uændret, er Kommissionen nået frem til den konklusion, at støtten opfylder betingelserne i de bestemmelser, som gælder for fiskeri og akvakultur.

- (86) Det fremgår af ovenstående, at den statsstøtte, der er ydet til landbrugerne som led i den undersøgte foranstaltning, opfylder de betingelser, som er fastlagt i de gældende EU-bestemmelser for landbrug og fiskeri. I den forbindelse hæfter Kommissionen sig ved, at hverken den klagede part eller de øvrige interesserede parter har dokumenteret, at EU-bestemmelserne er overtrådt. Derfor kan statsstøtten betragtes som forenelig med det indre marked.

Vurdering af, om der er tale om støtte til TGD

- (87) For at der kan være tale om statsstøtte, skal en foranstaltning give støttemodtagerne en fordel.
- (88) Af Domstolens retspraksis fremgår det, at en kompensation for at levere offentlige tjenesteydelser ikke kan betragtes som statsstøtte efter EUF-traktatens artikel 107, stk. 1, hvis bestemte betingelser er opfyldt ⁽³⁾. Er disse betingelser ikke opfyldt, men er de generelle betingelser for anvendelsen af EUF-traktatens artikel 107, stk. 1, opfyldt, betragtes kompensationen som statsstøtte.
- (89) I Altmark-dommen fastslog Domstolen, på hvilke betingelser en kompensation for at levere offentlige tjenesteydelser ikke betragtes som statsstøtte (punkt 3):
- a) For det første skal den begunstigede virksomhed faktisk have fået pålagt at opfylde forpligtelser til offentlig tjeneste, og disse forpligtelser skal være klart defineret.
- b) For det andet skal de kriterier, der er grundlaget for beregningen af kompensationen, være fastlagt på forhånd på en objektiv og gennemsigtig måde ...
- c) Kompensationen må for det tredje ikke overstige, hvad der er nødvendigt for helt eller delvis at dække

de udgifter, der er afholdt ved opfyldelsen af forpligtelserne til offentlig tjeneste, idet der skal tages hensyn til de hermed forbundne indtægter og til en rimelig fortjeneste ved opfyldelsen af forpligtelserne.

- d) Når udvælgelsen af den virksomhed, der skal overdrages en forpligtelse til offentlig tjeneste, i et konkret tilfælde ikke gennemføres inden for rammerne af en procedure for tildeling af offentlige kontrakter, som giver mulighed for at udvælge den ansøger, der kan levere de pågældende ydelser til de laveste omkostninger for samfundet, skal størrelsen af den nødvendige kompensation for det fjerde fastlægges på grundlag af en analyse af de omkostninger, som en gennemsnitsvirksomhed, der er veldrevet og tilstrækkeligt udstyret ... til at kunne opfylde de stillede krav til den offentlige tjeneste, ville have ved at opfylde forpligtelserne, idet der skal tages hensyn til de hermed forbundne indtægter og til en rimelig fortjeneste ved opfyldelsen af forpligtelserne«.

- (90) Er disse fire betingelser opfyldt, betragtes en kompensation for levering af offentlige tjenesteydelser ikke som statsstøtte, således at EUF-traktatens artikel 107, stk. 1, og artikel 108 ikke finder anvendelse. Overholder medlemsstaterne ikke disse betingelser, og er de generelle betingelser for at anvende EUF-traktatens artikel 107, stk. 1, opfyldt, betragtes kompensationen for levering af offentlige tjenesteydelser som statsstøtte, som Kommissionen skal underrettes om i henhold til EUF-traktatens artikel 108, stk. 3.

- (91) Da proceduren blev indledt, var der især tvivl om, hvorvidt betingelserne i litra c) og d) var opfyldt.

- (92) Med hensyn til betingelsen i litra a) henviser Kommissionen til, at artikel 14, stk. 1, i LwFöG indeholder en bestemmelse om en forpligtelse til offentlig tjeneste, idet der opstilles et klart mål (sund ernæring) og gives anvisninger på (land- og skovbrugsprodukter af høj kvalitet), hvordan dette mål kan nås ved hjælp af en række foranstaltninger (jf. betragtning 14). TGD skal ifølge sine vedtægter fremme og sikre dyresundheden, for at der kan blive produceret sundhedsmæssigt upåklagelige animalske fødevarer, og for at beskytte både forbrugere og dyr. For at nå dette mål bruger TGD sit eget personale og sine egne anlæg. De foranstaltninger, TGD gennemfører, er reguleret i aftale nr. R1-4010/1393 fra 1974 og i rammeaftale nr. T-7482-100 af 13. juli 1993, der er indgået mellem delstaten Bayern og TGD. De nærmere enkeltheder bliver fastlagt hvert år ved årlige aftaler og administrative beslutninger.

- (93) Med hensyn til betingelsen i litra b) må det fastslås, at de enkelte aktiviteter blev fastsat på forhånd, og at den finansielle kompensation blev beregnet ved hjælp af et punktsystem på grundlag af det forventede tids- og udgiftsforbrug. I de følgende år blev der fulgt samme

⁽¹⁾ EUT L 223 af 15.8.2006, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 120 af 10.5.2007, s. 1.

⁽³⁾ Dom af 24. juli 2003, sag C-280/00, *Altmark*, Sml. 2003 I, s. 7747, og dom af 27. november 2003, forenede sager C-34/01 til C-38/01, *Enirisorse*, sml. 2003 I, s. 4243.

fremgangsmåde i forbindelse med nytilkommende tjenesteydelser. I øvrigt gøres der opmærksom på, at TGD's virksomhed blev revideret og godkendt af Bayerns statsrevision (Bayerischer Oberster Rechnungshof). Derudover er regnskaberne for den periode, som denne beslutning dækker, blevet revideret og godkendt af uafhængige revisionsfirmaer.

(94) Med hensyn til betingelsen i litra c) har Tyskland udleveret oplysninger, hvoraf det fremgår, at kompensationen ikke har oversteg udgifterne til at opfylde forpligtelserne til offentlig tjeneste (jf. bilaget). Faktisk viser tallene, at TGD ikke opnåede nogen fortjeneste fra 1990 til 2004. Udgifterne til de globale foranstaltninger beregnes på grundlag af et punktsystem, hvor et punkt svarer til en bestemt værdi i euro. Denne beregningsmetode blev udviklet efter initiativ fra Bayerns statsrevision. Den kan sammenlignes med den metode, der anvendes til afregning af ydelser inden for humanmedicin. Tyskland har meddelt, at den beregningsmetode, der har været anvendt siden 2002, opfylder kravene i Kommissionens direktiv 2005/52/EF⁽¹⁾.

(95) Med hensyn til betingelsen i litra d) overdrog Bayern efter et offentligt udbud pr. 1. januar 2005 ansvaret for at opfylde forpligtelsen til offentlig tjeneste til TGD. Efter drøftelser med Kommissionen indledte Bayern udbudsproceduren ved på EU-plan at indkalde tilbud på en servicekontrakt om »Projektierede Maßnahmen im Bereich der Tiergesundheit landwirtschaftlicher Nutztiere in Bayern« i juni 2004. Udgifterne til de samlede foranstaltninger blev anslået til 8 mio. EUR for en periode på fem år. Udbuddet blev offentliggjort i bilaget til *Den Europæiske Unions Tidende* (S-udgaven)⁽²⁾ og i Bayerns lovtidende (Bayerisches Gesetz- und Verordnungsblatt). Der var tre bydende, der deltog i udbuddet. Femårskontrakten gik til TGD, da TGD kunne levere de ønskede tjenesteydelser billigst. I 2009 blev der indledt en ny udbudsprocedure.

(96) Hvad angår det andet alternativ i betingelsen i litra d), så har Tyskland indrømmet, at der for perioden frem til 31. december 2004 ikke kunne nævnes en normal virksomhed, som helt kunne sammenlignes med TGD.

(97) Tyskland har derfor ikke dokumenteret, at den kompensation, der blev udbetalt til TGD i perioden 1990-2004, blev beregnet på grundlag af en analyse af de omkostninger, som en veldrevet gennemsnitsvirksomhed ville have ved at opfylde forpligtelserne. Derfor kan det

konkluderes, at den pågældende foranstaltning frem til den 31. december 2004 gav TGD en økonomisk fordel efter EUF-traktatens artikel 107, stk. 1.

(98) Den årlige kompensation, som TGD fik fra 1990-2004, betragtes derfor som statsstøtte efter EUF-traktatens artikel 107, stk. 1, mens den årlige kompensation fra den 1. januar 2005, som blev ydet på grundlag af et offentligt udbud, er i overensstemmelse med alle betingelserne i Altmark-dommen og derfor ikke betragtes som statsstøtte til TGD. I den forbindelse tager Kommissionen til efterretning, at det fremgår af de fremsendte tyske bilag, at betalingerne til TGD fra 1. januar 2005 til udgangen af 2008 ikke dækkede alle udgifterne til de globale foranstaltninger.

(99) Der er ikke fremsat nogen særlig klage eller bemærkninger fra andre interesserede parter med hensyn til, om betingelserne i Altmark-dommen er opfyldt.

Vurdering af, om støtten er forenelig med EUF-traktatens artikel 106, stk. 2

(100) For at vurdere, om den kompensation, som TGD har modtaget for at opfylde forpligtelserne til offentlige tjenesteydelser, er forenelig med EUF-traktaten, gås der ud fra de materielle regler i de bestemmelser, som gjaldt på det tidspunkt, hvor støtten blev ydet.

(101) I henhold til Kommissionens meddelelse om forsyningspligtigheder i Europa⁽³⁾ (i det følgende benævnt »meddelelsen«), der ifølge punkt 26, litra b), i fællesskabsrammebestemmelser for statsstøtte i form af kompensation for offentlig tjeneste⁽⁴⁾ finder anvendelse på støtte, der ikke er anmeldt, skal spørgsmålet om statslig kompensation vurderes på grundlag af følgende tre principper:

— neutralitet med hensyn til de tjenesteudbydende virksomheders offentlige eller private status

— medlemsstaternes frihed til at definere, hvad de forstår ved offentlige tjenesteydelser

— proportionalitet, dvs. krav om, at konkurrencerestriktioner og indskrænkninger af det indre markeds friheder er begrænset til, hvad der er strengt nødvendigt for at sikre en effektiv opfyldelse af forsyningspligten.

⁽¹⁾ EUT L 234 af 10.9.2005, s. 9.

⁽²⁾ 2004/S 112-09421.

⁽³⁾ EFT C 17 af 19.1.2001, s. 4.

⁽⁴⁾ EUT C 297 af 29.11.2005, s. 4.

- (102) Med det første princip, neutralitet, menes, at Kommissionen ikke fastsætter, om forsyningspligtigheder skal leveres af offentlige eller private virksomheder. At dette princip er overholdt drages ikke i tvivl i det foreliggende tilfælde.
- (103) Ved medlemsstaternes frihed til at definere, hvad de forstår ved offentlige tjenesteydelser, forstås, at det først og fremmest er medlemsstaterne, der er ansvarlige for at definere, hvad der skal betragtes som tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, med udgangspunkt i de særlige forhold, der kendetegner foranstaltningen. Med hensyn til denne definition griber Kommissionen kun ind i tilfælde af misbrug eller åbenbare fejl. Undtagelserne i EUF-traktatens artikel 106, stk. 2, kan dog kun anvendes i hvert enkelt tilfælde, hvis forsyningspligten er klart defineret og udtrykkeligt overdraget ved en myndighedsakt (herunder kontrakter). Dette er nødvendigt af hensyn til retssikkerheden og åbenheden over for offentligheden og væsentligt, for at Kommissionen kan undersøge, om proportionalitetsprincippet er overholdt.
- (104) De globale foranstaltninger, som TGD fik til opgave at gennemføre, kan betragtes som tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og var klart defineret og blev overdraget til TGD, jf. betragtning 92.
- (105) I lyset af proportionalitetsprincippet skal EUF-traktatens artikel 106, stk. 2, fortolkes således, at de midler, der anvendes til at opfylde forsyningspligten, ikke må fordreje handelen unødigt og ikke må overstige, hvad der er strengt nødvendigt for at opfylde forsyningspligten. Ifølge punkt 26 i meddelelsen og Domstolens retspraksis på daværende tidspunkt må compensationen ikke overstige nettomeromkostningerne forbundet med den opgave, der er overdraget. Der skal være garanti for, at tjenesteydelserne af almindelig interesse leveres, og at de virksomheder, som har fået overdraget opgaven, er i stand til at afholde de ekstraomkostninger, der er forbundet med opgaven.
- (106) I det foreliggende tilfælde er det derfor nødvendigt at beregne TGD's nettomeromkostninger ved at levere de offentlige tjenesteydelser (globale foranstaltninger) i henhold til begge aftaler, og dernæst at sammenholde resultatet med statsstøtten. Overstiger den compensation, TGD har fået udbetalt, ikke meromkostningerne som følge af forsyningspligten, kan proportionalitetsprincippet anses for overholdt.
- (107) I den pågældende periode fra 1990-2004 oversteg meromkostningerne forbundet med de globale foranstaltninger den støtte, som TGD modtog, hvilket fremgår af bilaget til denne afgørelse.
- (108) Derfor gav de betalinger, som TGD modtog for de globale foranstaltninger, som denne afgørelse omhandler, ikke anledning til overkompensation for TGD's meromkostninger i forbindelse med disse foranstaltninger.
- (109) På grundlag af ovenstående betragtes den compensation, som TGD i perioden 1990-2004 fik for at levere offentlige tjenesteydelser, som statsstøtte efter EUF-traktatens artikel 107, stk. 1, som er forenelig med EUF-traktatens artikel 106, stk. 2.
- (110) Kommissionen fastholder i den forbindelse, at det er vanskeligt at se, hvordan den statslige compensation, der ikke engang dækkede de samlede meromkostninger ved forsyningspligten, kunne være blevet anvendt til at subventionere TGD's profitorienterede virksomhed, således som den klagende part påstår. Derudover kunne hverken den klagende part eller nogen af de andre interesserede parter bevise klagerens påstand om, at de dyrlæger, der var ansat hos TGD, tilbød klinisk-diagnostiske og terapeutiske ydelser til helt op til 90 % under kostprisen.
- (111) På grund af denne påstand underkastede Tyskland TGD en særlig undersøgelse. Der blev ikke fundet nogen eksempler, der bekræfter denne påstand. De tyske myndigheder har derfor bedt om at blive orienteret, hvis der skulle dukke konkrete oplysninger op, så de kan undersøge hvert enkelt tilfælde.
- (112) Kommissionen fastholder også, at det bayerske dyrlægekammer (Bayerische Landestierärztekammer) og den bayerske afdeling af forbundsforeningen af praktiserende dyrlæger (Bundesverband praktizierender Tierärzte — Landesverband Bayern) støtter TGD's arbejde, herunder dens profitorienterede virksomhed.

VI. KONKLUSIONER

- (113) Kommissionen fastslår, at Tyskland har ydet den pågældende støtte i strid med EUF-traktatens artikel 108, stk. 3.
- (114) Kommissionen er dog på grundlag af vurderingen nået frem til den konklusion, at den statsstøtte, der er ydet i form af »globale foranstaltninger« til fordel for landbrugere (fra 1990), jf. betragtning 13 og 14, og den statslige compensation, som TGD har fået for at levere offentlige tjenesteydelser i perioden 1990-2004, jf. betragtning 17 og 18, er forenelig med EUF-traktaten. Som anført kan en del af betalingerne slet ikke betragtes som statsstøtte. Den årlige compensation, der er nævnt i betragtning 17 og 18, og som TGD har modtaget siden den 1. januar 2005 for at levere offentlige tjenesteydelser, opfylder alle de betingelser, der er nævnt i Altmark-dommen, og betragtes derfor ikke som statsstøtte —

VEDTAGET DENNE AFGØRELSE:

Artikel 1

Den støtte, som Tyskland har ydet i form af globale foranstaltninger til fordel for landbrugere og fiskere, er forenelig med det indre marked.

Den støtte, som Tyskland har ydet til dyresundhedstjenesten i perioden 1990-2004 i form af kompensation for dyresundhedstjenestens gennemførelse af de »globale foranstaltninger«, er forenelig med det indre marked.

Den kompensation, som dyresundhedstjenesten har modtaget siden den 1. januar 2005 for at gennemføre de »globale foranstaltninger«, betragtes ikke som støtte efter EUF-traktatens artikel 107, stk. 1.

Artikel 2

Denne afgørelse er rettet til Forbundsrepublikken Tyskland.

Udfærdiget i Bruxelles, den 15. december 2009.

På Kommissionens vegne
Mariann FISCHER BOEL
Medlem af Kommissionen

BILAG

År	Udgifter til de globale foranstaltninger	Delstaten Bayerns betalinger (LwFöG)	Den bayerske dyresygekasses betalinger	Delstaten Bayerns og den bayerske dyresygekasses betalinger	Betalningernes samlede andel af udgifterne til de globale foranstaltninger (%)
1990	7 676,94	3 059,57	4 588,84	7 648,42	99,63
1991	6 992,48	3 127,06	3 711,98	6 839,04	97,81
1992	8 953,42	3 203,55	4 588,84	7 792,40	87,03
1993	9 063,52	3 361,03	4 679,34	8 040,37	88,71
1994	9 547,05	3 496,01	4 588,84	8 084,85	84,68
1995	8 392,14	3 554,50	4 588,84	8 143,35	97,04
1996	8 336,35	3 599,49	4 588,84	8 188,34	98,22
1997	8 620,18	3 361,23	4 486,59	7 847,82	91,04
1998	8 613,61	3 310,10	4 397,11	7 707,21	89,48
1999	8 280,91	3 419,52	4 397,11	7 816,63	94,39
2000	9 267,13	3 419,52	4 453,35	7 872,87	84,95
2001	8 471,71	3 419,52	4 448,24	7 867,76	92,87
2002	10 002,90	3 890,00	4 453,35	8 343,35	83,41
2003	9 953,20	3 722,00	4 614,73	8 336,73	83,78
2004	8 415,84	2 807,47	4 496,00	7 303,47	86,78
2005	9 439,37	3 200,00	4 021,00	7 221,00	76,50
2006	8 608,75	2 730,00	4 021,00	6 751,00	78,42
2007	9 084,88	3 130,00	4 021,00	7 151,00	78,71
2008	9 047,96	3 080,00	4 086,00	7 166,00	79,20

IV

(Retsakter vedtaget inden den 1. december 2009 i henhold til EF-traktaten, EU-traktaten og Euratomtraktaten)

EFTA-TILSYNSMYNDIGHEDENS BESLUTNING**Nr. 329/08/KOL****af 28. maj 2008****om støtte til Sementsverksmiðjan hf. (Island)**EFTA-TILSYNSMYNDIGHEDEN ⁽¹⁾ HAR —

ud fra følgende betragtninger:

UNDER HENVISNING til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde ⁽²⁾, særlig artikel 61 til 63 og protokol 26,

UNDER HENVISNING til aftalen mellem EFTA-staterne om oprettelse af en tilsynsmyndighed og en domstol ⁽³⁾, særlig artikel 24,

UNDER HENVISNING til artikel 1, stk. 2, i del I og artikel 4, stk. 4, artikel 6, artikel 7, stk. 5 og artikel 14 i del II i protokol 3 til aftalen om tilsynsmyndigheden og domstolen ⁽⁴⁾,

UNDER HENVISNING til Tilsynsmyndighedens retningslinjer ⁽⁵⁾ for anvendelse og fortolkning af artikel 61 og artikel 62 i EØS-aftalen, navnlig kapitlet om støtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder,

UNDER HENVISNING til Tilsynsmyndighedens beslutning af 14. juli 2004 om de gennemførelsesbestemmelser, der er omhandlet i artikel 27 i del II i protokol 3 ⁽⁶⁾,

EFTER AT HAVE OPFORDRET interesserede parter til at fremsætte bemærkninger i henhold til ovennævnte bestemmelser ⁽⁷⁾ og under hensyntagen til deres bemærkninger, og

⁽¹⁾ I det følgende benævnt »Tilsynsmyndigheden«.

⁽²⁾ I det følgende benævnt »EØS-aftalen«.

⁽³⁾ I det følgende benævnt »aftalen om Tilsynsmyndigheden og Domstolen«.

⁽⁴⁾ I det følgende benævnt Protokol 3.

⁽⁵⁾ Retningslinjer for anvendelse og fortolkning af artikel 61 og 62 i EØS-aftalen og artikel 1 i protokol nr. 3 til aftalen om Tilsynsmyndigheden og Domstolen, vedtaget og udstedt af EFTA-Tilsynsmyndigheden den 19.1.1994, offentliggjort i EFT L 231 af 3.9.1994, EØS-tillæg nr. 32. Retningslinjerne, der i det følgende benævnes »retningslinjer for statsstøtte«, blev senest ændret den 19.12.2007. Der findes en opdateret version af retningslinjerne for statsstøtte på Tilsynsmyndighedens websted: <http://www.eftasurv.int/fieldsOfWork/fieldstateaid/guidelines/>

⁽⁶⁾ Offentliggjort i EUT L 139 af 25.5.2005, side 37.

⁽⁷⁾ Tilsynsmyndighedens beslutning nr. 421/04/KOL blev offentliggjort i EUT C 117 af 19.5.2005, side 17, og EØS-tillæg nr. 24 af 19.5.2005. Tilsynsmyndighedens beslutning nr. 368/06/KOL blev offentliggjort i EUT C 77 af 5.4.2007, side 21, og EØS-tillæg nr. 17 af 5.4.2007, side 1.

I. SAGSFREMSTILLING**1. SAGSFORLØB**

Ved brev af 19. august 2003 fra den islandske mission ved Den Europæiske Union, hvori den fremsendte et brev fra finansministeriet dateret 19. august 2003 (dok. nr. 03-5685 A), anmeldte de islandske myndigheder i medfør af artikel 1, stk. 3, i del I i protokol nr. 3, salget af statens aktier i Sementsverksmiðjan hf.

Den 17. december 2003 indgav selskabet Aalborg Portland Íslandi ehf. en klage til Tilsynsmyndigheden over vilkårene for den islandske stats salg af sine aktier i Sementsverksmiðjan hf. Tilsynsmyndigheden modtog og registrerede dette brev den 23. december 2003 (dok. nr. 03-9059 A). Klageren bad om, at denne klage blev behandlet samtidig med regeringens anmeldelse af salget af selskabet.

Efter flere brevvekslinger ⁽⁸⁾ meddelte Tilsynsmyndigheden ved brev dateret 21. december 2004 de islandske myndigheder, at den havde besluttet at indlede proceduren i artikel 1, stk. 2, i del I i protokol 3, for så vidt angår den islandske stats salg af sine aktier i Sementsverksmiðjan hf. (hændelse nr. 296878). Tilsynsmyndigheden rejste tvivl om markedsværdien af Sementsverksmiðjan hf. på tidspunktet for salget af statens aktier, markedsværdien af de af staten tilbagekøbte aktier, Sementsverksmiðjan hf.'s ret til at bruge nogle af aktiverne i Reykjavik, der blev solgt til finansministeriet uden betaling, samt virksomhedens ret til at generhverve visse ejendomme og ejendomsrettigheder i Reykjavik til en forud fastlagt pris.

Tilsynsmyndighedens beslutning nr. 421/04/KOL om at indlede proceduren blev offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* samt i EØS-tillægget ⁽⁹⁾. Tilsynsmyndigheden opfordrede interesserede parter til at fremsætte bemærkninger i denne sag. De islandske myndigheder fremsendte bemærkninger til denne beslutning ved brev dateret 24. februar 2005 (hændelse nr. 311243). Den 20. juni 2005 modtog Tilsynsmyndigheden bemærkninger fra Íslenskt sement ehf., køberen af Sementsverksmiðjan hf. (hændelse nr. 323552). Den 2. september 2005 fremsendte Aalborg Portland Íslandi ehf. yderligere bemærkninger (hændelse nr. 333018).

⁽⁸⁾ For yderligere oplysninger om korrespondancen mellem Tilsynsmyndigheden og de islandske myndigheder henvises til Tilsynsmyndighedens beslutning om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure, beslutning nr. 421/04/KOL.

⁽⁹⁾ Se fodnote 7.

I et brev dateret 17. februar 2006 (hændelse nr. 363608) tilstillede de islandske myndigheder Tilsynsmyndigheden en kopi på engelsk af en aftale mellem Sementsverksmiðjan hf. og industriministeriet på den islandske regerings vegne, på grundlag af hvilken selskabets mulighed for at tilbagekøbe visse aktiver i Reykjavik blev trukket tilbage. I henhold til denne aftales artikel 2 leasede selskabet derudover de aktiver, det anvendte pr. 1. januar 2004, i et ikke nærmere defineret tidsrum, som det skulle betale en månedlig leasingafgift for baseret på markedspriser.

På baggrund af klagerens bemærkninger og i lyset af de yderligere oplysninger og præciseringer fremført af de islandske myndigheder under den formelle undersøgelsesprocedure besluttede Tilsynsmyndigheden at udvide den formelle undersøgelsesprocedure til også at omfatte den islandske stats overtagelse af de pensionsrelaterede forpligtelser, der påhviler Sementsverksmiðjan hf. Den vedtog i overensstemmelse hermed beslutning nr. 367/06/KOL af 29. november 2006 om den islandske stats overtagelse af de pensionsrelaterede forpligtelser, der påhviler Sementsverksmiðjan hf. Ved brev dateret 29. november 2006 (hændelse nr. 399095) underrettede Tilsynsmyndigheden de islandske myndigheder om, at den havde besluttet at udvide den formelle undersøgelsesprocedure, får så vidt angår denne foranstaltning. De islandske myndigheder fremsatte ikke nogen bemærkninger til Tilsynsmyndighedens beslutning.

Samme dato, den 29. november 2006, afsluttede Tilsynsmyndigheden den formelle undersøgelsesprocedure, for så vidt angår støtteforanstaltningerne til fordel for Íslenskt Sement ehf., dvs. den gruppe af investorer, der erhvervede statens aktier i Sementsverksmiðjan hf.. Tilsynsmyndigheden konkluderede, at der ikke havde fundet nogen statsstøtte sted i forbindelse med denne transaktion.

Tilsynsmyndighedens beslutning nr. 367/06/KOL blev offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* og i EØS-tillægget⁽¹⁰⁾. Tilsynsmyndigheden opfordrede interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger i denne sag. Tilsynsmyndigheden modtog bemærkninger fra Íslenskt Sement ehf. den 7. maj 2007 (hændelse nr. 420691). Ved brev dateret 14. maj 2007 (hændelse nr. 421504) fremsendte Tilsynsmyndigheden disse til de islandske myndigheder, som fik lejlighed til at svare på de fremsendte bemærkninger. De islandske myndigheder svarede den 18. april 2008 (hændelse nr. 474416).

2. BAGGRUND

2.1. SALGSPROCESSEN VEDRØRENDE SEMENTSVERKSMIÐJAN HF.

Sementsverksmiðjan hf. havde i realiteten monopol på cementmarkedet indtil 2000, da en cementimportør fra Danmark etablerede sig på det islandske marked. Som følge af den nye konkurrencesituation kom Sementsverksmiðjan hf. i økonomiske vanskeligheder og begyndte at blive tabsgivende. Derfor besluttede staten i marts 2003 at sælge virksomheden og offentliggjorde et udbud med henblik på salg af 100 % af sine aktier i Sementsverksmiðjan hf.⁽¹¹⁾

Udbudsproceduren førte til udvælgelsen af en gruppe investorer⁽¹²⁾, der oprettede Íslenskt Sement ehf. med det formål at erhverve statens aktier. Regeringen indledte forhandlinger med disse investorer om salget af statens aktier i Sementsverksmiðjan hf. Resultatet af forhandlingerne mellem regeringen og Íslenskt Sement ehf. blev, at selskabet blev solgt primært i henhold til nedenfor beskrevne aftaler.

Den 2. oktober 2003 undertegnede industriministeriet på den islandske regerings vegne en aftale med Íslenskt Sement ehf. om køb af aktier. I henhold til aftalen solgte staten, som ejede af 100 % af aktierne i Sementsverksmiðjan hf. til en nominel værdi af 450 mio. ISK, disse aktier til Íslenskt Sement ehf. til en pris af 68 mio. ISK.

I henhold til artikel 4 i aftalen om køb af aktier overtog den islandske regering den pensionsgæld og de forpligtelser, der påhvilede Sementsverksmiðjan hf. Den overtog ligeledes alle eksisterende og fremtidige forpligtelser i forbindelse med den årlige erstatningsudbetaling til de ansatte, der fortsat indbetaler til del B i pensionsfonden for statsansatte, så længe de er ansatte i Sementsverksmiðjan hf.

Finansministeriet overtog på statens vegne den resterende del af de obligationer, der var udstedt til betaling af forpligtelser, der påhvilede Sementsverksmiðjan hf. i henhold til aftalen fra 1997, samt alle eksisterende og fremtidige forpligtelser over for de nuværende ansatte i selskabet, der stadig var tilsluttet del B i pensionsfonden for statsansatte i henhold til en aftale undertegnet den 23. oktober 2003. Regeringen opfyldte derved forpligtelsen i artikel 4 i aftalen om køb af aktier mellem industriministeriet og Íslenskt Sement ehf.

I henhold til artikel 5 i aftalen om køb af aktier skulle den islandske regering købe nogle aktiver af Sementsverksmiðjan hf. via en separat aftale. Som anført i afsnit 3 i artikel 4 var købsprisen for disse aktiver 450 mio. ISK.

Samme dato, den 2. oktober 2003, undertegnede Sementsverksmiðjan hf. og det islandske finansministerium en købskontrakt, på grundlag af hvilken staten købte selskabets ejendomme og aktiver i Reykjavik, selskabets kontorbygning i Akranes undtagen halvanden etage, samt Sementsverksmiðjan hf.'s aktier og obligationer i andre selskaber, til en pris af 450 mio. ISK. Som anført i købskontraktens artikel 5 fik Sementsverksmiðjan hf. lov til at beholde en del af de solgte ejendomme i Reykjavik⁽¹³⁾, bruge dem til sine egne formål og tilbagelevere dem til finansministeriet senest den 31. december 2011. Sementsverksmiðjan hf. skulle betale for vedligeholdelse

⁽¹⁰⁾ Se fodnote 7.

⁽¹¹⁾ For yderligere oplysninger om salgsprocessen henvises til Tilsynsmyndighedens beslutning nr. 421/04/KOL.

⁽¹²⁾ Investeringsgruppen bestod af Framtak fjárfestingarbanki hf, Björgun ehf., BM Vallá ehf. og oprindeligt Steypustöðin, som senere erstattedes af det norske selskab Norcem AS.

⁽¹³⁾ 2 cementlagertanke, bygning til levering/emballering af cement, trapper og forhal, cementrørsystem, hegn og port, stålsilo med dertil hørende udstyr, luftkompressor, tørre- og elektrisk udstyr i et lagerskur ved dokken, kran ved kajkanten, rørføring i cementrørsystem, bilvægt og dertil hørende computerudstyr.

og forbedringer af disse ejendomme, men skulle ikke betale kompensation for brugsretten. I henhold til købskontraktens artikel 6 havde Sementsverksmiðjan hf. frem til den 31. december 2009 ret til at tilbagekøbe ovennævnte solgte ejendomme i Reykjavik for i alt 95 mio. ISK med en fast årlig rente på 7 % pr. 1. august 2003.

Købskontrakten blev ændret den 16. februar 2006 ved en aftale undertegnet af Sementsverksmiðjan hf., industriministeriet på den islandske regerings vegne og Íslenskt Sement ehf. Kontrahenterne vedtog at afvige fra afsnit 5.4 i aftalen om køb af aktier, for så vidt angik muligheden for tilbagekøb af visse aktiver, fra afsnit 6 i købskontrakten og erstatte den med en bestemmelse om leasing af visse aktiver⁽¹⁴⁾. Den månedlige leasingafgift blev fastlagt til [...] ISK og skulle reguleres i forhold til byggeindekset. Med hensyn til tidspunktet for udlevering af de aktiver, som blev solgt til finansministeriet, aftalte parterne at erstatte datoen 31. december 2011 med 1. januar 2004.

2.2. SEMENTSVERKSMIÐJAN HF'S GÆLD TIL PENSIONSFDONDEN FOR STATSANSATTE

2.2.1. Pensionsfonden for statsansatte og dens funktion

Pensionsfonden for statsansatte blev oprindeligt reguleret ved bestemmelserne i lov nr. 29/1963. I 1990'erne syntes præmierne til pensionsfonden for statsansatte at være utilstrækkelige til at dække dens pensionsforpligtelser. Staten besluttede på grundlag heraf at reformere ordningen og vedtog lov nr. 1/1997 »Lov om pensionsfonden for statsansatte«. Pensionsfonden for statsansatte blev inddelt i to dele: Der blev oprettet en ny del A, og den eksisterende pensionsfond blev ændret til del B. Alle nye ansatte skulle tilsluttes del A, hvorimod eksisterende ansatte kunne vælge mellem medlemskab af del A, eller bevare deres ret til medlemskab i del B, der herefter var lukket for nye medlemmer. Ifølge de islandske myndigheder blev pensionsfonden med opsplittningen af den tidligere pensionsfond for statsansatte i en del A og en del B selvberende og ville ikke længere kumulere en negativ saldo mellem præmier og forpligtelser, som statskassen i sidste instans skulle have dækket⁽¹⁵⁾.

Omvendt er der som et resultat af bestemmelserne for del B normalt et underskud, der skal dækkes løbende. I henhold til

⁽¹⁴⁾ Trykrum, 2 siloer, cementlevering, pumpekur, vejudstyr til biler og dermed forbundet computerudstyr i leveringsrummet, kran, rør og stålsilo med dertil hørende udstyr, maskiner og toiletter, transformerstation, trappe og forhal.

⁽¹⁵⁾ Præmier til del A i pensionsfonden for statsansatte betales på grundlag af den samlede indkomst for de tilsluttede ansatte, som optjener pensionsrettigheder på grundlag af de samlede indbetalte præmier. Som det er tilfældet med de fleste lovpligtige arbejdsmarkedspensionsfonde, er pensionsrettighederne i del A koblet op på forbrugerprisindekset. De tilsluttede ansattes pensionsret er lovfæstet, og arbejdsgiverne skal periodisk regulere deres præmier for at sikre, at fondens præmieindtægter matcher dens forpligtelser.

bestemmelserne i del B skal der kun betales præmier til del B i pensionsfonden for statsansatte på grundlag af de tilknyttede ansattes grundløn, og ikke deres samlede løn. De tilsluttede ansatte erhverver en ret til at modtage en vis procentdel af grundlønnen for den stilling, de bliver pensioneret fra. Derefter er pensionen knyttet til den gennemsnitlige stigning i de statsansattes løn. I henhold til artikel 33, i lov nr. 1/1997, er det arbejdsgiverne for medlemmerne i del B i pensionsfonden for statsansatte, der skal dække forskellen. Ikke desto mindre garanterer statskassen, at den ansatte får udbetalt pension i henhold til artikel 32 i lov nr. 1/1997 i tilfælde af betalingsmisligholdelse.

2.2.2. Etablering af gæld fra Sementsverksmiðjan hf. til pensionsfonden for statsansatte

Der blev med reformen i 1996 indført en ny bestemmelse i loven om pensionsfonden for statsansatte, i henhold til hvilken arbejdsgiverne skal refundere stigningen i pensionsbetalinger.

I henhold til artikel 33, i lov nr. 1/1997 **refunderer**⁽¹⁶⁾ staten og andre arbejdsgivere, der forsikrer deres ansatte i fonden, den stigning, der således finder sted i pensionsbetalingerne i det tilfælde, hvor en tidligere fastlagt [...] pension stiger som følge af en generel stigning i de offentligt ansattes løn.

Den 8. oktober 1997 undertegnede finansministeriet en aftale med pensionsfonden for tjenestemandansatte om betaling af statskassens forpligtelser i medfør af artikel 33 i lov nr. 1/1997 om pensionsfonden for tjenestemandansatte, for så vidt angår ansatte ved det statslige islandske cementværk, frem til udgangen af 1996. Disse forpligtelser svarede til den påløbne forøgede pensionsforpligtelse for Sementsverksmiðjan hf.'s ansatte minus selskabets andel i fondens aktiver.

I aftalens artikel 3 hedder det: »Ved at bruge en imputeret rente på 3,5 % blev den aktuelle værdi af LSR⁽¹⁷⁾'s påløbne forpligtelser for så vidt angår ansatte i Islands statslige cementværk (Sementsverksmiðja Ríkisís) ved udgangen af 1996 anslået til 494 816 380 ISK. LSR's aktiver til betaling af forpligtelser skønnes at udgøre 19 % af de påløbne ikke-opfyldte forpligtelser i fonden. Statens forpligtelser på vegne af Sementsverksmiðjan hf. Ltd udgør således 400 801 268 ISK«.

I henhold til den nye artikel 33 i lov nr. 1/1997 er det muligt at betale med obligationer.

⁽¹⁶⁾ Tilsynsmyndighedens fremhævelse.

⁽¹⁷⁾ Akronym på islandsk for pensionsfonden for statsansatte.

»Fondens bestyrelse kan [...] acceptere en obligation som betaling for påløbne forpligtelser. [...] Den således opfyldte forpligtelse skal baseres på en aktuarmæssig vurdering pr. afregningsdatoen. En arbejdsgiver, der har opfyldt sin forpligtelse med udstedelsen af en obligation i medfør af dette stykke, har ikke noget yderligere ansvar for fondens forpligtelser [...] med hensyn til den periode og de ansatte, som opfyldelsen finder anvendelse på«.

I samme aftales artikel 4 hedder det: »Statskassen foretager udbetaling til LSR af sin forpligtelse i henhold til artikel 2 ved at tilbyde selskabet obligationer i Iceland Cement Ltd til i alt 326 488 714 ISK [...]. Obligationerne er inflationsreguleret i forhold til forbrugerprisindekset med basisindeks 178,6. Den årlige rente er 5,5 % (2,75 % for halvåret) og beregnes pr. 1. januar 1997. Rente for perioden fra 1. januar 1997 til 30. august 1997 betales særskilt den 1. november 1997. Den nuværende værdi af obligationerne pr. 1. september 1997, med 3,5 % i imputerede renter, er 400 801 268 ISK. Statskassen garanterer LSR for betaling af afdrag og renter på disse obligationer. Med disse obligationer har statskassen i fuldt omfang opfyldt sine forpligtelser over for LSR med hensyn til pensions-tillæg i henhold til artikel 33 i lov nr. 1/1997 om pensionsfonden for tjenestemandansatte, som følger af medlemskabet for ansatte i Islands statslige cementværk af LSR frem til udgangen af 1996«.

Derfor ville Sementsverksmiðjan hf., når selskabet havde opfyldt sin forpligtelse med udstedelsen af obligationer til det i aftalen af 8. oktober 1997 fastlagte beløb i medfør af artikel 33, sidste stykke, i lov nr. 1/1997, ikke have noget yderligere ansvar for fondens forpligtelser til at betale pensioner til selskabets tidligere ansatte for opfyldelsesperioden frem til udgangen af 1996. Disse obligationer udgør derfor blot en udsættelse af betalingen af gælden.

Den 30. marts 1999 undertegnede Sementsverksmiðjan hf. og pensionsfonden for statsansatte en ny aftale i henhold til artikel 33 i lov nr. 1/1997. På grundlag af denne aftale skulle fonden hvert år vurdere den påløbne pensionsforpligtelse for året for de af selskabets ansatte, der var tilknyttet fondens del B, og som fortsat var beskæftiget i selskabet. Selskabet skulle opfylde disse forpligtelser efter fradrag af alle bidrag, der allerede var betalt af de ansatte og selskabet med hensyn til de for året optjente rettigheder. Ifølge de islandske myndigheders oplysninger var der i 2003 fem ansatte i Sementsverksmiðjan hf., der fortsat var tilknyttet del B i pensionsfonden for statsansatte.

2.2.3. *Statens overtagelse af Sementsverksmiðjan hf.'s pensionsforpligtelser*

Ved aftale dateret 23. oktober 2003 mellem finansministeriet og pensionsfonden for statsansatte overtog finansministeriet på statens vegne den resterende del af de af Sementsverksmiðjan hf. udstedte obligationer med det formål at opfylde de påløbne forpligtelser, som påhvilede selskabet i henhold til aftalen af

1997. Regeringen overtog ligeledes Sementsverksmiðjan hf.'s forpligtelser over for pensionsfonden for statsansatte til at betale og afregne den årlige erstatningsbetaling til selskabets ansatte, der er tilknyttet del B i pensionsfonden for statsansatte (som fastsat i en aftale mellem pensionsfonden for statsansatte og Sementsverksmiðjan hf. dateret 30. marts 1999).

Finansministeriet opfyldte med denne aftale forpligtelsen i henhold til artikel 4 i aftalen om køb af aktier, undertegnet den 2. oktober 2003, med investorgruppen, Íslenskt sement ehf. I henhold til denne bestemmelse »overtager sælger den del af selskabets pensionsgæld og -forpligtelser, som er omfattet af en statsgaranti, og som selskabet overtog i 1997 med en særaftale. Sælger overtager ligeledes alle eksisterende og fremtidige forpligtelser vedrørende den årlige erstatningsbetaling til de personer, der nu indbetaler til del B i pensionsfonden for statsansatte, så længe de er ansatte i selskabet«.

Selv hvis finansministeriet selv skulle beslutte at overtage denne gæld og forpligtelser i Sementsverksmiðjan hf. i henhold til aftalen om køb af aktier med investorgruppen Íslenskt sement ehf., sker det på grundlag af en specifik retsakt, nemlig aftalen mellem finansministeriet og pensionsfonden for statsansatte af 23. oktober 2003 om, at Sementsverksmiðjan hf. var fritaget for disse forpligtelser.

I henhold til oplysningerne fra de islandske myndigheder⁽¹⁸⁾ blev pensionsforpligtelserne for de allerede pensionerede ansatte anslået til 412 mio. ISK i 2003. Med hensyn til de fremtidige forpligtelser for de ansatte i Sementsverksmiðjan hf., der fortsat er tilsluttet del B i pensionsfonden for statsansatte, blev disse anslået til 10-15 mio. ISK, afhængigt af det tidsrum, de ansatte blev i selskabet.

3. *DE VURDEREDE FORANSTALTNINGER I DEN EKSISTERENDE BESLUTNING*

Som allerede anført blev den formelle procedure, der blev indledt med beslutning nr. 421/04/KOL forlænget for at dække statens overtagelse af pensionsrelaterede forpligtelser i selskabet ved beslutning nr. 367/06/KOL.

⁽¹⁸⁾ De islandske myndigheder stillede i forskellige brevvekslinger oplysninger til rådighed om Sementsverksmiðjan hf.'s ansattes tilslutning. Disse anslåede tal blev givet i et brev dateret 12.11.2003. I et brev dateret 18.4.2006 forklarede de islandske myndigheder endvidere, at der på tidspunktet for selskabets indlemmelse i 1993 var seks ansatte, der var tilsluttet pensionsfonden for statsansatte, og 93 var tilsluttet private pensionsfonde. Som de islandske myndigheder forklarede, havde de funktionæransatte i Sementsverksmiðjan hf. adgang til pensionsfonden for statsansatte, mens de ansatte arbejdere var tilsluttet ordningen for private pensionsfonde, dvs. pensionsfondene i deres respektive fagforeninger. Efter indlemmelsen af selskabet i 1993 havde de funktionæransatte fortsat mulighed for at tilslutte sig pensionsfonden for statsansatte. Efter salget af statens aktier i Sementsverksmiðjan hf. der blev gennemført i 2003, skal alle nye ansatte være tilsluttet en privat pensionsfond.

På samme dato, den 29. november 2006, vedtog tilsynsmyndigheden beslutning nr. 368/06/KOL for at afslutte den formelle undersøgelsesprocedure vedrørende salget af statens aktier i Sementsverksmiðjan hf. til Íslenskt Sement ehf. den 29. november 2006 til en pris af 68 mio. ISK og konkluderede, at salget ikke indeholdt statsstøtte.

I den eksisterende beslutning undersøger Tilsynsmyndigheden eventuel statsstøtte og foreneligheden heraf til Sementsverksmiðjan hf. vedrørende følgende foranstaltninger, hvor Tilsynsmyndigheden indtil nu ikke har truffet nogen beslutning:

- 1) Statens køb af ejendomme, aktiver, aktier og obligationer i Sementsverksmiðjan hf.

I beslutning nr. 421/04/KOL nærede Tilsynsmyndigheden tvivl om, hvorvidt den islandske stats erhvervelse af aktiver tilhørende Sementsverksmiðjan hf. ⁽¹⁹⁾ til en pris af 450 mio. ISK indebærer statsstøtte, hvis denne pris ikke svarer til deres markedsværdi.

- 2) Sementsverksmiðjan hf.'s ret til at beholde en del af aktiverne og genkøbe dem til en fast pris

I beslutning nr. 421/04/KOL indledte Tilsynsmyndigheden ligeledes den formelle undersøgelsesprocedure vedrørende Sementsverksmiðjan hf.'s mulighed for at beholde en del af de solgte ejendomme i Reykjavík ⁽²⁰⁾, benytte dem til sine egne industriaktiviteter og tilbagelevere dem til finansministeriet senest den 31. december 2011. Sementsverksmiðjan hf. skulle betale for al vedligeholdelse og forbedringer af disse ejendomme, men betalte ikke noget for denne brugsret. I henhold til købskontraktens artikel 6 havde Sementsverksmiðjan hf. desuden indtil den 31. december 2009 tilbagekøbsret til ovennævnte solgte ejendomme i Reykjavík til en samlet pris på 95 mio. ISK med en fast rente på 7 % p.a. fra 1. august 2003.

I beslutning nr. 421/04/KOL fandt Tilsynsmyndigheden i første omgang, at den manglende betaling for brugen af aktiverne i Reykjavík, der blev solgt til staten, udgjorde statsstøtte. Tilsynsmyndigheden fandt, at hvis Sementsverksmiðjan hf. skulle gøre brug af ovennævnte gensalgspris, kunne staten miste indtægter, hvis den skulle sælge aktiverne til en pris under markedsprisen.

⁽¹⁹⁾ De pågældende aktiver er ejendomme og aktiver i selskabet i Reykjavík, selskabets kontorbygning i Akranes (undtagen 1 ½ etage), samt Sementsverksmiðjan hf.'s aktier og obligationer i andre selskaber.

⁽²⁰⁾ 2 cementlagertanke, bygning til levering/emballage af cement, trapper og forhal, cementrørsystem, hegn og port, stålsilo med dertil hørende udstyr, luftkompressor, tørre- og elektrisk udstyr i et lagerskur ved dokken, kran ved kajkanten, rørføring i cementrørsystem, bilvægt og dertil hørende computerudstyr.

- 3) Statskassens overtagelse af Sementsverksmiðjan hf.'s pensionsforpligtelser.

I beslutning 367/06/KOL konkluderede Tilsynsmyndigheden oprindeligt, at statens overtagelse af Sementsverksmiðjan hf.'s pensionsrelaterede forpligtelser udgjorde statsstøtte i medfør af artikel 61, stk. 1, i EØS-aftalen. Tilsynsmyndigheden var i tvivl om, hvorvidt nogen af undtagelserne for det generelle forbud mod statsstøtte i henhold til artikel 61, stk. 2 eller stk. 3, i EØS-aftalen ville finde anvendelse. I tilfælde af statsstøtte gav Tilsynsmyndigheden udtryk for tvivl om, hvorvidt en sådan kunne erklæres for forenelig med EØS-aftalen. Mere specifikt var Tilsynsmyndigheden bekymret for, om statsstøtten kunne anses for at være forenelig på grundlag af retningslinjerne for statsstøtte for rednings- og omstrukturingsstøtte.

4. BEMÆRKNINGER FRA DE ISLANDSKE MYNDIGHEDER

I et brev dateret 23. februar kommenterede de islandske myndigheder den tvivl, som Tilsynsmyndigheden gav udtryk for i beslutning nr. 421/04/KOL. De islandske myndigheder forklarede, at tilbagekøbet af aktiver fra Sementsverksmiðjan hf. fandt sted som led i en strukturomlægning: »Staten skulle købe alle de aktiver af selskabet, der ikke var grundlæggende for produktionen og driften, med det formål at reducere drifts- og omkostningerne og gøre selskabets aktiviteter rentable«.

Med hensyn til den korrekte værdi af de tilbagekøbte aktiver argumenterede de islandske myndigheder, at den mest korrekte værdiansættelse var den, der blev foretaget af eksperterne i AV og VSO Ráðgjöf i september 2003. Disse eksperter vurderede værdien af ejendommen i Reykjavík til 276 mio. ISK, og kontorbygningen i Akranes til 74,4 mio. ISK. Ifølge de islandske myndigheder var vurderingen af aktiverne i Reykjavík meget favorabel for staten, idet de havde strategisk værdi, baseret på en projekteret fremtidig værdi, »idet der på tidspunktet for salget var planer om et stort broprojekt, der ville lukke selskabets havn i Saeverhöfði i Reykjavík og dermed gøre faciliteterne ubrugelige for selskabets aktiviteter. Denne bro vil imidlertid medføre en ændret byplanlægning for området, og det er forventningen, at grunden vil blive afsat til boligområde, hvilket vil øge dens værdi kraftigt«.

Med hensyn til tilbagekøbsretten af visse aktiver som fastsat i artikel 6 i købsaftalen af 2. oktober 2003 indikerede de islandske myndigheder deres villighed til at ændre aftalen og erstatte den med en såkaldt »right of first refusal« (forhåndsret) til markedsværdi.

Endelig fremførte de islandske myndigheder argumenter, der skulle begrunde, at hvis der havde været statsstøtte involveret i salgsprocessen for Sementsverksmiðjan hf., kunne denne støtte anses for at være forenelig i medfør af retningslinjerne for rednings- og omstrukturingsstøtte. Med dette for øje vedlagde de en omstrukturingsplan for Sementsverksmiðjan hf.

De islandske myndigheder kommenterede ikke Tilsynsmyndighedens beslutning nr. 367/06/KOL om den islandske stats overtagelse af pensionsrelaterede forpligtelser i Sementsverksmiðjan hf.

5. BEMÆRKNINGER FRA ÍSLENSKT SEMENT EHF.

Íslenskt Sement ehf. fremsendte den 20. juni 2005 bemærkninger til Tilsynsmyndighedens beslutning nr. 421/04/KOL (hændelse nr. 323552). I brevet argumenterede selskabet, at de aktiver, som staten tilbagekøbte fra Sementsverksmiðjan hf. ikke blev solgt særskilt, men derimod i forbindelse med salget af aktierne. Dette salg indgik derfor i den samlede aftale om salg af aktier i Sementsverksmiðjan hf. som helhed. Desuden anså Íslenskt Sement ehf. Sementsverksmiðjan hf.'s rettigheder til at anvende nogle af de tilbagekøbte aktiver som en integrerende del af privatiseringen af selskabet, som der blev taget højde for ved forhandlingen af den overordnede købspris. Uanset dette er det Íslenskt Sement ehf.'s opfattelse, at den objektive markedsværdi af retten til at anvende disse aktiver ville være ubetydelig, »om ikke ganske værdiløs«, idet de kun kunne anvendes af Sementsverksmiðjan hf. som den eneste cementproducent i Island. Endelig bestred Íslenskt Sement ehf., at selskabets ret til at generhverve de aktiver, det har ret til at anvende for i alt 95 mio. ISK, indeholder statsstøtte, idet disse specialiserede cementproduktionsfaciliteter kun havde ringe markedsværdi.

I et brev dateret 7. maj 2007 (hændelse nr. 421504) gav Íslenskt Sement ehf. for det første udtryk for, hvad selskabet mente om Tilsynsmyndighedens ønske om at dele sagen i to dele, dvs. salget af aktierne og de øvrige foranstaltninger. Efter selskabets opfattelse skulle de forskellige transaktioner betragtes under ét. »Det var en forudsætning, både på sælgerens vegne (den islandske regering) og køberens vegne (Íslenskt Sement ehf.), at de aftaler, der blev indgået samme dag, udgjorde én transaktion, der ikke kunne opdeles. En eller flere af aftalerne ville således ikke være blevet indgået, uden at alle de øvrige var blevet indgået samtidigt og i sammenhæng med hinanden«.

For det andet fremførte Íslenskt Sement ehf. argumenter, der skulle påvise, at der ikke var involveret nogen statsstøtte i den islandske stats overtagelse af Sementsverksmiðjan hf.'s pensionsrelaterede forpligtelser. Íslenskt Sement ehf. forklarede, at pensionsforpligtelserne ikke var medtaget i selve balancen for 1996, men kun som en eventualforpligtelse uden for balancen. I 1997 blev selskabets pensionsforpligtelser frigivet mod udstedelse af obligationer. Det betyder, at de blev finansieret via gældsforpligtelser (obligationer) over for pensionsfonden for statsansatte, som dernæst blev bogført som en langfristet forpligtelse i balancen i årsregnskabet for 1997 og de følgende år. Íslenskt Sement ehf. forklarede videre, at staten i forbindelse med salget af sine aktier i Sementsverksmiðjan hf. overtog den gæld, som selskabet havde over for pensionsfonden for statsansatte i 2003. Der var således i årsregnskabet for 2003 fratrukket 388 028 317 ISK fra forpligtelserne i balancen samtidigt med, at selskabets ikke-udloddede overskud blev forhøjet med det samme beløb.

For det tredje henviste Íslenskt sement ehf. til salget af aktiver fra Sementsverksmiðjan hf. for 450 mio. ISK, som Tilsynsmyndigheden kom ind på i beslutning nr. 421/04/KOL. Alle aktierne og obligationerne blev solgt til staten til markedsværdi ⁽²¹⁾. Saevarhófdi-ejendommen i Reykjavík og kontorbygningsdelen i Akranes blev vurderet til hhv. 276 mio. ISK og 74,4 mio. ISK og blev solgt til staten for hhv. 280 mio. ISK og 72,5 mio. ISK.

Íslenskt sement ehf. henviste ligeledes til likvidationsomkostningerne i Sementsverksmiðjan hf. som beregnet af MP Investment Bank Ltd i 2003, og anførte igen, at likvidationsomkostningerne var beregnet til 506 498 730 ISK, inkl. oprensning af fabrikkens grund i Akranes.

Íslenskt sement ehf. konkluderede, at ved at anvende den af EF-domstolen knæsatte metode i f.eks. Gröditzer Stahlwerke GmbH, er spørgsmålet i dette tilfælde, om statens samlede likvidationsomkostninger for selskabet ville overstige statens omkostninger ved at overtage gælden og sælge selskabets aktier. Hvis svaret på dette spørgsmål er bekræftende, skal det overvejes, om staten har handlet i overensstemmelse med det markedøkonomiske investorprincip, eftersom en privat investor ville have overtaget gælden og solgt aktierne i selskabet baseret på sunde økonomiske overvejelser. Íslenskt Sement ehf. var derfor af den opfattelse, at »de samlede likvidationsomkostninger oversteg de samlede omkostninger ved salget af selskabet med 70 376 683 ISK ⁽²²⁾, og at staten således har handlet i overensstemmelse med det markedøkonomiske investorprincip. Derfor kan der ikke foreligge et tilfælde af statsstøtte ved statens overtagelse af selskabets gæld til pensionsfonden for statsansatte i forbindelse med statens salg af aktierne i selskabet«.

6. BEMÆRKNINGER FRA AALBØRG PORTLAND ÍSLANDI EHF.

Ved brev dateret 2. september 2005 fremsatte Aalborg Portland Íslandi ehf. bemærkninger til Tilsynsmyndighedens beslutning nr. 421/04/KOL. Selskabet tilsluttede sig Tilsynsmyndighedens bekymringer, men fremhævede, at beslutningen om at indlede proceduren ikke beskæftigede sig med overtagelsen af Sementsverksmiðjan hf.'s pensionsforpligtelser. Uanset dette fremsatte Aalborg Portland Íslandi ehf. ikke bemærkninger til Tilsynsmyndighedens beslutning nr. 367/06/KOL om at udvide indledningen af proceduren til at omfatte den islandske stats overtagelse af pensionsrelaterede forpligtelser i Sementsverksmiðjan hf.

⁽²¹⁾ Aktierne i selskabet Geca blev vurderet til 46,5 mio. ISK, aktierne i selskabet Spödur til 40 mio. ISK og de af Spödur udstedte obligationer til 11 mio. ISK.

⁽²²⁾ Íslenskt Sement forklarer, at de samlede likvidationsomkostninger for selskabet udgjorde 390,4 mio. ISK, inklusive de beløb, som staten havde betalt ved købet af grunden i Reykjavík og Akranes. Hvis staten havde besluttet at likvidere selskabet, ville likvidationsomkostningerne have svaret til likvidationsværdien af anlægsaktiverne, nemlig 69,9 mio. ISK, minus den kontraktmæssige forpligtelse til at rydde op på fabrikkens grund, hvilket bringer selskabets samlede likvidationsomkostninger op på 390,4 mio. ISK. Statens beslutning om at overtage selskabets gæld til pensionsfonden for statsansatte beløber sig til 388 028 317 ISK, og beslutningen om at sælge aktierne i selskabet til Íslenskt Sement udgør 68 mio. ISK, medførte nettoomkostning på 320 028 317 ISK. Likvidationsomkostningerne oversteg således de samlede salgsomkostninger for selskabet med 70 376 683 ISK.

7. YDERLIGERE BEMÆRKNINGER FRA ISLAND

I et brev dateret 8. april 2008 fremlagde de islandske myndigheder yderligere oplysninger om en tidligere fremsendt omstrukturingsplan og vedlagde en markedsundersøgelse, som Tilsynsmyndigheden ikke tidligere var blevet præsenteret for.

II. VURDERING

1. STATSSTØTTE

I EØS-aftalens artikel 61, stk. 1, hedder det:

»Medmindre andet er bestemt i denne aftale, er støtte, som ydes af EF's medlemsstater, EFTA-lande eller ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, uforenelig med fællesmarkedet i

det omfang, den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne«.

1.1. KØBET AF EJENDOMME, AKTIVER, AKTIER OG OBLIGATIONER

På grundlag af købsaftalen købte staten selskabets ejendomme og aktiver i Reykjavík, selskabets kontorbygning i Akranes (undtagen 1 ½ etage), samt Sementsverksmiðjan hf.'s aktier og obligationer i andre selskaber, til en pris af 450 mio. ISK.

Følgende tabel viser en sammenligning mellem markedsværdien af Sementsverksmiðjan hf.'s ejendomme og aktiver i Reykjavík og Akranes samt af aktierne og obligationerne som opgjort af uafhængige eksperter ⁽²³⁾ og den pris, som staten har betalt for dem:

(mio. ISK)

	Værdiansættelse foretaget af uafhængige eksperter	Pris betalt af den islandske stat
Jord, fast ejendom og udstyr på adressen Saeverhöfði 31 i Reykjavík	276	280
Kontorbygning i Akranes (undtagen 1 1/2 etage)	74,4	72,5
Aktier i Geca	46,5	46,5
Aktier i Spölur	40	40
Obligationer i Spölur	11	11
I alt	447,9	450

Der er således en difference på 2,1 mio. ISK (svarende til 21 214 EUR), som statskassen betalte over markedsprisen for de købte aktiver som skønnet af uafhængige eksperter. Forskellen vedrører salget af ejendommene i Reykjavík, som blev solgt for 4 mio. ISK over den anslåede værdi og kontorbygningen i Akranes, som blev solgt for 1,9 mio. ISK under den anslåede værdi.

Ifølge retspraksis kan Tilsynsmyndigheden ikke vilkårligt fastsætte en markedspris i denne beslutning alene på grundlag af en ekspertvurdering ⁽²⁴⁾. Tværtimod skal Tilsynsmyndigheden ved fastsættelsen af markedsprisen på jord og bygninger »tage hensyn til den usikkerhed, der kan være forbundet med at fastsætte sådanne markedspriser, som i sagens natur sker efterfølgende« ⁽²⁵⁾. Det kan ofte ikke konkluderes, at et enkelt skøn pr. definition udgør den markedsværdi, som en køber ville være villig til at acceptere. En acceptabel markedsværdi vil efter afprøvning af markedet snarere kunne findes inden for en rimelig margin. Efter Tilsynsmyndighedens opfattelse er der

ikke noget entydigt svar på, hvor bred en sådan margin bør være. Det kan være forskelligt fra tilfælde til tilfælde.

Efter Tilsynsmyndighedens opfattelse er forskellen i nettoprisen på 2,1 mio. ISK mellem de uafhængige eksperters skøn og den endelige af statskassen betalte pris så minimal, at det ikke på nogen måde er dokumentation for, at købsprisen ikke afspejlede markedsvilkårene. Den af de uafhængige eksperter fastsatte pris kan betragtes som vejledende. Stærke afvigelser fra skønnet kan være en indikation af statsstøtte. Efter Tilsynsmyndighedens opfattelse ⁽²⁶⁾ er en sådan lille forskel, som det er tilfældet her, imidlertid ikke tilstrækkelig til at fastslå statsstøtte til fordel for Sementsverksmiðjan hf. Tværtimod indikerer det,

⁽²⁴⁾ Forenede sager T-127/99, T-129/99 og T-148/99 Diputación Foral de Alava et al mod Kommissionen Sml. 2000 II, s. 1275, præmis 71.

⁽²⁵⁾ Sag T-366/00, Scott SA mod Kommissionen, Sml. II, s. 797, præmis 93.

⁽²³⁾ Almenna Verkfræðistofan (AV) foretog en delvis værdiansættelse af Sementsverksmiðjan hf.'s ejendomme i Reykjavík i februar 2003 og en samlet værdiansættelse i november 2003. Værdien af obligationerne og aktierne blev opgjort af MP Verðbref, da denne opgjorde selskabets likvidationsværdi forud for salget af statens aktier. Daníel Rúnar Elíasson, autoriseret ejendomsmægler i ejendomsmæglervirksomheden Hákot, vurderede bygningen i Akranes i august 2003.

⁽²⁶⁾ Ifølge Domstolens praksis kan Tilsynsmyndigheden »ikke foreholdes at have foretaget en tilnærmelsesvis ansættelse«, idet en sådan ansættelse i sagens natur er tilnærmelsesvis, se Sag T-366/00, Scott SA mod Kommissionen, nævnt ovenfor, præmis 96.

at betalingen udgjorde en fair markedspris. Tilsynsmyndigheden finder følgende, at Sementsverksmiðjan hf. ikke modtog statsstøtte i medfør af EØS-aftalens artikel 61, stk. 1, med salget af ejendomme, aktiver aktier og obligationer til den islandske statskasse.

1.2. RETTEN TIL AT BEHOLDE EN DEL AF AKTIVERNE OG TILBA- GEKØBE DEM TIL EN FAST PRIS

I henhold til købskontraktens artikel 5 kunne Sementsverksmiðjan hf. beholde en del af de solgte ejendomme i Reykjavik⁽²⁷⁾, benytte dem til sine egne industriaktiviteter og tilbagelevere dem til finansministeriet senest den 31. december 2011. Sementsverksmiðjan hf. skulle betale for al vedligeholdelse og forbedringer af disse ejendomme, men betalte ikke noget for denne brugsret. I henhold til købskontraktens artikel 6 havde Sementsverksmiðjan hf. desuden indtil den 31. december 2009 tilbagekøbsret til ovennævnte solgte ejendomme i Reykjavik til en samlet pris af 95 mio. ISK med påløbne renter beregnet på grundlag af en fast rente på 7 % p.a. fra 1. august 2003.

I et brev dateret 17. februar 2006 (hændelse nr. 363608) fremsendte de islandske myndigheder til Tilsynsmyndigheden en kopi på engelsk af en aftale mellem Sementsverksmiðjan hf. og industriministeriet på den islandske regerings vegne. På grundlag af denne aftale blev selskabets mulighed for at tilbagekøbe visse aktiver i Reykjavik trukket tilbage. De aktiver, der blev solgt til statskassen, blev overdraget til denne med virkning fra 1. januar 2004. Fra denne dato leasede selskabet i henhold til denne aftales artikel 2 de aktiver, det anvendte, i et ikke nærmere angivet tidsrum. Den månedlige leasingpris for aktiverne⁽²⁸⁾ er [...] ISK. Leasingaftalen reguleres én gang om året i forhold til byggeindekset. De islandske myndigheder forklarede, at leasingbeløbet var beregnet på basis af den normale sats for det islandske ejendomsmarked.

Tilsynsmyndigheden har ikke nogen anledning til at betvivle sandfærdigheden og nøjagtigheden af de islandske myndigheders oplysninger, hvorefter Sementsverksmiðjan hf. betaler markedspris for leasingen af disse aktiver⁽²⁹⁾. Efter de ovennævnte ændringer af aftalen finder Tilsynsmyndigheden derfor, at der ikke foreligger et tilfælde af statsstøtte i medfør af EØS-traktatens artikel 61, stk. 1.

⁽²⁷⁾ 2 cementlagertanke, bygning til levering/emballering af cement, trapper og forhal, cementrørsystem, hegn og port, stålsilo med dertil hørende udstyr, luftkompressorer, tørre- og elektrisk udstyr i et lagerskur ved dokken, kran ved kajkanten, rørføring i cementrørsystem, bilvægt og dertil hørende computerudstyr.

⁽²⁸⁾ De leasede aktiver er et trykkammer, to siloer, levering af cement og et pumpekur på i alt 290 m². Derudover leases der også udstyr til vejning af biler, parcel, kran, rør og stålsilo, maskineri og toiletter, transformerstation, trapper og forhal.

⁽²⁹⁾ De islandske myndigheder har informeret Tilsynsmyndigheden om, at det meste af grunden i Sævarhöfði i Reykjavik, som tidligere havde tilhørt Sementsverksmiðjan hf., var blevet leaset til Jarðboranir hf. til en pris af [...] ISK pr. m². Den leasingpris, der blev opkrævet over for Sementsverksmiðjan hf. var [...] ISK. De islandske myndigheder har ligeledes forklaret, at lejen af grunden ved Sævarhöfði var blevet annonceret i avisen Morgunblaðið i slutningen af 2003, og at det mest fordelagtige tilbud kom fra Jarðboranir hf., nemlig den ovennævnte pris. Af disse årsager fremførte de islandske myndigheder, at leasingprisen svarede til markedspriserne i Island.

1.3. OVERTAGELSEN AF PENSIONSFORPLIGTELSENE

Ved aftale undertegnet den 23. oktober 2003 mellem finansministeriet og pensionsfonden for statsansatte overtog finansministeriet på statens vegne den resterende del af de obligationer, der blev udstedt med det formål for at betale de omkostninger, der påhvilede Sementsverksmiðjan hf. i henhold til aftalen af 1997. Desuden overtog statskassen, i medfør af samme aftale, Sementsverksmiðjan hf.'s forpligtelser med hensyn til ansatte, der fortsat var aktive i selskabet. Disse forpligtelser skulle betales og afholdes årligt.

1.3.1. Anvendelse af statsmidler

For at udgøre statsstøtte skal støtteforanstaltningen først og fremmest ydes af medlemsstaten eller ved hjælp af statsmidler. Statskassen betaler på grundlag af aftalen mellem finansministeriet og pensionsfonden for statsansatte, der blev undertegnet i oktober 2003, de beløb på vegne af Sementsverksmiðjan hf., som selskabet skylder. På det tidspunkt, hvor aftalen blev undertegnet, blev Sementsverksmiðjan hf.'s forpligtelser over for pensionsfonden for betaling af pensioner til allerede pensionerede ansatte anslået til 412 mio. ISK. Derudover blev fremtidige forpligtelser for de øvrige fortsat aktive ansatte i selskabet, der var tilsluttet del B i pensionsfonden, anslået til mellem 10 til 15 mio. ISK. Overtagelse af de pensionsrelaterede forpligtelser og betaling heraf fra statskassen omfatter statsmidler.

1.3.2. Begunstigelse af visse virksomheder eller visse produktioner

For det andet skal støtteforanstaltningen give støttemodtageren fordele, der fritager denne for udgifter, der normalt skal afholdes af dennes budget.

Staten overtog den gæld, som Sementsverksmiðjan hf. havde over for pensionskassen af statsansatte vedrørende betaling af pensioner til dens egne ansatte. Sementsverksmiðjan hf. var blevet oprettet i 1955 som en del af centraladministrationen. De ansatte hos det islandske statslige cementværk på det pågældende tidspunkt var tilsluttet pensionsfonden for statsansatte som alle andre ansatte i centraladministrationen.

I 1997 reformerede staten pensionsfonden for statsansatte. Pensionsfonden for statsansatte foretog en aktuariemæssig vurdering af de forpligtelser, den havde over for dens tilknyttede enheder i forbindelse med fremtidige pensionsbetalinger. Resultatet af denne vurdering blev dernæst sammenholdt med aktiverne i fonden og andelen af forpligtelser blandt de forskellige arbejdsgivere med tilsluttede ansatte. Forpligtelserne i pensionsfonden for statsansatte for allerede pensionerede ansatte i Sementsverksmiðjan hf. ved udgangen af 1996 svarede til 400 mio. ISK⁽³⁰⁾.

⁽³⁰⁾ I henhold til artikel 3 i aftalen mellem pensionsfonden for tjenstemandsansatte og finansministeriet om betaling af statsobligationer i henhold til artikel 33 i lov nr. 1/1997 om pensionsfonden for tjenstemandsansatte, for så vidt angår ansatte ved det islandske statslige cementværk pr. ultimo 1996, udgjorde forpligtelserne på vegne af Iceland Cement Ltd. 400 801 268 ISK.

Statskassen betalte denne forpligtelse til pensionsfonden for statsansatte med obligationer i selskabet. Denne forpligtelse forblev i Sementsverksmiðjan hf.'s regnskab frem til den 23. oktober 2003, da staten overtog i Sementsverksmiðjan hf.'s gæld til pensionsfonden. Denne gæld vedrørte dels betalingen af pensioner til ansatte i Sementsverksmiðjan hf., der allerede var pensioneret på tidspunktet for etableringen af gælden i 1997. Og dels vedrørte gælden også den anslåede betaling af pensioner til fem ansatte, der i dag er aktive i Sementsverksmiðjan hf., og som fortsat var tilsluttet del B i pensionsfonden for statsansatte ⁽³¹⁾.

For så vidt som betaling af pensionsforpligtelser indgår i de normale omkostninger, som en virksomhed må afholde i forbindelse med dets aktiviteter, fritog statens overtagelse af disse betalinger Sementsverksmiðjan hf. for en driftsomkostning. Derved gav staten en selektiv fordel til denne virksomhed, idet andre virksomheder selv må afholde alle pensionsrelaterede omkostninger for deres egne ansatte.

1.3.3. Konkurrencefordrejning og påvirkning af samhandelen mellem kontraherende partnere

For det tredje skal støtteforanstaltningen fordreje konkurrencevilkårene og påvirke samhandelen mellem aftaleparterne.

Virksomheder, der nyder en konkurrencefordel i kraft af støtte fra en stat, som reducerer deres normale omkostningsbyrde, har en bedre konkurrencemæssig stilling end dem, der ikke kan nyde en sådan fordel. Der er konkurrence på markedet for cement i EØS. Der er i dag to selskaber, der er aktive på det islandske cementmarked: Sementsverksmiðjan hf. og Aalborg Portland Íslandi ehf. En hvilken som helst fordel til Sementsverksmiðjan hf., som nedbringer de omkostninger, selskabet normal skulle afholde, giver denne virksomhed en bedre konkurrencemæssig stilling i forhold til de øvrige faktiske eller potentielle aktører på det islandske marked for cement, som ikke får denne fordel. Støtte fra staten til Sementsverksmiðjan hf. har således en konkurrencefordrejende virkning.

For det fjerde skal den anmeldte foranstaltning, for at artikel 61, stk. 1, i EØS-aftalen skal kunne finde anvendelse, have indvirkning på samhandelen mellem de kontraherende parter i EØS-aftalen.

Den direkte konkurrent til Sementsverksmiðjan hf. på det islandske marked er et datterselskab af en virksomhed, der er beliggende i en anden stat, der deltager i EØS-aftalen, og som ikke producerer cement i Island, men importerer den fra andre EØS-lande til Island. Af denne grund påvirker foranstaltningen samhandelen mellem de kontraherende parter i EØS-aftalen i medfør af artikel 61, stk. 1, i EØS-aftalen.

⁽³¹⁾ Pensionsforpligtelserne for ansatte, der allerede var pensionerede, beløb sig til 412 mio. ISK i oktober 2003. På samme dato blev gælden vedrørende til fremtidige forpligtelser for nuværende ansatte anslået til ca. 10-15 mio. ISK.

1.3.4. Konklusion

Af ovennævnte grunde er Tilsynsmyndigheden af den opfattelse, at staten ydede statsstøtte til Sementsverksmiðjan hf. med overtagelsen af pensionsforpligtelser i henhold til aftalen, der blev undertegnet i oktober 2003 mellem finansministeriet og pensionsfonden for statsansatte.

2. PROCEDUREKRAV

Under henvisning til artikel 1, stk. 3, i første del af protokol 3 til tilsyns- og domstolsaftalen, skal »EFTA-tilsynsmyndigheden underrettes i så god tid, at den kan fremsætte sine bemærkninger til eventuelle planer om tildeling eller ændring af støtte (...). Den pågældende medlemsstat må ikke gennemføre de påtænkte foranstaltninger, før den nævnte fremgangsmåde har ført til endelig beslutning«.

Selv om de islandske myndigheder fremsendte en anmeldelse ved brev dateret 29. august 2003 om det planlagte salg af statens aktier i Sementsverksmiðjan hf., satte de islandske myndigheders undertegnelse af ovennævnte aftaler en mulig statsstøtteforanstaltning, der blev ydet på grundlag af disse aftaler, i kraft, før Tilsynsmyndigheden havde truffet endelig beslutning om anmeldelsen. Af denne grund udgør statsstøtte, der ydes inden for rammerne af denne transaktion, ulovlig statsstøtte i medfør af artikel 1, litra f), i del II i tredje protokol, dvs. ny støtte, der sættes i kraft i modstrid med artikel 1, stk. 3, i del I i samme protokol.

3. STØTTENS FORENELIGHED

I henhold til EØS-aftalens artikel 61, stk. 3, litra c), kan støtte til fremme af udviklingen af visse erhvervsgrøner eller økonomiske regioner anses for at være forenelig med EØS-aftalen, når den ikke ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse. Omstruktureringsstøtte skal vurderes på baggrund af Tilsynsmyndighedens retningslinjer for rednings- og omstruktureringsstøtte.

I beslutning nr. 421/04/KOL understregede Tilsynsmyndigheden, at de islandske myndigheder ikke havde fremført nogen argumenter eller dokumentation, der gør det muligt at vurdere støttens forenelighed med retningslinjerne for rednings- og omstruktureringsstøtte. De islandske myndigheder fremsendte en omstruktureringsplan for Sementsverksmiðjan hf. med brev dateret februar 2005. Desuden fremsendte de islandske myndigheder i februar 2008 yderligere oplysninger om omstruktureringsplanen. Nedenfor vil Tilsynsmyndigheden vurdere, om disse nye oplysninger gør det muligt at konkludere, at støtten opfylder kravene i retningslinjerne for rednings- og omstruktureringsstøtte ⁽³²⁾.

⁽³²⁾ Sag T-157/01, Danske Busvognmænd mod Kommissionen, Sml. II, s. 917, præmis 116.

3.1. GÆLDENDE RETNINGSLINJER

Støtten blev ydet i oktober 2003, da staten fritog Sementsverksmiðjan hf. fra dets pensionsforpligtelser. Vurderingen af denne støttes forenelighed vil blive baseret på retningslinjerne fra 1999 for rednings- og omstrukturingsstøtte⁽³³⁾, der var gældende på det tidspunkt, hvor støtten blev ydet.

3.2. KRISERAMT VIRKSOMHED

I henhold til afsnit 16.2.1 i retningslinjerne for rednings- og omstrukturingsstøtte betragtes en virksomhed med begrænset ansvar under alle omstændigheder, uanset dens størrelse, som kriseram, når over halvdelen af den tegnede kapital er forsvundet, og over en fjerdedel af denne kapital er gået tabt i løbet af de sidste 12 måneder. For alle selskabsformer betragtes en virksomhed i medfør af retningslinjerne for rednings- og omstrukturingsstøtte som kriseram, når den efter de nationale regler opfylder betingelserne for konkursbehandling. En virksomheds vanskeligheder viser sig sædvanligvis ved voksende underskud, faldende omsætning, voksende lagerbeholdninger, overskudskapacitet, faldende selvfinansiering, stigende gældsætning, stigende finansieringsudgifter og faldende eller opbrugt nettoformue.

Sementsverksmiðjan hf.'s tegnede kapital faldt fra 1 096 mio. ISK i 2000 til 458 mio. ISK i 2003. Selskabets omsætning faldt fra 1,06 mia. ISK i 2000 til 863 mio. ISK i 2001 og 598 mio. ISK i 2002. Selskabets salg faldt fra [...] i 2000 til [...] i 2001 og [...] i 2002. Følgelig faldt produktionen med mere end [...] %. Driftsresultatet forværredes hurtigt i samme periode. Sementsverksmiðjan hf. havde et overskud på 70 mio. ISK i 2000, men led et tab på 230 mio. ISK i 2001. Selskabets tab for 2002 var på 220 mio. ISK. Mellem 2000 og 2002 steg Sementsverksmiðjan hf.'s samlede gæld fra 733 mio. ISK til 1 157 mio. ISK. Omsætningsaktiverne faldt fra 750 mio. ISK til 640 mio. ISK.

I Sementsverksmiðjan hf.'s årsregnskab for 2002 gjorde revisorerne alvorlige forbehold gældende vedrørende selskabets finansielle stilling. De akkumulerede tab og den stærke sandsynlighed for fortsatte driftstab i 2003 førte til den konklusion, at muligheden for at videreføre selskabets aktiviteter måtte drages i tvivl.

Ifølge de islandske myndigheders redegørelser og oplysninger stod Sementsverksmiðjan hf. på randen af en konkurs og kunne ikke klare sig igennem med egne midler.

Tilsynsmyndigheden finder derfor, at Sementsverksmiðjan hf. på støttetidspunktet var en kriseram virksomhed i medfør af retningslinjerne for rednings- og omstrukturingsstøtte.

3.3. DEFINITION AF OMSTRUKTURERINGSSTØTTE

Omstrukturingsstøtte skal være baseret på en realistisk, sammenhængende og omfattende plan for genetablering af virksomhedens rentabilitet på længere sigt. I henhold til afsnit

16.2.2 i retningslinjerne for rednings- og omstrukturingsstøtte omfatter omstrukturingsstøtte normalt et eller flere af følgende elementer: en reorganisering og rationalisering af virksomhedens aktiviteter på et mere effektivt grundlag, hvilket generelt indebærer, at virksomheden opgiver tabsgivende aktiviteter, omstrukturerer de aktiviteter, der kan gøres konkurrencedygtige, eller foretager en diversifikation, således at den satser på nye rentable aktiviteter. Den fysiske omstrukturering ledsages normalt af en finansiell omstrukturering (kapitaltilførsel, gældsreduktion). En omstrukturering efter nærværende retningslinjer må derimod ikke kun bestå i finansiell støtte, der sigter på at dække tidligere tab, men skal også tackle årsagerne til tabene.

Omstrukturingsplanen for Sementsverksmiðjan hf. indeholdt en bred vifte af foranstaltninger. Den omfattede finansielle omstrukturering af selskabet, en omstrukturering af arbejdsstyrken og produktionsomkostningerne samt inddragelse af alternative indtægtskilder. Efter nærværende retningslinjer bestod omstrukturingsplanen således ikke kun i finansiell omstrukturering, men sigtede også på forskellige andre aspekter i omstruktureringen af Sementsverksmiðjan hf. Støtten var derfor fra begyndelsen af den type, der skal vurderes i medfør af retningslinjerne for rednings- og omstrukturingsstøtte.

3.4. BETINGELSER FOR GODKENDELSE AF OMSTRUKTURERINGSSTØTTE

Statsstøtte, der tjener til at redde kriseramte virksomheder, kan kun betragtes som berettiget, når bestemte betingelser er opfyldt. Den kan eksempelvis være berettiget af sociale eller regionalpolitiske årsager, eller fordi det er nødvendigt at tage hensyn til den positive rolle, som små og mellemstore virksomheder (SMV) spiller for økonomien, eller ud fra et ønske om at bevare en konkurrencepræget markedsstruktur i tilfælde, hvor lukningen af bestemte virksomheder kunne medføre, at der opstår et monopol eller et snævert oligopol

3.4.1. Genoprettelse af virksomhedens rentabilitet

I henhold til afsnit 16.3.2.2, litra b), i retningslinjerne for rednings- og omstrukturingsstøtte skal der, for at der kan ydes støtte, iværksættes en omstrukturingsplan, der skal godkendes af Tilsynsmyndigheden. Omstrukturingsplanen, der skal strække sig over en så kort periode som muligt, skal inden for en rimelig tidshorisont og på basis af en realistisk vurdering af de fremtidige betingelser for driften kunne gøre virksomheden rentabel på længere sigt. Omstrukturingsstøtten skal være knyttet sammen med en bæredygtig omstrukturingsplan, som EFTA-staten forpligter sig til at følge. Denne plan skal forelægges Tilsynsmyndigheden med alle nødvendige detaljer, herunder bl.a. en markedsanalyse.

Forbedringen af rentabiliteten skal først og fremmest opnås ved de interne foranstaltninger, der er indeholdt i omstrukturingsplanen. Den kan baseres på eksterne faktorer, f.eks. pris- og efterspørgselssvingninger, som virksomheden ikke har større indflydelse på, hvis de anførte antagelser om markedsforventningerne er generelt anerkendte. En omstrukturering skal medføre nedlæggelse af alle aktiviteter, som selv efter omstruktureringen ville blive ved med at være tabsgivende af strukturbestemte årsager.

⁽³³⁾ Offentliggjort i EFT L 274 af 26.10.2000, s. 1, og EØS-tillæg nr. 48 af 26.10.2000.

I henhold til afsnit 16.3.2.2, litra b), i retningslinjerne for retnings- og omstrukturingsstøtte skal omstrukturingsplanen beskrive de omstændigheder, der førte til virksomhedens vanskeligheder, hvilket giver mulighed for at vurdere, om de foreslåede foranstaltninger er hensigtsmæssige. Den skal bl.a. tage hensyn til den aktuelle udbuds- og efterspørgselsituation og den forventede udbuds- og efterspørgselsudvikling for de pågældende produkter og indeholde scenarier på grundlag af optimistiske, pessimistiske og neutrale hypoteser og beskrive virksomhedens stærke og svage sider. Planen skal give virksomheden mulighed for at skabe en ny struktur, der kan sikre rentabilitet på længere sigt, så virksomheden kan køre videre ved hjælp af egne midler.

Omstrukturingsplanen skal vise, at virksomheden efter omstruktureringen kan dække alle omkostninger, herunder afskrivninger og finansieringsomkostninger. Ifølge retningslinjerne skal den omstrukturerede virksomheds afkast af egenkapitalen være tilstrækkeligt til, at den kan klare sig i konkurrencen ved egen hjælp.

Omstrukturingsplanen for Sementsverksmiðjan hf. bestod af fire forskellige foranstaltninger:

- finansiel omstrukturering
- omstrukturering af arbejdsstyrken
- omstrukturering af produktionsomkostningerne
- alternative indtægtskilder

Finansiel omstrukturering

De islandske myndigheder har forklaret, at en af de væsentligste omstrukturingsforanstaltninger var at reducere gælden gennem et salg af aktiver. I løbet af efteråret 2003 likviderede Sementsverksmiðjan hf. alle de aktiver, der ikke var direkte forbundet med produktionen og leveringen af cement til det islandske marked. Med de beløb, som dette salg indbragte, var selskabet i stand til at nedbringe sin eksisterende gæld og kunne i det mindste reducere driftstabene. Det samlede provenu af salget af aktiver udgjorde 580 mio. ISK og blev anvendt til at nedbringe den kort- og langfristede gæld. Hovedformålet for selskabet var at minimere kapitaludgifterne i omstrukturingsperioden. Al resterende langfristet gæld blev dernæst genforhandlet, således at selskabet ikke skulle nedbringe lånets hovedstol i to år efter salget.

Ifølge de forelagte oplysninger var den vanskeligste del af omstruktureringen for selskabet at genforhandle gælden med kreditorerne. Selskabet havde tilsyneladende forøget sine kort- og langfristede lån betydeligt over de tre år forud for salget, som følge af de tab, selskabet havde lidt. Selskabet havde indgået låneaftaler med forskellige institutter. Kreditinstitutterne betragtede disse lån til Sementsverksmiðjan hf. som lån erhvervet af staten og var ikke villige til at stille yderligere kredit til rådighed for selskabet, når først det var privatiseret, medmindre de udestående lån blev tilbagebetalt. Det var derfor nødvendigt at bringe gælden væsentligt ned, hvilket blev opnået gennem salget

af aktiver, der var overflødige i forhold til produktion og/eller distribution af cement.

De islandske myndigheder har anført, at »det var en kritisk faktor under de løbende [finansielle] forhandlinger, at pensionsgælden skulle løftes ud af selskabets balance, således at det kunne fremlægge en bæredygtig og plausibel tilbagebetalingsplan. Det er klart, og denne holdning blev bakket op af køberne og kreditorerne, at selskabet ikke kunne have indfriet både pensionsgæld og andre kort- og langfristede låneforpligtelser, samtidig med at det skulle fastholde sine anlægsinvesteringer på et kritisk niveau, der satte det i stand til at holde sig i gang«.

En fjernelse af pensionsgælden samtidig med en delvis tilbagebetaling af andre gældsforpligtelser var en væsentlig betingelse for, at den finansielle omstrukturering kunne godkendes.

Omstrukturering af arbejdsstyrken

Der arbejdede på salgstidspunktet 63 ansatte for Sementsverksmiðjan hf. En analyse af virksomhedens økonomiske forhold og af det marked, det opererede på, viste, at arbejdsstyrken måtte reduceres med mindst 20 ansatte. Der var behov for mindst 41 ansatte for at holde fabrikken i gang. Kontrakterne med de overflødige medarbejdere blev bragt til ophør, hvilket, på grund af nogle af disse medarbejders langvarige ansættelse i virksomheden, indebar høje fratrædelsesomkostninger.

For det andet havde selskabet en produktionsafhængig bonusordning for de fleste af sine ansatte. Beløbet til fordeling til de ansatte var fast, således at virksomhedens omkostninger til den produktionsafhængige bonusordning var de samme uanset antallet af ansatte. Der blev indledt forhandlinger med fagforeningen om at lade denne produktionsbonus gælde for den enkelte ansatte, således at reduktionen af det samlede antal ansatte ville modsvare en reduktion i de samlede omkostninger til betaling af produktionsbonus.

Omstrukturering af produktionsomkostninger og alternative indtægtskilder

Ifølge de islandske myndigheder var den vigtigste foranstaltning at genforhandle prisen på råmaterialer. Desuden blev sammensætningen af cement ændret for at reducere energiomkostningerne ved produktionen.

Med hensyn til genforhandlingen af prisen på råmaterialer vedrørte en betydelig del af de variable driftsomkostninger i Sementsverksmiðjan hf. internationale/nationale markedspriser, som der ikke kunne ændres ved. Dette var tilfældet for kul, elektricitet, kvartsmel og andre råmaterialer. Dog kunne prisen på levering af skalholdigt sand, der var det vigtigste indenlandske råmateriale, reduceres med [...] %. Prisen på andre indenlandske råmaterialer kunne ligeledes forhandles.

Derudover var Sementsverksmiðjan hf. begyndt at forbrænde flydende affaldsstoffer som en alternativ indtægtskilde og som et middel til at reducere de samlede brændstofomkostninger.

Overensstemmelse med omstrukturingskravene

På grundlag af oven for beskrevne foranstaltninger finder Tilsynsmyndigheden, at omstrukturingsplanen for Sementsverksmiðjan hf. er i overensstemmelse med retningslinjerne for rednings- og omstrukturingsstøtte. Omstrukturingsplanen beskrev de omstændigheder, der førte til Sementsverksmiðjan hf.'s vanskeligheder. Sementsverksmiðjan hf. var ikke i en position, hvor man kunne stå imod konkurrencen og de økonomiske vanskeligheder i byggesektoren i begyndelsen af 2000'erne. Planen omfattede en gennemgribende finansiell omstrukturering med genforhandling med kreditorerne om gælden og den islandske stats overtagelse af pensionsforpligtelserne over for statens pensionsfond. Den finansielle omstrukturering blev fulgt op af foranstaltninger, der involverede en fysisk omstrukturering, herunder en omstrukturering af arbejdsstyrken (ophør af kontrakter med ansatte, genforhandling af personalegoder) og navnlig omstrukturering af produktionsomkostningerne, den mest omkostningstunge del af omstrukturingsplanen. Produktionsomkostningerne blev nedbragt, sammensætningen af cement blev ændret, kontrakterne med leverandørerne blev genforhandlet, og der blev iværksat markedsinitiativer for at forøge indtægterne. Omstrukturingsplanen for Sementsverksmiðjan hf. skulle sørge for, at selskabet inden for en kort periode på to år kunne blive rentabelt igen, hvilket forekommer at være en rimelig tidshorisont. Planen er nu fuldt gennemført og har sat selskabet i stand til at klare sig i konkurrencen på markedet ved egen hjælp. Af disse årsager, og på grundlag af de islandske myndigheders oplysninger, finder Tilsynsmyndigheden, at omstrukturingsplanen for Sementsverksmiðjan hf. er i overensstemmelse med kravene i afsnit 16.3.2.2, litra b), i retningslinjerne for rednings- og omstrukturingsstøtte.

3.4.2. Forhindring af urimelig konkurrencefordrejning

I henhold til afsnit 16.3.2.2, litra c), i retningslinjerne for rednings- og omstrukturingsstøtte bør der træffes foranstaltninger for så vidt muligt at afbøde støttens skadelige virkninger for konkurrenterne. I modsat fald vil støtten stride mod den fælles interesse og dermed være uforenelig med EØS-aftalen. Denne betingelse indebærer oftest en begrænsning af den stilling, som virksomheden kan indtage på sit marked efter omstruktureringen. Hvis det pågældende marked er uden betydning ud fra en EØS-synsvinkel, eller hvis virksomhedens markedsandel er ubetydelig, bør vurderingen være, at der ikke er tale om urimelig konkurrencefordrejning.

Ifølge afsnit 16.3.2.2, litra c), i retningslinjerne for rednings- og omstrukturingsstøtte bestemmes modydelsens omfang af Tilsynsmyndigheden på basis af den markedsundersøgelse, der indgår i omstrukturingsplanen, og på grundlag af oplysninger fra tredjeparter, når proceduren er indledt, for at sikre at der ikke er tale om urimelig konkurrencefordrejning.

I den pågældende sag indledte Tilsynsmyndigheden den formelle undersøgelsesprocedure i december 2004 og forlængede den i november 2006. Der blev imidlertid ikke fremsat bemærkninger fra interesserede parter, der kunne kaste lys over behovet for at modydelser og om omfanget af sådanne.

Retningslinjerne for rednings- og omstrukturingsstøtte forholder sig mere positivt til de virksomheder, hvis fortsatte drift ikke forventes at få betydelige konsekvenser for konkurrencen i EØS. De islandske myndigheder har fremlagt en markedsundersøgelse om Sementsverksmiðjan hf. og det islandske marked for cement, som er det eneste marked, hvor selskabet er aktivt. Ifølge denne undersøgelse er det samlede marked for cement begrænset på grund af landets lille befolkning. Der er to selskaber, der er aktive på det islandske cementmarked: Sementsverksmiðjan hf. og Aalborg Portland Ísland hf. Førstnævnte producerer og sælger cement og slaggecement, og sidstnævnte importerer cement fra Danmark og sælger det i Island. I 2002 udgjorde forbruget af cement i Island 122 899 tons⁽³⁴⁾. I 2002 udgjorde forbruget af cement i EU 217,6 mio. tons. Det findes derfor, at det islandske cementmarkeds andel i EØS er ubetydelig.

Desuden kan omstrukturingsstøtte i henhold til afsnit 16.1.(3) i retningslinjerne for rednings- og omstrukturingsstøtte betragtes som berettiget af sociale eller regionalpolitiske årsager eller ud fra et ønske om at bevare en konkurrencepræget markedsstruktur i tilfælde, hvor lukningen af bestemte virksomheders kunne medføre, at der opstår et monopol eller et snævert oligopol. Dette ville være tilfældet i Island, såfremt Sementsverksmiðjan hf. skulle forsvinde fra markedet, som med stor sandsynlighed ville blive et monopolistisk marked for cement afhængigt af importen fra den eneste anden konkurrent på det islandske marked for cement. Det forhold, at markedet for cement i Island har været karakteriseret ved enten et monopol eller et snævert oligopol med to markedsaktører, viser, at dette markeds muligheder og tiltrækningskraft for andre aktører er meget begrænset på grund af markedets reducerede rækkevidde og dets udviklingsmuligheder (der henvises i den forbindelse til resultaterne af ovennævnte markedsundersøgelse).

Tilsynsmyndigheden finder det derfor ikke nødvendigt at kræve yderligere foranstaltninger for at begrænse selskabets tilstedeværelse på markedet.

3.4.3. Støtten begrænses til et minimum

Ifølge afsnit 16.3.2.2, litra d), i retningslinjerne for rednings- og omstrukturingsstøtte skal støttens størrelse og intensitet være begrænset til det strengt nødvendige minimum, så omstruktureringen gennemføres som en funktion af virksomhedens, aktionærernes eller den pågældende koncerns finansielle muligheder. Støttedtagerne skal selv yde et betydeligt bidrag til omstrukturingsplanen af egne midler, herunder ved afhændelse af aktiver, som ikke er nødvendige for virksomhedens overlevelse, eller ved finansiering udefra på markedsvilkår. For at støtten ikke skal få for store konkurrencefordrejende virkninger må den i henhold til afsnit 16.3.2.2, litra d), i retningslinjerne for rednings- og omstrukturingsstøtte ikke ydes i en form eller være af en størrelse, som giver virksomheden en overskudslikviditet, der kan anvendes til aggressive, markedsfordrejende aktiviteter uden tilknytning til strukturomlægningen.

⁽³⁴⁾ 38,215 tons cement blev importeret til Island og 84,684 tons blev fremstillet i landet.

I overensstemmelse med retningslinjerne for rednings- og omstrukturingsstøtte undersøger Tilsynsmyndigheden størrelsen af virksomhedens passiver efter omstrukturering, herunder efter overførsel eller reduktion af fordringer. Tilsynsmyndigheden undersøger ligeledes, om nogen del af støtten anvendes til at finansiere nye investeringer, der ikke er nødvendige for at retablere levedygtigheden. Under alle omstændigheder skal det påvises, at støtten kun anvendes til at genoprette virksomhedens rentabilitet og ikke giver støttemodtageren mulighed for at udvide produktionskapaciteten under omstruktureringen, medmindre dette er af væsentlig betydning for at genoprette rentabiliteten uden samtidig at fordreje konkurrencen.

En grundlæggende del af Sementsverksmiðjan hf.'s omstrukturering bestod af salget af aktiver, der ikke var væsentlige for virksomhedens overlevelse, f.eks. grunde og bygninger samt aktier og obligationer i andre virksomheder, som virksomheden

kunne skaffe sig af med for at sikre sig likviditet til at betale sin gæld. Desuden blev selskabets gæld tilbagebetalt i det omfang, det var muligt, og genforhandlet med henblik på en lempeligere afdragsordning, der kunne sikre selskabets fortsatte drift. Arbejdsstyrken og produktionsomkostningerne og -strukturene blev omstruktureret i overensstemmelse hermed og finansieret ved selskabets egne midler. Det eneste indgreb fra statens side bestod i overtagelsen af pensionsrelaterede forpligtelser i Sementsverksmiðjan hf. til et beløb svarende til ca. 425 mio. ISK. Dette anså selskabets kreditorer for at være en afgørende forudsætning for, at en omstrukturering var realistisk. Tilsynsmyndigheden konkluderer derfor, at statskassens støtte var begrænset til det strengt nødvendige minimum, idet den alene vedrørte den islandske stats overtagelse af Sementsverksmiðjan hf.'s gæld over for statens pensionsfond for statsansatte.

Omstruktureringsomkostningerne kan sammenfattes således:

a) Genforhandlinger med kreditorer	10 811 853 ISK 2 648 904 ISK (gebyr for gennemførelsen af den finansielle omstrukturering)
b) Omstrukturering af arbejdsstyrken	19 098 479 ISK 2 702 963 ISK (omkostninger til gennemførelsen af omstruktureringen af arbejdsstyrken)
c) Omstrukturering af produktionsomkostninger og alternative indtægtskilder	1 018 200 000 ISK
d) Ny værdiansættelse af aktiver	511 856 488 ISK

Tilsynsmyndigheden finder, at den islandske stats deltagelse i omstruktureringen af Sementsverksmiðjan hf. gennem overtagelsen af selskabets forpligtelser over for pensionsfonden for statsansatte udgør et grundlæggende element for gennemførelsen af omstruktureringen af Sementsverksmiðjan hf. For selskabets kreditorer var statens overtagelse af de pensionsrelaterede forpligtelser på forhånd en forudsætning for at genforhandle alle andre fordringer og forpligtelser. Statens støtte gav Sementsverksmiðjan hf. mulighed for at skaffe sig de nødvendige ressourcer til at finansiere de rene omstrukturingsforanstaltninger.

Selv om overtagelsen af pensionsforpligtelserne ikke var en omkostning for Sementsverksmiðjan hf., men for staten, skulle den indgå i den samlede vurdering af omstruktureringen af Sementsverksmiðjan hf. Støtten var nødvendig for at gennemføre de forskellige omstrukturingsforanstaltninger. I betragtning heraf og i lyset af størrelsen af de udgifter, der er nødvendige for, at Sementsverksmiðjan hf. kan genoprette rentabiliteten, finder Tilsynsmyndigheden, at størrelsen af den støtte, der var involveret i omstruktureringen, var begrænset til det krævede minimum.

3.4.4. Omstrukturingsstøtte i støtteberettigede områder

I henhold til afsnit 16.3.2.5 i retningslinjerne for rednings- og omstrukturingsstøtte skal Tilsynsmyndigheden tage hensyn til behovet for regionaludvikling ved vurderingen af omstrukturingsstøtte i støtteberettigede områder. For de støtteberettigede områder kan betingelserne for godkendelse af støtte være mindre krævende, for så vidt angår modydelse. Det betyder imidlertid ikke, at Tilsynsmyndigheden indtager en fuldstændig eftergivende holdning i spørgsmålet om støtte til kriseramte virksomheder, der ligger i et støtteberettiget område, for at hjælpe en region med at holde virksomheder kunstigt i live. Tværtimod er det i regionernes egen interesse hurtigst muligt at udvikle andre rentable og varige aktiviteter.

Sementsverksmiðjan hf.'s fabrik ligger i Akranes, i den centrale, vestlige del af Island. Dette område er omfattet af regionalstøttekortet for Island som godkendt af Tilsynsmyndigheden i beslutning nr. 253/01/KOL af 8. august 2001. Området er karakteriseret ved en ledighed over gennemsnittet og høj afvandring. Cementfabrikken har ligget i Akranes siden 1958 og har udgjort en vigtig del af områdets økonomiske liv. I en by med omkring 5 500 indbyggere ville en lukning af denne fabrik have store skadevirkninger, der ville bidrage yderligere til den igangværende afvandring og generelle sociale og økonomiske afmatning.

3.4.5. Fuldstændig gennemførelse af omstrukturingsplanen

I overensstemmelse med retningslinjerne for rednings- og omstrukturingsstøtte skal virksomheden fuldstændigt gennemføre den omstrukturingsplan, som Tilsynsmyndigheden har godkendt, og skal opfylde alle de betingelser, der er stillet i Tilsynsmyndighedens beslutning⁽³⁵⁾. Hvis planen eller betingelserne ikke overholdes, vil Tilsynsmyndigheden betragte det som misbrug af støtten.

Nedenfor anføres den forventede tidshorisont for omstrukturingsplanen:

Foranstaltning	Omstruktureringens start	Omstruktureringens afslutning
Finansielle omstrukturingsforanstaltninger (forhandling af og afdrag på gæld til kreditinstitutter, statens overtagelse af pensionsforpligtelser)	September 2003	Oktober 2003
Omstrukturering af arbejdsstyrken (afskedigelse af ansatte, genforhandling med fagforeninger)	Oktober 2003	April 2004
Omstrukturering af produktionsomkostninger (genforhandling af priser med leverandører, alternative indtægter og reduktion af omkostninger)	Oktober 2003	December 2004

Ifølge omstrukturingsplanen skulle der oparbejdes et overskud som følge af omstruktureringen af selskabet i juli 2005. De islandske myndigheder har underrettet Tilsynsmyndigheden om, at Sementsverksmiðjan hf. havde fuldført omstrukturingsplanen og var i stand til at nå »break even« i 2005. Fra juni 2003 til maj 2004 havde Sementsverksmiðjan hf. et tab på 83 mio. ISK, sammenholdt med et tab på 250 mio. ISK i 2002. Fra juni 2004 til maj 2005 opnåede selskabet et overskud på 22 mio. ISK.

På basis af disse oplysninger forekommer det, at omstrukturingsplanen for Sementsverksmiðjan hf. strakte sig over en så kort periode som muligt, at det lykkedes at gøre virksomheden rentabel inden for en rimelig tidshorisont og på basis af en realistisk vurdering.

3.4.6. Tilsyn og årlige rapporter

Tilsynsmyndigheden skal være i stand til at sikre sig, at omstrukturingsplanen gennemføres tilfredsstillende. Det sker normalt på grundlag af regelmæssige og detaljerede rapporter fra det pågældende EFTA-land til Tilsynsmyndigheden. I det foreliggende tilfælde er omstruktureringen imidlertid allerede mundet ud i, at virksomhedens rentabilitet er genoprettet. Der er ikke nogen udestående omstrukturingsforanstaltninger, idet alle foranstaltninger er bragt til afslutning. Der er derfor i dette tilfælde ikke noget behov for at rapportere om gennemførelsen af omstrukturingsplanen.

⁽³⁵⁾ I princippet skulle omstrukturingsplanen have været fremsendt i sin helhed sammen med anmeldelsen, før støtten blev ydet. I det foreliggende tilfælde blev planen ikke fremsendt i forvejen, men de vigtigste elementer af omstrukturingsplanen blev fastlagt, før omstruktureringen fandt sted. Tilsynsmyndigheden finder således, at dette kan godkendes i medfør af retningslinjerne for rednings- og omstrukturingsstøtte.

3.5. PRINCIPPET OM »ENGANGSSTØTTE« (ONE TIME, LAST TIME)

For at undgå misbrug af støtte bør der kun ydes omstrukturingsstøtte én gang. Når Tilsynsmyndigheden får forelagt et projekt om omstrukturingsstøtte, skal EFTA-landet i henhold til afsnit 16.3.2.3 i retningslinjerne for rednings- og omstrukturingsstøtte præcisere, om virksomheden allerede tidligere har fået statsstøtte til omstrukturering, herunder støtte ydet inden disse retningslinjers ikrafttræden samt ikke-anmeldt støtte.

De islandske myndigheder har anført, at princippet om »engangsstøtte« er opfyldt. De har desuden anført, at selskabet ikke tidligere har fået statsstøtte, og at der ikke er nogen planer om at yde statsstøtte til det i fremtiden.

4. KONKLUSION

Af ovennævnte årsager er det Tilsynsmyndighedens opfattelse, at støtten til Sementsverksmiðjan hf. i forbindelse med den islandske stats overtagelse af selskabets pensionsrelaterede forpligtelser udgør omstrukturingsstøtte, der er forenelig med EØS-aftalen på grundlag af de retningslinjer for rednings- og omstrukturingsstøtte, der var gældende på tidspunktet for ydelse af støtten —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Statens overtagelse af Sementsverksmiðjan hf.'s pensionsforpligtelser over for pensionsfonden for statsansatte udgør statsstøtte i medfør af artikel 61, stk. 1, i EØS-aftalen.

Artikel 2

Den i artikel 1 nævnte støtte er forenelig med EØS-aftalen i henhold til dennes artikel 61, stk. 3, litra c), sammenholdt med retningslinjerne for rednings- og omstrukturingsstøtte, der blev vedtaget af Tilsynsmyndigheden i 1999.

Artikel 3

Denne beslutning er rettet til Republikken Island.

Artikel 4

Kun den engelske udgave er autentisk.

Udfærdiget i Bruxelles, den 28. maj 2008.

På EFTA-tilsynsmyndighedens vegne

Per SANDERUD
Formand

Kristján Andri STEFÁNSSON
Medlem af Kollegiet

EFTA-TILSYNSMYNDIGHEDENS BESLUTNING

Nr. 405/08/KOL

af 27. juni 2008

om indstilling af den formelle undersøgelsesprocedure, for så vidt angår den islandske boligfinansieringsfond (BFF)

(Island)

EFTA-TILSYNSMYNDIGHEDEN ⁽¹⁾ HAR —

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde ⁽²⁾, særlig artikel 59, stk. 2, artikel 61 til 63 og protokol 26,

under henvisning til aftalen mellem EFTA-staterne om oprettelse af en tilsynsmyndighed og en domstol ⁽³⁾, særlig artikel 24,

under henvisning til artikel 1, stk. 2, i del I og artikel 4, stk. 4, artikel 6, artikel 7, stk. 5 og artikel 14 i del II i protokol 3 til aftalen om tilsynsmyndigheden og domstolen ⁽⁴⁾,

under henvisning til tilsynsmyndighedens retningslinjer ⁽⁵⁾ for anvendelse og fortolkning af artikel 61 og 62 i EØS-aftalen,

under henvisning til tilsynsmyndighedens beslutning nr. 195/04/KOL om gennemførelse af de bestemmelser, der henvises til i artikel 27 i del II i protokol 3 ⁽⁶⁾,

under henvisning til EFTA-Domstolens dom i sag E-9/04 om påstand om annullering af beslutning nr. 213/04/KOL vedrørende den islandske boligfinansieringsfond ⁽⁷⁾,

under henvisning til Tilsynsrådets beslutning nr. 185/06/KOL om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure, for så vidt angår den islandske boligfinansieringsfond ⁽⁸⁾,

efter at have opfordret interesserede parter til at fremsætte bemærkninger i henhold til ovennævnte bestemmelser og under hensyntagen til deres bemærkninger, og

⁽¹⁾ I det følgende benævnt »tilsynsmyndigheden«.

⁽²⁾ I det følgende benævnt »EØS-aftalen«.

⁽³⁾ I det følgende benævnt »aftalen om tilsynsmyndigheden og domstolen«.

⁽⁴⁾ I det følgende benævnt »protokol 3«.

⁽⁵⁾ Retningslinjer for anvendelse og fortolkning af artikel 61 og 62 i EØS-aftalen og artikel 1 i protokol nr. 3 til aftalen om tilsynsmyndigheden og domstolen, vedtaget og udstedt af EFTA-Tilsynsmyndigheden den 19. januar 1994, offentliggjort i EFT L 231 af 3.9.1994, s. 1 og EØS-tillæg 1994 nr. 32. Retningslinjerne, der i det følgende benævnes »retningslinjer for statsstøtte«, blev senest ændret den 19. december 2007. Der findes en opdateret version af retningslinjerne for statsstøtte på tilsynsmyndighedens websted: <http://www.eftasurv.int/fieldsofwork/fieldstateaid/guidelines/>

⁽⁶⁾ Offentliggjort i EUT L 139 af 25. maj 2006, s. 37 og EØS-tillæg nr. 26.

⁽⁷⁾ Dom af 7. april 2006, sag E-9/04, Den islandske bank- og værdipapirhandlerforening mod EFTA-Tilsynsmyndigheden, EFTA-dom-samling 2006, s. 42.

⁽⁸⁾ Beslutning nr. 185/06/KOL af 21. juni 2006 om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure, for så vidt angår den islandske boligfinansieringsfond (EUT C 314 af 21. december 2006, s. 89, EØS-tillæg 2006 nr. 63).

ud fra følgende betragtninger:

I. SAGSFREMSTILLING

1. SAGSFORLØB

Ved brev af 20. november 2003 fra den islandske mission ved Den Europæiske Union, hvormed den fremsendte et brev fra det islandske finansministerium af samme dato, begge modtaget og registreret af tilsynsmyndigheden den 25. november 2003 (dok. nr. 03-8227 A, nu hændelse nr. 255584), anmeldte de islandske myndigheder i medfør af artikel 1, stk. 3, i del I i protokol nr. 3 en forhøjelse af den islandske boligfinansieringsfonds (i det følgende benævnt BFF) udlånsloft på op til 90 % af prisen på boliger.

Den 11. august 2004 vedtog tilsynsmyndigheden beslutning nr. 213/04/KOL. I denne beslutning fandt tilsynsmyndigheden, uden at indlede den formelle undersøgelsesprocedure, at den islandske lovgivning om BFF indebar støtte til BFF, men at denne støtte var forenelig med statsstøttere reglerne, jf. EØS-aftalens artikel 59, stk. 2.

Denne beslutning blev af den islandske bank- og værdipapirhandlerforening (»Bankers and Securities« Dealers Association of Iceland) indbragt for EFTA-Domstolen. Denne organisation er siden fusioneret med andre finans- og forsikrings sammenslutninger og driver nu virksomhed under navnet Icelandic Financial Services Association (i det følgende benævnt »SFF«). EFTA-Domstolen gav i sin dom af 7. april 2006 i sag E-9/04 sagsøger medhold og annullerede tilsynsmyndighedens beslutning nr. 213/04/KOL.

Da tilsynsmyndigheden, efter at have fået forelagt alle relevante oplysninger, drog den foreløbige konklusion, at de anfægtede støtteforanstaltninger udgjorde ny støtte, vedtog den den 21. juni 2006 beslutning nr. 185/06/KOL om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure, for så vidt angår BFF-systemet. Tilsynsmyndigheden fremsendte denne beslutning til de islandske myndigheder ved brev dateret 21. juni 2006 (hændelse nr. 377864).

Beslutning nr. 185/06/KOL blev offentliggjort i Den Europæiske Unions Officielle Tidende samt i EØS-tillægget ⁽⁹⁾. Tilsynsmyndigheden opfordrede interesserede parter til at fremsætte bemærkninger i denne sag.

Ved brev fra den islandske mission ved Den Europæiske Union dateret 20. november 2006, modtaget og registreret af tilsynsmyndigheden den 21. november 2006, modtog tilsynsmyndigheden bemærkninger fra de islandske myndigheder vedrørende beslutningen (hændelse nr. 399173).

⁽⁹⁾ Se fodnote 8.

Ved brev dateret 24. november 2006 (hændelse nr. 399801) fremsendte tilsynsmyndigheden de islandske myndigheders bemærkninger til SFF og opfordrede SFF til at fremsætte bemærkninger til anbringendet.

Tilsynsmyndigheden modtog yderligere bemærkninger fra de islandske myndigheder i et brev fra den islandske mission ved Den Europæiske Union dateret 3. januar 2007, modtaget og registreret den 4. januar 2007 (hændelse nr. 405009).

Ved brev dateret 31. januar 2007, modtaget og registreret af tilsynsmyndigheden den 2. februar 2007 (hændelse nr. 408361), besvarede SFF tilsynsmyndighedens brev dateret 24. november 2006, og dette svar blev fremsendt til de islandske myndigheder den 5. februar 2007 (hændelse nr. 408509).

Ved brev dateret 28. februar 2007, modtaget og registreret af tilsynsmyndigheden den 1. marts 2007 (hændelse nr. 411962), fremsatte SFF bemærkninger til tilsynsmyndighedens beslutning nr. 185/06/KOL. Tilsynsmyndigheden fremsendte dette anbringende til de islandske myndigheder ved brev dateret 5. marts 2007 (hændelse nr. 412290).

Ved brev fra den islandske mission ved Den Europæiske Union dateret 5. marts 2007, modtaget og registreret af tilsynsmyndigheden den 9. marts 2007 (hændelse nr. 412950), besvarede de islandske myndigheder SFF's bemærkninger den 31. januar 2007.

Ved brev dateret 4. april 2007 (hændelse nr. 415881) udbad tilsynsmyndigheden sig uddybende forklaringer fra de islandske myndigheder.

Ved brev fra den islandske mission ved Den Europæiske Union dateret 30. april 2007, modtaget og registreret af tilsynsmyndigheden den 30. april 2007 (hændelse nr. 419451), besvarede de islandske myndigheder tilsynsmyndighedens brev dateret 5. marts 2007.

Ved brev fra den islandske mission ved Den Europæiske Union dateret 14. juni 2007, modtaget og registreret af tilsynsmyndigheden den 14. juni 2007 (hændelse nr. 425255), besvarede de islandske myndigheder tilsynsmyndighedens brev dateret 4. april 2007.

Repræsentanterne for de islandske myndigheder fremsendte ved en e-mail den 21. august 2007 yderligere oplysninger (hændelse nr. 435379).

Ved brev dateret 28. september 2007 (hændelse nr. 442805) udbad tilsynsmyndigheden sig yderligere oplysninger fra de islandske myndigheder vedrørende statsgarantier i henhold til islandsk lovgivning. Ved brev fra den islandske mission ved Den Europæiske Union dateret 24. oktober 2007, modtaget og registreret af tilsynsmyndigheden den 25. oktober 2007 (hændelse nr. 448739), besvarede de islandske myndigheder denne anmodning.

Sagen var genstand for yderligere drøftelser mellem repræsentanterne for tilsynsmyndigheden og den islandske regering på adskillige møder, hvor det seneste var »pakke«-mødet den 29. oktober 2007 i Reykjavik.

Ved e-mail dateret 27. november 2007 fremsendte SSF's juridiske repræsentanter yderligere oplysninger vedrørende BFF-undersøgelsen (hændelse nr. 454226).

Sagen blev diskuteret med klageren på et møde den 6. marts 2008, hvorefter klageren fremsatte et yderligere anbringende dateret 28. marts 2008 (hændelse nr. 471552).

Den islandske regering fremsendte sine bemærkninger til dette sidste anbringende fra klageren ved et brev af den 15. april 2008 (hændelse nr. 473576).

2. BAGGRUND FOR DE ISLANDSKE REGLER FOR BOLIGSEKTOREN

2.1. INDLEDNING

I det følgende afsnit beskriver tilsynsmyndigheden situationen i henhold til islandsk lovgivning for boligmarkedet. Beskrivelsen omfatter lovgivningen på tidspunktet for EØS-aftalens ikrafttræden og gør rede for de lovgivningsændringer, der måtte være foretaget på et senere tidspunkt.

I afsnit 3 gives en beskrivelse af retsgrundlaget i henhold til islandsk lov for hvert af de potentielle statsstøtteelementer, der er identificeret i beslutning nr. 185/06/KOL om indledning af den formelle undersøgelsesprocedure. Den lovgivning, der var gældende på tidspunktet for EØS-aftalens ikrafttræden, samt senere lovgivningsændringer, diskuteres.

2.2. BOLIGMARKEDET

2.2.1. *Indledning*

I de seneste 50 år har statens fokus i forhold til det islandske boligmarked været på at fremme privatejede boliger. I 1955 blev grunden lagt til systematisk støtte fra det offentlige, både hvad angår boligpolitikken og tilvejebringelsen af lån til private ejerboliger. Statens boligstyrelse (*Húsnæðisstofnun ríkisins*) blev oprettet ved lov nr. 51/1980 og stillede bl.a. lån til rådighed på favorable vilkår til private boligkøbere.

I 1986 undergik ordningen for boliglån visse ændringer, der bl.a. betød, at pensionsfonde stillede delvis finansiering til rådighed for ordningen. De islandske banker ydede ikke i almindelighed private boliglån. Eftersom statens boligstyrelse udstedte lån under markedsrenten, var resultatet en kraftig stigning i efterspørgslen, som igen satte pensionsfondenes ressourcer under stærkt pres. For at rette op på denne situation og for at skaffe flere finansielle ressourcer til finansiering af boligsektoren blev der i 1989 indført en ordning med lån med pant i fast ejendom (de såkaldte »boligobligationer« (housing bonds)), der beskrives nærmere nedenfor.

2.2.2. Lov nr. 97/1993 om statens boligstyrelse (State Housing Agency)

2.2.2.1. Indledning

På tidspunktet for EØS-aftalens ikrafttræden den 1. januar 1994 var statens boligstyrelse omfattet af lov nr. 97/1993 (*lög nr. 97/1993, um Húsnæðisstofnun ríkisins*). Denne lov var i virkeligheden en konsolideret version af lov nr. 86/1988 med samme navn, som havde undergået adskillige ændringer ⁽¹⁰⁾.

Formålet med lov nr. 97/1993 var ifølge artikel 1 at skabe større tryk på boligområdet hos den islandske befolkning gennem ydelse af lån og ved at skabe ordnede forhold omkring boligen og boligbyggeriet. Desuden skulle loven sikre lige rettigheder på boligmarkedet gennem tilvejebringelse af midler, der konkret skulle forbedre borgernes muligheder for at købe eller leje en bolig på lempelige vilkår.

I henhold til lov nr. 97/1993 var der fire forskellige offentlige aktører på boligmarkedet, nemlig: statens boligstyrelse (State Housing Agency), statens boliginstitut (State Housing Board), statens byggefond (State Building Fund) og arbejdernes boligfond («Workers» Housing Fund).

2.2.2.2. Statens boligstyrelse og statens boliginstitut

Retsgrundlaget for statens boligstyrelse var fastlagt i lovens artikel 2. I henhold hertil var styrelsen en statslig institution underlagt en separat overordnet myndighed (State Housing Board), der hørte under socialministerens ressortområde, som var øverste ansvarlige på boligområdet. Styrelsen skulle forvalte og gennemføre de funktioner på boligområdet, som loven havde tildelt offentlige myndigheder.

Socialministeren havde tilladelse til at udstede en bekendtgørelse om de nærmere detaljer for styrelsens struktur, jf. lovens artikel 3. Ministeren havde ligeledes lovhjemlet ret til at sammenlægge den overordnede ledelse, drift og personalestyring i to eller flere afdelinger, departementer og fonde. Omkostningerne til driften af statens boligstyrelse skulle afholdes ligeligt af de fonde, som blev forvaltet af styrelsen på grundlag af omfanget af deres drift og udestående aktiver ved regnskabsårets udgang.

Statens boligstyrelse blev ledet af statens boliginstitut (herefter benævnt »Institutet«), som var sammensat af syv medlemmer valgt af Alltinget efter hvert valg til Alltinget, jf. lovens artikel 4. I henhold til lovens artikel 5 skulle Institutet stå for finanserne, driften og andre aktiviteter i statens boligstyrelse, statens byggefond og arbejdernes boligfond. Det skulle ligeledes sikre, at styrelsen udøvede sin virksomhed i overensstemmelse med eksisterende lovgivning og administrative bestemmelser. Desuden fik Institutet bl.a. ansvaret for tildeling af midler til udviklere af alment boligbyggeri.

Statens boliginstitut fik ligeledes, med forbehold for socialministerens godkendelse, bemyndigelse til at oprette nye låntyper, jf. artikel 11, stk. 2. De nærmere enkeltheder vedrørende lånene var indeholdt i lovens artikel 12 til 15.

2.2.2.3. Statens byggefond

Statens byggefonds rolle og opgaver blev fastlagt i artikel 8 i lov nr. 97/1993. I henhold hertil skulle fonden yde lån og udstede boligobligationer i overensstemmelse med bestemmelserne i loven og dermed forbundne bekendtgørelser. Fondens rolle var ligeledes ansvarlig for de eksisterende og fremtidige ind- og udlån i relation til fonden. Lovens artikel 9 indeholdt regler for, hvordan statens byggefond skulle finansieres, nemlig:

- »1) Ved afkast af fondens egenkapital, dvs. afdrag, renter og prisindekserede betalinger på bevilgede lån.
- 2) Gennem bidrag fra statskassen som hjemlet i budgetloven.
- 3) Gennem salget af obligationer til arbejdsløshedsforsikringsfonden, til pensionsfonde efter aftale mellem statens boligstyrelse og fondene, og ved andre former for indlån, som måtte blive nærmere besluttet i den til enhver tid gældende investerings- og kreditplan.«

Lovens artikel 11 gav statens byggefond ret til, inden for rammerne af fondens budget for det pågældende år, at bevilge lån i følgende kategorier:

- »1) Lån til opførelse af ældreboliger og daginstitutioner for børn og dagcentre for ældre.
- 2) Særlige lån til mennesker med særlige behov.
- 3) Lån eller tilskud til tekniske nyskabelser og andre reformer i byggesektoren.«

Alle lån fra statens byggefond skulle indeksreguleres fuldt ud, jf. lovens artikel 16. Hvert lån skulle sikres ved panteret med første- eller andenprioritet i den bolig, lånet var bevilget til. Derudover var det tilladt at kræve, at det bevilgede lån og panteretten ikke måtte overstige en vis procentdel af anskaffelsesprisen, ejendomsvurderingen eller brandforsikringsvurderingen.

2.2.2.4. Boligobligationer

Som nævnt ovenfor blev ordningen med boligobligationer etableret i 1989. I overensstemmelse hermed gav artikel 18 i lov nr. 97/1993 statens byggefond bemyndigelse til at oprette en særlig afdeling for boligobligationer, hvis finanser skulle holdes adskilt fra fondens øvrige aktiviteter. I henhold til lovens artikel 19 var denne afdelings rolle:

⁽¹⁰⁾ Konsolideringen skete i overensstemmelse med lov nr. 61/1993 om ændring af lov nr. 86/1988 og trådte i kraft den 12. august 1993.

- »a) At udstede kategorier af omsættelige obligationer på statens byggefonds vegne, i det følgende benævnt boligobligationer, på de vilkår og betingelser, der er fastlagt i denne lov, eller ved bekendtgørelse.
- b) At ombytte pantesikrede gældsinstrumenter ved køb af bolig, opførelse af nye boliger, eller omfattende ombygninger, forbedringer eller sanering af eksisterende boliger [...].
- c) At fremme boligobligationers salgbarhed på markedet til enhver tid.«

Ordningen med boligobligationer var ikke en traditionelt pantesikret låneordning, men derimod en obligationsombytningsordning, der indebar, at huskøbere ansøgte afdelingen for boligobligationer om at udstede en obligation, som var sikret i den ejendom, der skulle købes. Afdelingen for boligobligationer købte så denne obligation af huskøberen og betalte for den ved at udstede boligobligationer til sælgeren. Disse boligobligationer kunne dernæst handles frit på værdipapirmarkedet. Sælgeren kunne sælge obligationerne på værdipapirmarkedet, bruge dem som betalingsmiddel eller beholde dem.

I henhold til lovens artikel 21 havde afdelingen for boligobligationer ret til at beregne en rentemarginal til dækning af dens driftsomkostninger og skønnede tab på udestående lån. Socialministeren skulle fastsætte størrelsen af rentemarginalen efter forslag fra statens boligstyrelse.

De pantesikrede instrumenter, der blev købt af afdelingen for boligobligationer, skulle udstedes for en låneperiode af højst 25 år, jf. lovens artikel 26. I henhold til artikel 27 kunne disse pantesikrede gældsinstrumenter ombyttes med boligobligationer for op til 75 % af ejendomsvurderingen. Socialministeren havde bemyndigelse til ved bekendtgørelse at træffe beslutning om den højeste procentsats, og han kunne bestemme en højere procentsats for nybyggeri og førstegangskøb af en bolig. I henhold til lovens artikel 29 skulle afdelingen for boligobligationer fremme omsætteligheden af boligobligationer på markedet. Til det formål skulle afdelingen etablere et samarbejde med banker, pensionsfonde og andre enheder på finansmarkedet. Desuden havde statens byggefond tilladelse til at disponere over en del af sine midler til handel med boligobligationer for at fremme ligevægt på markedet.

Selve loven indeholdt ikke nogen bestemmelser om, hvem der kunne låne under ordningen for boligobligationer. Sådanne regler blev i stedet nedfældet i betænkning nr. 467/1991 om afdelingen for boligobligationer og handel med boligobligationer (*um húsbrefadeild og húsbrefavíðskipti*). Med hensyn til udlån til virksomheder tillod betænkningen entreprenører at optage lån fra ordningen. En entreprenør blev defineret som en godkendt enhed, der opfører og sælger færdige boliger i overensstemmelse med den relevante branchestandard, jf.

artikel 1 i betænkningen. Betænkningens artikel 10 indeholdt regler for lån til nybygninger, og i artikel 25 var der et særligt krav om, at entreprenører skulle fremlægge en garanti fra et finansieringsinstitut eller en kommune.

2.2.2.5. Arbejdernes boligfond

Arbejdernes boligfond havde ansvaret for lån til almene boliger med det formål at imødekomme boligbehovene hos særligt trængende, jf. lovens artikel 47. Artikel 48 drejede sig om finansieringen af arbejdernes boligfond, nemlig:

- »a) ved afkast af fondens egenkapital, dvs. afdrag, renter og prisindekserede betalinger på bevilgede lån
- b) gennem ad hoc-tilskud fra statskassen som hjemlet i budgetloven;
- c) ved lån fra kommuner til statens boligstyrelse, jf. artikel 42
- d) ved salget af obligationer til pensionsfonde i overensstemmelse med aftaler indgået mellem statens boligstyrelse og pensionsfonde
- e) ved særlige ad hoc-lån i henhold til investerings- og kreditplanen, såfremt de disponible midler, jf. afsnit a til d, ikke er tilstrækkelige til at dække den planlagte udvikling.«

Lånekategorierne i arbejdernes boligfond var indeholdt i lovens artikel 50 og var følgende:

- »1) Lån til almene lejeboliger med købsret (på 90 % af anskaffelsesprisen).
- 2) Lån til privatejede almene boliger (på 90 % af anskaffelsesprisen).
- 3) Lån til almene lejeboliger (på 90 % af anskaffelsesprisen).
- 4) Lån til generelle lejeboliger med købsret (på 70 % og 20 % af anskaffelsesprisen). [...].«

Lån til almene boliger blev bevilget af statens boligstyrelse fra arbejdernes boligfond, jf. lovens artikel 52. Lånet kunne være på op til 90 % af byggeomkostningerne eller anskaffelsesprisen, dog højst 90 % af det af statens boligstyrelse godkendte omkostningsgrundlag, minus et særligt tilskud på 3,5 % fra kommunerne for hver almene bolig, jf. lovens artikel 42, stk. 2⁽¹¹⁾. Med hensyn til retten til støtte hed det i lovens artikel 64, at retten til lån til privatejede almene boliger var begrænset til personer, der opfyldte følgende betingelser:

⁽¹¹⁾ Kapitel VIII i lov nr. 97/1993 fastlagde regler for andelsboliger. Disse regler blev ikke videreført i boligloven af 1998. Eksisterende andelsboliger er omfattet af særlov nr. 66/2003. Disse andelsboligers ret til lån fra boligfinansieringsfonden, er omfattet af bestemmelserne i kapitel VIII i boligloven, jf. artikel 5, afsnit d, i lov nr. 66/2003.

- »a) Ikke allerede ejer en bolig eller et sammenligneligt aktiv i en anden form.
- b) Ikke har haft en gennemsnitlig indkomst i de seneste tre år, før tildelingen finder sted, der overstiger[...]. Disse indkomstgrænser fastlægges af statens boligstyrelse i begyndelsen af hvert år[...].
- c) Udviser betalingsevne, der vurderes af boligudvalget i en kommune[...].«

I henhold til artikel 65 skulle ansøgere af lejeboliger opfylde betingelserne i afsnit a) og b).

Ejeren af en almen bolig, der påtænkte at sælge denne, skulle underrette boligudvalget eller en anden bygherre herom, jf. lovens artikel 85. Bygherren skulle købe og videresælge boligen i overensstemmelse med loven og eventuelle bekendtgørelser. En sælger skulle ved salg af en bolig have refunderet sit indskud fra købet af boligen, samt de afdrag han havde betalt på lånet fra arbejdernes boligfond fra tidspunktet for indgåelsen af købsaftalen. Ifølge artikel 86 var det kommunernes opgave at beregne salgsprisen på almene boliger.

2.2.3. **Boliglov nr. 44/1998**

2.2.3.1. **Indledning — vigtigste ændringer**

Boliglov nr. 44/1998 trådte i kraft den 1. januar 1999. Med denne lov oprettedes boligfinansieringsfonden. Samtidig blev ovennævnte lov nr. 97/1993 om statens boligstyrelse ophævet. Formålet med boligloven er i henhold til artikel 1 at sikre Islands befolknings tryghed og lige rettigheder på boligområdet gennem ydelse af lån og ved at skabe ordnede forhold omkring boligen, og ved at tilvejebringe midler, der konkret forbedrer borgernes muligheder for at købe eller leje en bolig på lempelige vilkår. Med andre ord svarer lovens formål fuldstændig til formålet i ovennævnte artikel 1 i den tidligere lov nr. 97/1993.

I lovforslaget, der efterfølgende blev ophøjet til boligloven, blev de væsentligste ændringer beskrevet således:

»De vigtigste ændringer i lovforslaget drejer sig om det almene boligsystem. Vigtigst er forslaget om, at opførelse og køb af privatejede almene boliger stoppes og i stedet erstattes af en ny låneordning for almene boliger. De eksisterende bestemmelser om opførelse af lejeboliger vil fortsætte, men det foreslås, at artiklerne om leje med købsret udgår. Ud over ovennævnte vil der blive fremlagt et særskilt lovforslag om byggeforeninger og andelsboliger.

De øvrige væsentlige ændringer i lovforslaget kan sammenfattes til tre kategorier. For det første social bistand. For det

andet kommunernes deltagelse i en sådan bistand, og for det tredje ændringer vedrørende den organisatoriske opbygning i boligsektoren.«⁽¹²⁾

Socialministeren fremlagde lovforslaget for Alltinget og gav følgende redegørelse for de væsentligste lovgivningsmæssige ændringer:

»De vigtigste forhold er som følger:

Statens boligstyrelse vil blive afskaffet.

Statens byggefond og arbejdernes byggefond slås sammen med boligfinansieringsfonden, lige som også statens boliginstituts aktiver kommer til at indgå i fonden. [...]

Ordningen med boligobligationer forbliver uændret, for så vidt angår handel med fast ejendom på det almindelige marked. Boligfinansieringsfonden skal på længere sigt være selvfinansierende. Et punkt, der skal bemærkes i den henseende, er, at ældre lån optaget af fonden, vil blive omstruktureret. Med omstruktureringen vil det være muligt at opnå en betydeligt bedre rente end den, byggefondene opnår i dag. Denne fond vil være meget velkonsolideret. Den vil have en kapital på 26 mia. ISK og vil have adgang til de bedste udlånsrenter.«⁽¹³⁾

2.2.3.2. **Institutionel opbygning**

Boligfinansieringsfonden er en uafhængig statsejet institution, der er underlagt en særskilt bestyrelse under socialministerens ansvar, jf. boliglovens artikel 4. Fonden erstattede den tidligere statens boligstyrelse. Ifølge artikel 7 udpeger ministeren de fem medlemmer af fondens bestyrelse for en fireårig periode. Ifølge artikel 8 ansætter bestyrelsen en administrerende direktør, der er ansvarlig for fondens daglige drift, ansættelse af personale, osv.

Som anført ovenfor nedlagdes med boligloven både statens byggefond og arbejdernes boligfond. Fondene skulle lægges sammen og nedlægges fra lovens ikrafttræden. Fra samme dato overtog boligfinansieringsfonden begge fondes funktioner, rettigheder, aktiver, forpligtelser og ansvar, jf. lovens artikel 53. Deres lovfæstede rettigheder og privilegier fandt anvendelse på boligfinansieringsfonden. Tilsvarende overtog boligfinansieringsfonden alle rettigheder og forpligtelser vedrørende de gældsbeviser, som statens byggefond og arbejdernes boligfond ejede, og skulle indtræde i deres sted i tilfælde af sager, anlagt mod dem eller på deres vegne.

⁽¹²⁾ Baseret på tilsynsmyndighedens uofficielle engelske oversættelse. Den originale islandske tekst findes på <http://www.althingi.is/alttext/122/s/0877.html>

⁽¹³⁾ Baseret på tilsynsmyndighedens uofficielle engelske oversættelse. Den originale engelske tekst findes på <http://www.althingi.is/alttext/122/03/r06115030.sgml>

De opgaver, som boligfinansieringsfonden har fået tildelt ved lov, er anført i boliglovens artikel 9 og omfatter:

- »1) Udlån og administration af handel med boligobligationer i overensstemmelse med denne lovs bestemmelser.
- 2) Udlån til kommuner, selskaber og sammenslutninger til opførelse eller køb af boliger. [...]«

Som det var tilfældet for statens byggefond og arbejdernes boligfond i henhold til den tidligere lov nr. 97/1993, finansieres også boligfinansieringsfonden ved 1) et afkast af dens egenkapital og 2) ved udstedelse og salg af obligationer, jf. boliglovens artikel 10. Derimod blev ordningen i lov nr. 97/1993 om finansiering ved hjælp af direkte tilskud fra statskassen ikke videreført i boligloven.

Ifølge boliglovens artikel 11 skal boligfinansieringsfonden beholde og tjene et afkast af de betroede midler. Efter indhentelse af socialministerens godkendelse kan fonden beslutte at overdrage deponeringen af alle eller dele af dens aktiver til andre. Det skal påses, at fonden til enhver tid ligger inde med tilstrækkelige likvide midler til at indfri sine forpligtelser.

2.2.3.3. Lånekategorier

2.2.3.3.1. De tre lånetyper

Boliglovens artikel 15 fastlagde de tre kategorier af lån, som boligfinansieringsfonden ydede⁽¹⁴⁾. Disse kategorier var:

- almindelige lån i henhold til lovens kapitel VI til opførelse og køb af boliger;
- tillægslån til enkeltpersoner i henhold til lovens kapitel VII til opførelse og køb af boliger;
- lån til lejeboliger til kommuner, sammenslutninger og selskaber i henhold til lovens kapitel VIII til opførelse eller køb af lejeboliger.

I henhold til artikel 16, stk. 1, havde fonden tilladelse til at oprette nye lånekategorier, med forbehold af socialministerens godkendelse.

2.2.3.3.2. Almindelige lån

Ordningen med almindelige boliglån i boligloven var en videreførelse af boligobligationsordningen fra 1989 og fandt også anvendelse i lov nr. 97/1993. Den nye lov indførte ingen ændringer for denne lånekategori. Med det formål at admini-

strere almindelige lån skulle boligfinansieringsfonden oprette en afdeling for boligobligationer i lighed med den, der tidligere blev drevet af statens boligstyrelse, hvis finanser skulle holdes adskilt fra andre aktiviteter i fonden, jf. boliglovens artikel 17⁽¹⁵⁾.

Afdelingen for boligobligationer skulle:

- »1) udstede kategorier af omsættelige boligobligationer på boligfinansieringsfondens vegne, på de vilkår og betingelser, der er fastlagt i denne lov, eller ved bekendtgørelse.
- 2) ombytte gældsinstrumenter sikret ved pant i fast ejendom og boligobligationer.
- 3) fremme boligobligationernes salgbarhed på markedet. [...]«

En pantesikret obligation skulle indeksreguleres og have samme lånevilkår som de boligobligationer, som den pantesikrede obligation ombyttes med, ud over en rentemarginal, jf. lovens artikel 19. Denne marginal kunne fastsættes, så den dækkede boligobligationsafdelingens driftsudgifter og anslåede tab på udestående lån, jf. lovens artikel 28. Socialministeren skulle fastsætte størrelsen af rentemarginalen efter forslag boligfinansieringsfondens bestyrelse.

Pantesikrede gældsinstrumenter og boligobligationer kunne ombyttes for et beløb på ikke over 70 % af ejendomsvurderingen, såfremt ejeren opførte eller købte sin første bolig, men 65 % af værdien i alle andre tilfælde, jf. lovens artikel 19; med andre ord en reduktion fra det tidligere loft på 75 % af vurderingen som fastlagt i artikel 27 i den tidligere lov nr. 97/1993. Socialministeren kunne ved betænkning bestemme det antal pantesikrede gældsinstrumenter, som afdelingen for boligobligationer højest kunne købe for hver ejendom. I henhold til lovens artikel 21 skulle den maksimale låneperiode for pantesikrede gældsinstrumenter købt af afdelingen for boligobligationer være 40 år. Yderligere regler vedrørende boligobligationer blev fastlagt i forordning nr. 7/1999 om afdelingen for boligobligationer og handel med boligobligationer (*um húsbrefádeild og húsbrefávíðskipti*).

Med hensyn til udlån til byggeentrepenører afspejlede reglerne i denne betænkning de regler, der var fastlagt i den tidligere betænkning 467/1991 af samme navn, og gældende i henhold til den tidligere lov⁽¹⁶⁾.

⁽¹⁴⁾ Som det beskrives nedenfor, blev en af kategorierne, tillægslånene, ophævet ved lov nr. 120/2004, jf. 2.2.3.4.2.

⁽¹⁵⁾ Ved lov nr. 57/2004 ophævedes bestemmelserne om boligobligationer, idet fonden begyndte at yde kontantlån, jf. 2.2.3.4.1.

⁽¹⁶⁾ Jf. 2.2.2.4 ovenfor.

Som det ses af ovennævnte, var ordningen med ombytning med boligobligationer den samme efter boliglovens ikrafttræden. Boligobligationsafdelingen i boligfinansieringsfonden fik tildelt de samme funktioner, som den samme afdeling havde udført i statens boligstyrelse, jf. artikel 19 i lov nr. 97/1993 og artikel 17 i boligloven, begge citeret ovenfor. Det leverer også bemærkningerne til kapitel VI i lovforslaget, der senere udmøntede sig i boligloven, et tydeligt bevis på, idet det nemlig blev påpeget, at kapitlet indeholdt stort set enslydende bestemmelser som kapitel IV i lov nr. 97/1993 ⁽¹⁷⁾.

2.2.3.3.3. Tillægslån

Med boligloven blev der tilføjet en ny lånekategori til ordningen, de såkaldte tillægslån, der blev ydet til personer med lavere indkomst. Disse lån kunne ydes ud over de almindelige lån og erstattede flere sociale lån, der var oprettet i medfør af lov nr. 97/1993, men blev efterfølgende ophævet ⁽¹⁸⁾. I henhold til artikel 30 kunne boligfinansieringsfonden, efter anmodning fra et kommunalt boligudvalg, yde tillægslån til personer, der havde ret til et almindeligt lån til køb af en bolig, og disse lån kunne dække 25 % af ejendomsvurderingen. Som det var tilfældet for sociale lån i henhold til ordningen i lov nr. 97/1993, der fandt anvendelse før oprettelsen af boligfinansieringsfonden, kunne det samlede udlån fra boligfinansieringsfonden (almindeligt lån og tillægslån) aldrig overstige 90 % af ejendomsvurderingen.

Socialministeren skulle udstede en betænkning, der uddybede kravene til ydelse af tillægslån. Der skulle ved ydelse af disse lån tages udgangspunkt i følgende kriterier: familiens størrelse, aktiver, indkomst, boligens størrelse og boligtype. Socialministeren udstedte betænkning nr. 783/1998 om tillægslån, som indeholdt nærmere regler for de betingelser, som ansøgere skulle overholde for at kunne modtage tillægslån. Betænkningens artikel 5 og 6 indeholdt bestemmelser om, at ansøgeren for at komme i betragtning til et tillægslån ikke måtte have indkomst og aktiver, der oversteg et vist beløb ⁽¹⁹⁾. Ifølge artikel 18 skulle ansøgeren lade sig underkaste en vurdering af sin betalingsvne. I artikel 4 blev det anført, at kommunerne havde tilladelse til at opstille yderligere retningslinjer, som boligudvalgene skulle tage højde for. Det kunne f.eks. være den aktuelle boligsituation; den nuværende boligs stand og type samt familiens størrelse og helbred ⁽²⁰⁾. De vigtigste kriterier for at beslutte, om nogen var berettiget til at få bevilget »sociale« lån, var fortsat mangelen på aktiver og lav indkomst, lige som

det var tilfældet i henhold til de regler, der fandtes før boliglovens vedtagelse.

I modsætning til de tidligere regler i lov nr. 97/1993 indeholdt boligloven ikke nogen bestemmelser om lån til almene lejeboliger med købsret. Desuden var der i boligloven ikke nogen bestemmelser om salg af almene boliger, idet de kunne sælges på det almindelige marked på de vilkår, der var fastlagt i boliglovens artikel 32.

2.2.3.3.4. Lejeboliger

Den tredje lånekategori, lån til lejeboliger, reguleres af kapitel VIII i boligloven. I henhold til artikel 33 kan boligfinansieringsfonden yde lån til opførelse eller køb af boliger til udlejning, til kommuner, foreninger eller selskaber, hvis formål det er at opføre, eje og administrere sådanne boliger. Der kan ydes lån på op til 90 % af byggeomkostningerne eller anskaffelsesprisen, dog højst 90 % af det af fondens bestyrelse godkendte omkostningsgrundlag, jf. lovens artikel 36. I henhold til lovens artikel 37 afhænger retten til en lejebolig af ansøgerens sociale forhold og af, om ansøgerens indkomst og aktiver falder inden for de grænser, der er nærmere fastlagt i en betænkning udstedt af socialministeren.

Det blev i de generelle bemærkninger til kapitel VIII i forslaget til boliglov anført, at med hensyn til disse lån ville størsteparten af de samme regler som i den tidligere lov nr. 97/1993 fortsat være gældende ⁽²¹⁾. Tilsvarende er denne lånekategori stort set identisk med den, der tidligere var indeholdt i reglerne for arbejdernes boligfond. Det maksimale lån til denne lånekategori var 90 % af byggeomkostningerne eller anskaffelsesprisen, begge omfattet af betingelserne i boligloven og lov nr. 97/1993. Tilsvarende var retten til sådanne lejeboliger baseret på kriterier for social nød, f.eks. manglende aktiver og lav indkomst.

2.2.3.4. Ændringer gennemført i 2004

2.2.3.4.1. Lov nr. 57/2004

I 2004 blev to love om ændring af boligloven vedtaget, nemlig lov nr. 57/2004 og lov nr. 120/2004. Lov nr. 57/2004, der trådte i kraft den 1. juli 2004, ophævede ordningen med ombytning med boligobligationer. I stedet blev de af boligfinansieringsfonden ydede almindelige lån udbetalt kontant. Hovedformålet med ændringerne blev beskrevet som følger i lovforslaget:

⁽¹⁷⁾ <http://www.althingi.is/altext/122/s/0099.html>

⁽¹⁸⁾ Disse tillægslån blev afskaffet ved lov nr. 120/2004, jf. afsnit 2.2.3.4.2 nedenfor.

⁽¹⁹⁾ En enkeltperson måtte ikke tjene over 1 620 000 ISK og ikke have aktiver over 1 900 000 ISK. Disse tal skulle reguleres én gang om året.

⁽²⁰⁾ Med hensyn til de tab, som boligfinansieringsfonden måtte blive påført i forbindelse med ydelse af disse tillægslån, var det i boliglovens artikel 43 bestemt, at kommunerne skulle eje og drive en såkaldt reservefond, der blev administreret af boligfinansieringsfonden. I henhold til artikel 44 kompenseres reservefonden boligfinansieringsfonden for de tab, den måtte lide på tillægslån. I henhold til artikel 45 skulle kommunerne i første omgang indbetale et bidrag på 5 % af hvert tillægslån, der blev ydet i kommunen.

⁽²¹⁾ <http://www.althingi.is/altext/122/s/0877.html>

»Det her fremlagte lovforslag har til formål at sikre Islands borgere mere favorable boliglån gennem boligfinansieringsfonden ved hjælp af billigere finansiering på det almindelige låne marked. Denne målsætning skal opnås ved en omstrukturering af boligfinansieringsfondens obligationsudstedelse, der vil fremme effektiviteten af finansieringen og fjerne de væsentligste mangler i den nuværende udstedelse [...]«⁽²²⁾

Efter ændringerne hed det i boliglovens artikel 19:

»Lån ydet af boligfinansieringsfonden skal udbetales kontant. Før et lån udbetales, skal låntager udstede et pantesikret gældsinstrument og få det officielt noteret. Hver låntagers pant pristalsreguleres, jf. lov om forbrugerprisindeks, og skal være rentebærende som bestemt i artikel 21.«

Lovens artikel 10, afsnit 2 og 3, vedrørende finansieringen af fonden blev ændret, så den afspejlede afskaffelsen af ordningen med boligobligationer:

»Boligfinansieringsfonden skal finansiere de opgaver, den får tildelt i henhold til denne lov, således:

1. Ved afkast af fondens egenkapital, dvs. afdrag, renter og prisindekserede betalinger på bevilgede lån.
2. Ved udstedelse og salg af BFF-obligationer samt ved optagelse af lån på de i budgetloven til enhver tid gældende vilkår.
3. Ved gebyrer som bestemt i artikel 49.«

Selv om gebyrerne ikke tidligere var opført i artikel 10 som en finansieringskilde, var den omtalte artikel 49 en del af loven fra dennes ikrafttræden og var ikke blevet ændret. Der blev med artikel 5 i lov nr. 57/2004 tilføjet to nye stykker til boliglovens artikel 11 om forvaltning af aktiver og forpligtelser:

»Boligfinansieringsfondens indtægter og udgifter skal balancere, hvilket skal planlægges på forhånd. Fonden skal til dette formål oprette et system for risikohåndtering.

Boligfinansieringsfonden kan handle med sine egne obligationer og andre værdipapirer. Efter at have indhentet fondens bestyrelses og finanstilsynets godkendelse skal ministeren ved bekendtgørelse give nærmere regler for fondens risikokriterier, risikostyring, interne kontrol og dens værdipapirhandel.«

Der blev ved lov nr. 57/2004 gennemført flere andre ændringer. Der var for de fleste ændringers vedkommende tale om såkaldte tekniske ændringer, der hang sammen med ophævelsen af

ordningen for obligationsombytning, jf. ændringslovens artikel 9-20. Denne lov ændrede ikke på substansen af de almindelige lån, eller på hvem der kunne modtage dem.

2.2.3.4.2. Lov nr. 120/2004

Ved lov nr. 120/2004, som trådte i kraft den 3. december 2004, blev grænsen for boligfinansieringsfondens almindelige lån sat op fra den tidligere grænse på 70 % til 90 % af ejendomsvurderingen, og socialministeren fik bemyndigelse til at ændre dette beløb ved administrativ bekendtgørelse, jf. boliglovens artikel 19. Desuden blev lovens kapitel VII om tillægslån ophævet i konsekvens af den forhøjede grænse for almindelige lån. I bemærkningerne til lovforslaget, som ophævede boliglovens kapitel VII om tillægslån, hed det bl.a.:

»Såfremt lovforslaget skulle blive ophøjet til lov, vil alle købere af fast ejendom have mulighed for lån på 90 %, og behovet for tillægslån vil derfor ikke længere være til stede. Renten på tillægslån var i første halvdel af 2004 5,3 % eller væsentligt højere end renten på almindelige lån efter de ændringer, der var foretaget i boligfinansieringsfondens obligationsudstedelse, der trådte i kraft den 1. juli 2004. Fra september har tillægslån oppebåret samme rente som almindelige lån. Denne ændring har medført væsentligt bedre vilkår for købere med kun få aktiver og lav indkomst. Derfor er der under de nuværende omstændigheder ikke nogen grund til at afsætte en særskilt lånekategori for denne gruppe.«⁽²³⁾

Socialministeren har gjort brug af sin i ovennævnte lov hjemlede kompetence. Den øverste grænse er sænket til 80 % og forhøjet igen til 90 %, men igen sænket til 80 %, som er den nuværende grænse⁽²⁴⁾.

3. RETSGRUNDLAG FOR MULIGE STATSSTØTTEELEMENTER I HENHOLD TIL ISLANDSK LOVGIVNING

Tilsynsmyndigheden identificerede i sin beslutning om at indlede en formel undersøgelsesprocedure følgende fem mulige statsstøtteforanstaltninger:

- statsgarantien
- fritagelsen for indkomst- og ejendomsskat
- rentestøtten
- ingen udbyttebetalinger
- BFF er ikke underlagt kapitaldækningskravene og solvensreglerne

⁽²³⁾ Baseret på tilsynsmyndighedens uofficielle engelske oversættelse. Den originale islandske tekst findes på: <http://www.althingi.is/altext/131/s/0223.html>

⁽²⁴⁾ Se betænkning nr. 540/2006, senest ændret ved betænkning 587/2007. Betænkningen fastlægger ligeledes et nominelt låneloft, der i øjeblikket er på 18 mio. ISK.

⁽²²⁾ Baseret på tilsynsmyndighedens uofficielle engelske oversættelse.

3.1. STATSGARANTI

Boligfinansieringsfonden er en offentligretlig statsinstitution, jf. artikel 4 i boliglov nr. 44/1998 og jævnfør artikel 2 i den tidligere lov nr. 97/1993. Den er som sådan, i henhold til de almindelige uskrevne regler i den islandske offentlige ret, der finder anvendelse på alle statsinstitutioner, omfattet af en statsgaranti for alle dens forpligtelser.

Omtalte uskrevne princip i islandsk lovgivning eksisterede forud for EØS-aftalens ikrafttræden. I de almindelige bemærkninger til lovforslaget, der blev ophøjet til lov nr. 121/1997 om statsgarantier (*lög um ríkisábyrgðir*) hed det bl.a.: »Dette er baseret på den utvetydige regel i islandsk lovgivning om, at staten er ansvarlig for sine institutioner og virksomheder, medmindre garantien begrænses af en udtrykkelig lovbestemmelse [...], eller statens ansvar i et selskab med begrænset ansvar er begrænset til aktiekapitalindskuddet«⁽²⁵⁾. Garantien finder anvendelse på alle statsinstitutioner, uanset hvornår de er oprettet eller deres aktiviteter, eller ændringer i sådanne aktiviteter. Den fandt således ligeledes anvendelse på den tidligere statens boligstyrelse og de tre andre organer, der udførte boligfinansieringsaktiviteter inden boliglovens ikrafttræden.

3.2. FRITAGELSE FOR INDKOMST- OG EJENDOMSSKAT

Tilsynsmyndigheden identificerede i sin beslutning om at indlede proceduren BFF's fritagelse for indkomst- og ejendomsskat som en potentiel anden statsstøtteforanstaltning.

Statskassen, alle statslige institutioner og statslige virksomheder, som staten har påtaget sig et ubegrænset ansvar for, har længe inden EØS-aftalens ikrafttræden været fritaget for indkomst- og ejendomsskat, jf. nu artikel 4, stk. 1, i lov nr. 90/2003 om indkomstskat. Denne generelle skattefritagelse gælder for boligfinansieringsfonden i kraft af dennes status som statsinstitution.

Retsgrundlaget for skattefritagelsen var på tidspunktet for EØS-aftalens ikrafttræden indeholdt i artikel 4, stk. 1, i lov nr. 75/1981 om indkomst- og ejendomsskat. Den nuværende indkomstkattelov er en konsolideret version af lov nr. 75/1981 om indkomst- og ejendomsskat. Således faldt boligfinansieringsfondens forgængere også ind under denne skattefritagelse.

Med hensyn til ejendomsskat blev denne afskaffet *erga omnes* ved lov nr. 129/2004 og blev opkrævet for sidste gang i slut-

ningen af 2005. Frem til vedtagelsen af lov nr. 129/2004, fritog artikel 4, stk. 1, i lov nr. 90/2003 også ovennævnte institutioner for betaling af ejendomsskat. Således faldt boligfinansieringsfondens forgængere også ind under denne skattefritagelse.

3.3. RENTESTØTTE

Tilsynsmyndigheden identificerede i sin beslutning om at indlede proceduren rentestøtte som en tredje potential statsstøtteforanstaltning, som i realiteten svarer til direkte budgettilskud til BFF til dækning af forpligtelser, der opstår som følge af udlån til en rente, der ligger under markedsrenten for opførelse af almene lejeboliger.

En af lånekategorierne i arbejdernes boligfond var lån til almene lejeboliger, jf. artikel 50 i lov nr. 97/1993, citeret ovenfor. Boliglovens kapitel VIII indeholder de nugældende regler for lån til almene lejeboliger, og som nævnt ovenfor er disse regler stort set de samme som de tidligere gældende. Derfor fik både statens boligstyrelse, gennem arbejdernes boligfond, og BFF til opgave at tilvejebringe denne kategori af lån.

Som anført ovenfor var en af arbejdernes boligfonds finansieringskilder direkte budgettilskud, jf. artikel 48 i lov nr. 97/1993. Disse tilskud skulle delvis dække fondens driftsomkostninger, herunder de omkostninger, der vedrørte almene lejeboliger. Renten til denne lånekategori blev besluttet årligt af regeringen, jf. lovens artikel 52.

For så vidt angår situationen efter boliglovens ikrafttræden, bestemte den foreløbige artikel IX i boligloven, som vedtaget i 1998, at lån til almene lejeboliger frem til udgangen af 2000 fortsat kunne ydes til samme rente som den, der var gældende på dette tidspunkt.

Den 21. august 2001 indgik socialministeren og finansministeren en sær aftale om en subsidieret rente til denne lånekategori, gældende for op til 400 lejeboliger om året⁽²⁶⁾. Den 26. september 2005 indgik ministrene en ny aftale, hvor de regulerede tilskuddet til BFF i betragtning af rentefaldet og stigningen i det maksimale tilskud til hver bolig. I henhold til disse aftaler ville BFF modtage et budgettilskud for de tab, den blev påført i forbindelse med denne lånekategori i det i aftalerne fastlagte omfang.

⁽²⁵⁾ Baseret på tilsynsmyndighedens uofficielle engelske oversættelse. Den originale islandske tekst findes på: <http://www.althingi.is/altext/122/s/0099.html>

⁽²⁶⁾ Den islandske regerings brev af 3. januar 2007, s. 10.

3.4. INGEN UDBYTTEBETALINGER

Tilsynsmyndigheden identificerede i sin beslutning om at indlede proceduren som en fjerde potential statsstøtteforanstaltning, at BFF ikke havde pligt til at betale udbytte til staten. Dette fremgår af de generelle principper i islandsk offentlig ret, i henhold til hvilke statslige institutioner, der er organiseret som f.eks. BFF, ikke behøver at betale udbytte⁽²⁷⁾. Dette princip eksisterede som sådant forud for EØS-aftalens ikrafttræden, og den retlige situation for BFF's forgængere var derfor den samme.

Dette generelle princip afspejler bl.a. det forhold, at formålet med disse institutioner ikke er at generere overskud, men at levere tjenesteydelser, som Alltinget har besluttet skal varetages af staten. I henhold til islandsk offentlig ret kræves det, at en statsinstitution skal have et retsgrundlag for at opkræve gebyrer for sine tjenester, og gebyret må ikke overstige omkostningerne ved at levere dem⁽²⁸⁾. Hvis en statsinstitution har lovhjemlet ret til at opkræve mere end kostprisen, eller f.eks. som det er tilfældet med BFF, optjener et overskud af de midler den beholder, jf. boliglovens artikel 11, kræves der et særskilt retsgrundlag, for at institutionen skal betale udbytte til den islandske stat.

Denne fortolkning af islandsk lovgivning bekræftes i den islandske regerings brev af 15. april 2008, hvori det hedder følgende: »I henhold til lov nr. 88/1997 om regeringens finansielle beretning er almindelig praksis den, at offentlige enheder kun skal generere overskud, såfremt dette er et lovkrav. Desuden kræves der et retsgrundlag, hvis en offentlig enhed skal betale udbytte. Såfremt en offentlig enhed genererer overskud, skal den aflevere en normal andel af overskuddet til statskassen, som fastsat i artikel 42 i lov nr. 88/1997. Offentlige enheder, der betaler udbytte, som f.eks. Landsvirkjun, har en særlig juridisk forpligtelse til at gøre dette. Der kan henvises til artikel 4 i lov nr. 42/1983 om Landsvirkjun. Der findes således ikke noget generelt lovkrav om, at offentlige enheder skal udbetale udbytte«.

Hverken boligloven eller lov nr. 97/1993 indeholdt noget krav om, at BFF eller dennes forgængere skulle udbetale udbytte. BFF er således i den henseende altid blevet behandlet efter det omtalte generelle princip i islandsk offentlig ret.

3.5. BFF ER IKKE UNDERLAGT KAPITALDÆKNINGSKRAV ELLER SOLVENSREGLER

Den i punkt 14 i kapitel II i bilag IX i EØS-aftalen omtalte lov (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/12/EF af 20. marts 2000 om adgang til at optage og udøve virksomhed

⁽²⁷⁾ Det er noget andet, hvis staten ejer selskaber, der er oprettet som selskaber med begrænset ansvar og er omfattet af privatretten.

⁽²⁸⁾ For en anvendelse af dette princip se f.eks. den islandske højesterets dom af 5. november 1998 i sag nr. 50/1998.

som kreditinstitut⁽²⁹⁾, som ændret, i det følgende benævnt »bankdirektivet«, fastlægger kapitaldækningskravene og solvensreglerne for kreditinstitutter i hele EU og EFTA's medlemsstater. Direktivets artikel 2, stk. 3, indeholder et katalog over institutioner, der er undtaget fra anvendelsen af bankdirektivets regler. I Det Blandede EØS-udvalgs afgørelse blev denne liste udvidet, bl.a. ved at tilføje »Byggingarsjóðir ríkisins« i Island (ordret oversat »statens byggefonde«⁽³⁰⁾). Dette begreb dækkede statens byggefond og arbejdernes boligfond, der som beskrevet ovenfor blev slået sammen og overtaget af BFF, jf. boliglovens artikel 53. Tilsvarende fritager artikel 116 i lov nr. 161/2002 om finansielle institutioner (*lög um fjármálafyrirtæki*) BFF fra at være omfattet af loven, hvilket er en af foranstaltningerne om gennemførelse af direktivet i islandsk lov.

4. BEMÆRKNINGER FRA DE ISLANDSKE MYNDIGHEDER

Den islandske regering gjorde i sine breve af 20. november 2006 og 15. april 2008 gældende, at BFF-ordningen skulle betragtes som eksisterende støtte. For det første var de vigtigste elementer i ordningen blevet vedtaget inden EØS-aftalens ikrafttræden og blev ikke ændret ved vedtagelsen af boligloven. De ændringer, der blev foretaget i boligordningen på daværende tidspunkt, var udelukkende rettet mod det almene boligsystem og var ikke af principiel karakter. For det andet var de statsstøttelementer, der blev identificeret i tilsynsmyndighedens beslutning om at indlede proceduren, generelle foranstaltninger, der forblev uændret af gennemførelsen af boligloven. Den implicite statsgaranti har således f.eks. været den samme både før og efter EØS-aftalens ikrafttræden. I den anledning argumenterede den islandske regering, at det følger af EF-Domstolens dom i sagen, *Namur-Les Assurances du Credit SA*, at kun indholdsmæssige lovgivningsændringer kunne ændre klassificeringen af støtten⁽³¹⁾. For det tredje var der ikke sket nogen ændringer i 1999 med indførelsen af boligloven, som måtte antages at ville ændre vurderingen af ordningens overensstemmelse med statsstøttereglerne. For det fjerde, og alternativt, kan de ændringer, der er foretaget i det almene boligsystem, for så vidt angår f.eks. de såkaldte tillægslån, adskilles fra den almindelige låneordning.

5. BEMÆRKNINGER FRA TREDJEPARTER

SFF har gjort gældende, at ændringerne i boligloven giver anledning til at klassificere ordningen som ny støtte, idet disse ændringer indebærer, at boligsystemet ikke forblev mere eller mindre uændret før i dag. I sit brev af 31. januar 2007 henviste SFF bl.a. til:

— Eksistensen af en ny lov, dvs. at boligloven havde erstattet loven om statens boligstyrelse

⁽²⁹⁾ EFT L 126 af 26.5.2000, s. 1. Loven blev inkorporeret ved afgørelse nr. 15/2001 truffet af Det Blandede EØS-udvalg og trådte i kraft den 1. oktober 2001.

⁽³⁰⁾ Denne oversættelse er tilvejebragt af den islandske regering

⁽³¹⁾ Sag C-44/93, *Namur-Les Assurances du Credit SA*, Sml. 1994 I, s. 3829.

- Oprettelsen af en ny juridisk enhed, boligfinansieringsfonden, der erstattede statens boliginstitut/statens boligstyrelse og overtog statens byggefonds og arbejdernes boligfonds aktiver og forpligtelser
- Indførelsen af nye låneinstrumenter, med kontantlån i stedet for boligobligationer og mindre social bistand i boliganliggender, ændring af finansieringsloftet ved køb, ophævelse af restriktioner på salget af almene boliger beboet af ejeren, ophævelse af præferenceret og ændringer med hensyn til arten af de enheder, der kan opnå støtte
- Ændringen i finansieringskilderne i henhold til boligloven modtager boligfinansieringsfonden, i modsætning til sine forgængere, ikke nogen direkte statstilskud.

I sit brev af 28. marts 2008 har SFF argumenteret, at den relevante juridiske test skulle bestå af en omfattende vurdering af BFF-ordningen snarere end af en individuel analyse af de identificerede potentielle støtteforanstaltninger. Efter SFF's opfattelse er ordningens individuelle komponenter så tæt forbundet, at det ville være uberettiget at dele dem kunstigt op efter, om foranstaltningerne har karakter af nye eller eksisterende foranstaltninger. En sådan fremgangsmåde ville efter SFF's opfattelse ikke være i tråd med Europa-Kommissionens praksis i lignende tilfælde. Endelig opfordrer SFF tilsynsmyndigheden til at tage den faktiske udvikling med i betragtning med hensyn til det lånebeløb, som BFF yder, og dens markedsandel sammenholdt med de private bankers.

II. VURDERING

1. DET FORHOLD, AT BFF ER IKKE UNDERLAGT KAPITALDÆKNINGSKRAVENE OG SOLVENSREGLERNE, UDGØR IKKE STATSSTØTTE

Tilsynsmyndigheden har fundet det nyttigt at indlede sin vurdering med spørgsmålet om, hvorvidt det forhold, at BFF ikke er underlagt kapitaldækningskrav og solvensregler, udgør statsstøtte.

Som allerede anført fastsætter bankdirektivet kravene til kapitalgrundlaget og de gældende regler for solvensen i kreditinstitutter i EØS. Tilsynsmyndigheden indtog den foreløbige holdning, at BFF's fritagelse for bankdirektivet ikke udgjorde statsstøtte. Tilsynsmyndigheden fandt imidlertid, at spørgsmålet rejste tvivl i et sådant omfang, at det var nyttigt at vurdere spørgsmålet i henhold til den formelle undersøgelsesprocedure. Denne vurdering har fået tilsynsmyndigheden til at bekræfte sin foreløbige udtalelse af følgende årsager:

For det første er BFF, som også anført i beslutningen om at indlede proceduren, ikke omfattet af bankdirektivet, idet den ikke har ret til at modtage indlån eller andre tilbagebetalingspligtige midler fra offentligheden.

Bankdirektivets artikel 2, stk. 3, indeholder et katalog over institutioner, der er undtaget fra anvendelsen af bankdirektivets regler. Det Blandede EØS-udvalgs afgørelse medtog »Byggingarsjóðir ríkisins« på denne liste. Dette begreb har traditionelt været benyttet om de midler, som nu er blevet overtaget af BFF. Det er således, uanset om denne bestemmelse er principiel eller blot gentager det, der allerede følger af de normale regler i direktivet, bankdirektivet selv, som tilpasset til EØS, der undtager BFF fra sit anvendelsesområde og de kapitaldækningskrav og solvensregler, der er fastlagt heri. Selv hvis man antog, at en fritagelse fra direktivet medførte, at BFF ville få indrømmet en fordel, ville foranstaltningen ikke kunne tilregnes den islandske stat, men derimod Det Blandede EØS-udvalg, og ville i overensstemmelse hermed ikke udgøre statsstøtte⁽³²⁾.

For det tredje ville en fritagelse, selv om BFF havde været omfattet af bankdirektivet, ikke have medført en overførsel af statsmidler, idet staten ikke ville give afkald på en indtægt i denne situation.

2. FÆLLES OVERVEJELSER VEDRØRENDE STATSGARANTIE, RENTESTØTTE, FRITAGELSEN FOR INDKOMST- OG EJENDOMSSKAT OG MANGLEN PÅ UDBYTTBETALINGER

2.1. DE FORSKELLIGE PROCEDURER FOR NY OG EKSISTERENDE STØTTE

Proceduren for ny støtte er fastlagt i artikel 1, stk. 3, i del I i protokol 3 til aftalen om tilsynsmyndigheden og domstolen (svarende til EF-traktatens artikel 88, stk. 3). Hvis tilsynsmyndigheden er i tvivl om en sådan støtteforanstaltnings forenelighed, skal den indlede den formelle undersøgelsesprocedure i medfør af artikel 1, stk. 2, i del I i protokol 3 til aftalen om tilsynsmyndigheden og domstolen (svarende til EF-traktatens artikel 88, stk. 2) samt artikel 4, stk. 4, i afsnit II i del II i protokol 3 til aftalen om tilsynsmyndigheden og domstolen.

Proceduren for eksisterende støtte er forskellig fra den, der gælder for ny støtte og er omhandlet i artikel 1, stk. 1, i del I i protokol 3 til aftalen om tilsynsmyndigheden og domstolen. Ifølge denne bestemmelse foretager tilsynsmyndigheden sammen med EFTA-staterne en løbende undersøgelse af de støtteordninger, som findes i disse stater. Den foreslår dem sådanne foranstaltninger, som den gradvise udvikling eller EØS-aftalens funktion kræver.

EF-Domstolen anfører:

»[...] Når Kommissionen undersøger støtteforanstaltningerne i henhold til artikel 87 EF med henblik på at fastslå, om de er forenelige med fællesmarkedet, er den forpligtet til at indlede en procedure i henhold til artikel 88, stk. 2, EF, hvis den efter den foreløbige undersøgelse ikke kan se bort fra alle de vanskeligheder, der forhindrer den i at fastslå, at foranstaltningerne er forenelige med fællesmarkedet. [...] De samme principper skal naturligvis finde anvendelse, når Kommissionen nærer tvivl om, hvorvidt den undersøgte foranstaltning er støtte som omhandlet i artikel 87, stk. 1, EF. Kommissionen kan derfor ikke foreholdes at have indledt den nævnte procedure, selv om den i beslutningen giver

⁽³²⁾ Sag T-351/02, *Deutsche Bahn AG*, Sml. 2006 II, s. 1047, præmis 100-103.

udtryk for tvivl om, hvorvidt de omtalte foranstaltninger i henhold til artikel 87, stk. 1, EF kan anses for støtte.

[...] Kommissionen skal foretage en tilstrækkelig undersøgelse... på baggrund af de informationer, der er blevet meddelt den på dette tidspunkt af medlemsstaten, selv om denne undersøgelse ikke fører til en endelig kvalificering af de undersøgte foranstaltninger. [...] Hvis disse forhold ved en foreløbig vurdering giver anledning til at antage, at det er sandsynligt, at de pågældende foranstaltninger faktisk udgør eksisterende støtte, skal Kommissionen derfor behandle disse foranstaltninger inden for rammerne af artikel 88, stk. 1 og 2, EF. Hvis de forhold, som medlemsstaten har meddelt, ikke gør det muligt at nå frem til denne foreløbige konklusion, eller hvis medlemsstaten ikke meddeler nogen oplysninger om disse forhold, skal Kommissionen derimod behandle disse foranstaltninger inden for de proceduremæssige rammer som fastsat i samme bestemmelses stk. 3 og 2.«⁽³³⁾

Med andre ord er enhver vurdering i en beslutning om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure om, hvorvidt en potentiel støtteforanstaltning udgør ny eller eksisterende støtte, nødvendigvis kun af foreløbig karakter. Det følger derfor af retspraksis, at selv om tilsynsmyndigheden ved at indlede en procedure indledningsvist indtog det standpunkt, at den pågældende foranstaltning udgjorde ny støtte, kan den fortsat, i beslutningen om at indstille proceduren, komme frem til den konklusion, at foranstaltningen ikke udgør støtte overhovedet. For så vidt der foreligger eksisterende støtte, skal tilsynsmyndigheden følge proceduren for eksisterende støtte⁽³⁴⁾. Tilsvarende ville tilsynsmyndigheden i et sådant tilfælde skulle indstille den formelle undersøgelsesprocedure og indlede en anden procedure vedrørende eksisterende støtte som fastsat i artikel 17 til 19 i del II i protokol 3 til aftalen om tilsynsmyndigheden og domstolen⁽³⁵⁾. I henhold til sidstnævnte procedure, og kun i henhold hertil, vil tilsynsmyndigheden skulle vurdere, om en eksisterende støtteforanstaltning er forenelig med EØS-aftalens funktion.

De oplysninger, som tilsynsmyndigheden har fået forelagt på det tidspunkt, den traf beslutning om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure, gjorde »det ikke muligt« at nå frem til den foreløbige konklusion, at der var tale om eksisterende støtte, og tilsynsmyndigheden behandlede derfor disse foranstaltninger inden for rammerne af de regler, der vedrørte ny støtte. Da den islandske regering imidlertid havde anfægtet den oprindelige holdning, vil tilsynsmyndigheden i det følgende vurdere spørgsmålet på ny i lyset af det materiale, som regeringen og SFF nu har fremlagt.

Som allerede anført, vil tilsynsmyndigheden tage stilling til eksistensen og foreneligheden af nye støtteforanstaltninger under den formelle undersøgelsesprocedure. Hvis de pågældende instrumenter omvendt ikke udgør ny støtte, kan tilsynsmyndigheden ikke med udgangspunkt i den eksisterende procedure

foretage en bindende vurdering af, hvorvidt de i stedet udgør eksisterende støtte i medfør af EØS-aftalens artikel 61, stk. 1. Tilsynsmyndigheden kan heller ikke fremkomme med en bindende vurdering med hensyn til, hvorvidt sådanne eksisterende foranstaltninger ville være forenelige med aftalen. Tilsynsmyndigheden vil således, inden den kommer frem til en konklusion om spørgsmålet om nye eller eksisterende foranstaltninger, i det følgende tage udgangspunkt i den *antagelse*, at de følgende foranstaltninger udgør statsstøtte: statsgaranti, skattefritagelse, rentestøtte og fritagelse for udbetaling af udbytte.

2.2. RETLIGT KRITERIUM

I henhold til artikel 4 i tilsynsmyndighedens beslutning 195/04/KOL udgør alle former for ændringer, undtagen ændringer af rent formel eller administrativ art, der ikke kan påvirke vurderingen af støtteforanstaltningens forenelighed med fællesmarkedet, en ændring af eksisterende støtte. For så vidt angår den juridiske vurdering af, om støtte er ny eller eksisterende, anførte domstolen i sag *Namur-Les Assurances*, at:

»[...] spørgsmålet om, hvorvidt der er blevet indført en ny støtteforanstaltning eller sket en ændring af en eksisterende støtteordning — når støtten har hjemmel i en tidligere lovgivning, som ikke er blevet ændret — ikke kan vurderes på grundlag af støttens størrelse og navnlig ikke på grundlag af det støttebeløb, som der på forskellige tidspunkter er tale om for den pågældende virksomhed. Om en støtte skal anses for ny eller for en ændring, beror på de bestemmelser, som hjemler støtten, og på de herfor gældende nærmere vilkår og grænser.«

»Den beslutning, der trådte i kraft den 1. februar 1989, indebar ikke nogen ændring af den lovgivning, hvorved OND blev tillagt sine privilegier, hverken hvad angår disses beskaffenhed eller hvad angår de former for virksomhed fra institutionens side, som var omfattet af privilegierne, idet OND ved loven af 31. august 1939 fik overdraget nogle meget generelt definerede opgaver med henblik på at formindske risiciene i forbindelse med eksport. Beslutningen påvirker dermed ikke *den ved nævnte lovgivning indførte støtteordning.*«⁽³⁶⁾

Domstolen konkluderede videre, at en faktisk udvidelse af virksomhedens aktiviteter ikke var tilstrækkelig til at ændre klassificeringen af en støtteforanstaltning:

»I modsat fald ville den pågældende medlemsstat være forpligtet til at give Kommissionen underretning om foranstaltninger og til at lade disse underkaste en præventiv kontrol fra Kommissionens side, ikke alene for så vidt angår nye støtteforanstaltninger og ændringer af støtteforanstaltninger i egentlig forstand til fordel for en virksomhed omfattet af en eksisterende støtteordning, men også hvad angår enhver foranstaltning, der vedrører virksomhedens aktiviteter, og som kan påvirke fællesmarkedets funktion eller konkurrenceforholdene eller blot det støttebeløb, der ydes i en bestemt periode i forbindelse med en støtteordning, som principielt er fastlagt, men hvis støttebeløb nødvendigvis afhænger af virksomhedens omsætning.

⁽³³⁾ Sag C-400/99, *Italien mod Kommissionen*, Sml. 2005 I, s. 3657, præmis 47, 54-55.

⁽³⁴⁾ Sag T-190/00, *Regione Siciliana mod Kommissionen*, Sml. 2003 II, s. 5015, præmis 48.

⁽³⁵⁾ Sag C-312/90, *Spanien mod Kommissionen*, Sml. 1992 I, s. 4117, præmis 14-17, sag C-47/91 *Italien mod Kommissionen*, Sml. 1992 I, s. 4145, præmis 22-25, forenede sager T-195/01 og T-207/01 *Government of Gibraltar*, Sml. 2002 II, s. 2309, samt forenede sager T-297/01 og T-298/01, *SIC II*, Sml. 2004 II, s. 743.

⁽³⁶⁾ Sag, *Namur-Les Assurances du Credit SA*, citeret ovenfor, præmis 28-29 (tilsynsmyndighedens fremhævelse). Se ligeledes dommens præmis 23, hvor domstolen omtalte tilpasninger, der »ikke berørte indholdet af disse privilegier«.

Den yderste konsekvens heraf, når der er tale om en offentligretlig institution som OND, ville være, at enhver ny forsikringsforpligtelse — som ifølge de af den belgiske regering under retsmødet meddelte oplysninger skal forelægges de kompetente myndigheder — ville kunne anses for en foranstaltning omfattet af proceduren efter traktatens artikel 93, stk. 3.

En sådan fortolkning, der hverken er i overensstemmelse med ordlyden af eller formålet med denne bestemmelse, og som heller ikke er forenelig med den efter bestemmelsen gældende ansvarsfordeling mellem Kommissionen og medlemsstaterne, ville medføre en usikkerhed med hensyn til retsstillingen for virksomhederne og for medlemsstaterne, som dermed ville være forpligtet til at give forudgående underretning om foranstaltninger af meget forskellig art, der ikke ville kunne gennemføres, selv om de næppe ville kunne kvalificeres som nye støtteforanstaltninger. [...]«⁽³⁷⁾

I sagen *Government of Gibraltar mod Kommissionen* gjorde Retten i Første Instans gældende, at:

»det er således kun i det tilfælde, hvor ændringen [i national ret] påvirker selve indholdet af den oprindelige ordning, at denne ordning bliver en ny støtteordning. Der kan imidlertid ikke være tale om en væsentlig ændring, når det nye element klart kan adskilles fra den oprindelige ordning.«⁽³⁸⁾

I vurderingen af, om en tilpasning af en støtteforanstaltning har den virkning, at den gør eksisterende støtte til ny støtte, har Kommissionen undersøgt, om ændringen er af principiel karakter⁽³⁹⁾. I den henseende har Kommissionen taget højde for privilegiets beskaffenhed, det formål der forfølges med privilegiet, de personer og organer, der berøres heraf, samt de relevante finansieringskilder. Omvendt har Kommissionen ikke set nærmere på lovændringer, der ikke er en del af den pågældende støtteforanstaltning.

I relation til individuelle støtteforanstaltninger, som f.eks. licensgebyrer til et public service radio- og tv-selskab, har denne fremgangsmåde foranlediget Kommissionen til at undersøge de

betingelser, hvorunder den pågældende licens anvendes, med den begrundelse at disse forhold indgår i de pågældende støtteforanstaltninger⁽⁴⁰⁾.

I de tilfælde, hvor den pågældende støtteforanstaltning havde bestået af en støtteordning, der ikke blev ydet til konkrete aktiviteter, f.eks. offentligretlige virksomheder, der modtager en statsgaranti, blot fordi virksomheden er organiseret som en del af staten, fokuserede Kommissionen på, om selve støtteforanstaltningen (en ordning bestående af en statsgaranti for alle denne slags virksomheder) havde undergæet væsentlige ændringer. Da reglerne for hver enkelt støttemodtager i denne sidstnævnte situation ikke udgør en del af støtteforanstaltningen, har Kommissionen ikke undersøgt de konkrete regler for hver af støttemodtagerne nærmere. Med andre ord har Kommissionen ikke fundet, at ændringer af regler vedrørende individuelle støttemodtagere kunne få den virkning, at en støtteordning bliver til ny støtte, uanset om det har virkning for ordningen som sådan, eller blot for den konkrete virksomhed, der er omfattet af lovgivningsændringer⁽⁴¹⁾. Ved at gøre dette ville det reelt have betydet, at en foranstaltning, der har karakter af en støtteordning, ville blive ændret fra eksisterende støtte til ny støtte for nogle af støttemodtagerne, men ikke for andre, blot fordi reglerne for førstnævnte, men ikke sidstnævnte, var blevet ændret. Et sådant resultat ville være uforeneligt med det forhold, at foranstaltningen var enkeltstående.

⁽⁴⁰⁾ Kommissionens beslutning af 24. april 2007 i sag E 3/2005 — Finansiering af offentlige radiofonier i Tyskland, nr. 200-214, Kommissionens beslutning E-14/2005 — Portugal, kompensationsbetalinger til public service radio- og tv-selskab RTP, nr. 61-80.

⁽⁴¹⁾ Kommissionens beslutning af 24. april 2007 i statsstøttesag E 3/2005 — Finansiering af offentlige radiofonier i Tyskland, nr. 215. De tyske offentlige banker havde i deres egenskab af offentligt ejede selskaber traditionelt været omfattet af en indirekte statsgaranti, den såkaldte Anstaltslast. I sag E-10/2000 vedrørende de tyske Landesbanken konkluderede Kommissionen, at Anstaltslast var et retsprincip, der var ældre end EF-traktaten. Støtten til bankerne, som er et resultat af denne garanti, var derfor eksisterende, og det samme var tilfældet, hvor Anstaltslast ikke blot var udledt af et generelt retsprincip, men senere var blevet indført udtrykkeligt i skriftlige lovbestemmelser, jf. brev fra Kommissionen til Tyskland den 8. maj 2000 med forslag til passende foranstaltninger i sag E 10/2000, punkt 7, første stykke. Så vidt tilsynsmyndigheden er informeret, er de tyske banker, der modtager Anstaltslast, normalt oprettet ved særlov, der regulerer oprettelsen og driften af den individuelle bank. Adskillige af disse banker synes at være blevet oprettet efter EF-traktatens ikrafttræden. Lovgivningsændringer, der regulerer driften af offentlige banker, har ofte fundet sted. Oprettelse af nye banker ved lov, sammenlægning eller opsplitning af offentlige banker kan helt klart påvirke virksomhedens aktivitet og kan have en indvirkning på fællesmarkedets funktion, på konkurrencevilkårene, eller blot på det faktiske støttebeløb, der er til rådighed for virksomhederne. Ikke desto mindre har Kommissionen hverken undersøgt, hvornår de forskellige banker, der var omfattet af garantien, blev oprettet, eller analyseret ændringer i bankernes drift eller andre foranstaltninger, der vedrørte individuelle banker, før den konkluderede, at fordelene ved Anstaltslast udgjorde eksisterende støtte. Se ligeledes Kommissionens beslutning af 16. oktober 2002 i sag C 68/2002 — France, Electricité de France (EDF), nr. 68, hvor en af støtteforanstaltningerne til EDF, en statsgaranti, fulgte et generelt princip i fransk ret, som var ældre end EF-traktaten. Driften af EDF havde ændret sig betydeligt i årenes løb, og selskabet havde også ekspanderet til nye markeder. Desuagtet så Kommissionen ikke noget behov for at undersøge disse faktiske ændringer, ej heller kiggede den nærmere på ændringer i EDF forud for EF-traktatens ikrafttræden, da den bestemte, om foranstaltningen udgjorde ny eller eksisterende støtte, jf. også Kommissionens beslutning af 16. december 2003 om statsstøtte ydet til EDF samt til elektricitets- og gassektoren, EUT L 49 af 22.2.2005, s. 9, nr. 59, samt Kommissionens opfordring til at fremsætte bemærkninger i medfør af EF-traktatens artikel 88, stk. 2, i sag E 3/2002, EDF, EUT C 164 af 15.7.2003, s. 7, nr. 53-55.

⁽³⁷⁾ Sag C-44/93, *Namur-Les Assurances du Credit SA*, citeret ovenfor, præmis 32-33.

⁽³⁸⁾ Sag, *Government of Gibraltar mod Kommissionen*, præmis 111. Se tilsvarende forslag til afgørelse fra generaladvokat Fennelly i forenede sager C-15/98 og C-105/98, *Italien og Sardegna Lines, Servizi Marittimi della Sardegna SpA mod Kommissionen*, Sml. 2000 I, s. 8855, præmis 64.

⁽³⁹⁾ Kommissionens beslutning af 24. april 2007 i sag E 10/2005 (ex C 60/1999), nr. 33, Kommissionens beslutning af 4. april 2007 i sag E 7/2005 vedrørende finske garantiordninger, nr. 16, Kommissionens beslutning af 20. april 2005 i sag E 8/2005 til fordel for spansk national offentlig radio- og tv-selskab RTVE, punkt 2.2, samt Kommissionens beslutning i sag E 22/2004 — Skattelettelser til eksportrelaterede investeringer, nr. 34-35.

Det skal således, inden man går ind i, hvilke lovgivningsændringer, der er relevante for vurderingen af, hvorvidt en støtteforanstaltning er ny eller eksisterende, først bestemmes, om reglerne for en eller flere støttemodtagere indgår i støtteforanstaltningen eller ej. Såfremt den pågældende virksomhed derudover modtager støtte fra forskellige foranstaltninger, der har forskellige formål og retsgrundlag, er vedtaget på forskellige tidspunkter, og hvor nogle er individuelle, og andre har karakter af ordninger, bør de forskellige støtteforanstaltninger vurderes en efter en, og ikke samles i én overordnet vurdering, blot fordi foranstaltningerne helt eller delvis har samme støttemodtager⁽⁴²⁾.

2.3. KLASSIFIKATION AF DE FORSKELLIGE STØTTEFORANSTALTNINGER SOM NY ELLER EKSISTERENDE STØTTE

2.3.1. Statsgarantien

Statsgarantien for alle statsinstitutioners forpligtelser følger af generelle uskrevne regler i islandsk offentlig ret, der eksisterede forud for EØS-aftalens ikrafttræden. Garantien dækker alle statsinstitutioner, uanset hvornår de er etableret, eller deres aktiviteter eller ændringer i disse aktiviteter. Denne mulige støtteforanstaltning skal betragtes som en ordning, der falder ind under definitionen i artikel 1, litra d), i del II i protokol 3 til aftalen om tilsynsmyndigheden og domstolen. Igen under den antagelse, at der er tale om støtte, skal ordningen som udgangspunkt betragtes som eksisterende støtte, eftersom den eksisterede forud for EØS-aftalens ikrafttræden, jf. artikel 1, litra b), i del II i protokol 3 til aftalen om tilsynsmyndigheden og domstolen.

Der har siden EØS-aftalens ikrafttræden hverken været nogle principielle eller ikke-principielle ændringer af garantiens omfang og funktion som sådan. Lov nr. 121/1997 om statsgarantier, med senere ændringer, indførte en mindre protokolpræmie på 0,00625 % pr. kvartal (0,00375 % pr. kvartal på indenlandske forpligtelser frem til 2001). Denne præmie reducerer imidlertid kun den støtte, der hidrører fra den oprindelige statsgarantiordning, som er ældre pr EØS-aftalen. Den oprindelige ordning kan derfor ikke, uanset det privilegium, der måtte være knyttet til den, klassificeres som ny støtte⁽⁴³⁾.

Desuden indebar ingen af ændringerne af BFF's drift, der beskrives ovenfor i afsnit I.2, en sådan ændring. Privilegiet beskaffenhed var nøjagtigt den samme, lige som retsgrundlaget for støtten. Ej heller ændredes formålet med denne foranstalt-

ning, der ikke var individuel, og som går langt ud over de særlige forhold, der gør sig gældende for boliglæneordningen, og som gælder generelt for alle statsinstitutioner, i konsekvens af de ændringer i ordningen for boliglån, som boligloven medførte⁽⁴⁴⁾. Med andre ord kunne disse lovændringer ikke alene adskilles fra denne mulige støtteforanstaltning, de var også helt uden forbindelse hertil. Støtteordningen kan således ikke udgøre en ny støtteforanstaltning, der kan vurderes på grundlag af den foreliggende formelle undersøgelsesprocedure.

2.3.2. Fritagelse for indkomst- og ejendomsskat

Statskassen, alle statsinstitutioner og alle statsvirksomheder, som staten har ubegrænset ansvar for, har længe inden EØS-aftalens ikrafttræden været fritaget for indkomst- og ejendomsskat.

Fritagelsen for indkomstskat er i dag hjemlet i artikel 4, stk. 1, i indkomstskattelov nr. 90/2003, som er en konsolideret version af lov nr. 75/1981 om indkomst- og ejendomsskat. Under antagelse af, at skattefritagelsen udgør støtte, skal den som udgangspunkt betragtes som en ordning, der falder ind under definitionen i artikel 1, litra d), i del II i protokol 3 til aftalen om tilsynsmyndigheden og domstolen. Der har siden EØS-aftalens ikrafttræden hverken været nogle principielle eller ikke-principielle ændringer til garantiens omfang, finansiering eller funktion som sådan. Der var intet i disse almindelige skattebestemmelser, der var sig i relation til BFF eller en hvilken som helst anden fritagelsesbegunstiget, der var ændret i konsekvens af ændringerne af boliglæneordningen efter den 1. januar 1994. Desuden påvirkede ændringerne af boliglæneordningen hverken i sig selv eller marginalt denne ordning. Boligloven ændrede reelt hverken skattefritagelsens formål eller dens beskaffenhed. Den ændrede heller ikke finansieringskilden eller retsgrundlaget for skattefritagelsen. Skattefritagelsen kan derfor ikke udgøre en ny støtteforanstaltning, der kan vurderes på grundlag af en formel undersøgelsesprocedure.

Frem til vedtagelsen af lov nr. 129/2004, der afskaffede ejendomsskat, fritog artikel 4, stk. 1, i indkomst- og ejendomsskattelov nr. 90/2003 de ovennævnte institutioner også for betaling af denne skat. Også med hensyn til ejendomsskat udgjorde denne lov blot en konsolidering af regler, der allerede var

⁽⁴²⁾ Kommissionens beslutning af 24. april 2007 i sag E 3/2005 — Finansiering af offentlige radiofonier i Tyskland, nr. 192-216, Kommissionens beslutning af 20. april 2005 i sag E 8/2005 — Statsstøtte til fordel for det spanske nationale offentlige radio- og tv-selskab RTVE, punkt 2.2, samt Kommissionens beslutning af 20. april 2005 i sag E 9/2005 — Italien, RAI, nr. 25-48.

⁽⁴³⁾ Et andet spørgsmål er, hvorvidt BFF's fritagelse for garantipræmien, der blev indført i 1998, ville udgøre ny støtte. tilsynsmyndigheden har i dag ved afgørelse 406/08/KOL indledt formelle undersøgelsesprocedurer vedrørende de fritagelser for garantipræmierne, der er foreskrevet i lov nr. 121/1997 om statsgarantier.

⁽⁴⁴⁾ I denne henseende er situationen parallel med beslutningerne fra Kommissionen om radiofonier i Tyskland, Poczta Polska, La Poste, EDF osv. I disse beslutninger skulle Kommissionen vurdere, om statsgarantier til offentligretlige virksomheder skulle betragtes som ny eller eksisterende støtte. I samtlige disse beslutninger havde Kommissionen konkluderet, at selve garantien enten ikke havde ændret sig, eller at den i det væsentlige var forblevet uændret. Kommissionen begav sig ikke i sin vurdering af støtten, der udsprang af garantien, ud i en vurdering af, om den konkrete virksomhed havde ændret sine aktiviteter, idet dette spørgsmål ikke vedrørte støtteforanstaltningen som sådan, men vurderede derimod støttemodtagerne ud fra en abstrakt defineret støtteordning.

indeholdt i ovennævnte lov nr. 75/1981 om indkomst- og ejendomsskat. Ejendomsskatten er nu helt afskaffet. Frem til denne skats afskaffelse i 2004 skulle disse institutioners fritagelse for denne skat, for så vidt de udgjorde støtte, vurderes som en ordning, der faldt ind under definitionen i artikel 1, litra d), i del II i protokol 3 til aftalen om tilsynsmyndigheden og domstolen. I tiden mellem EØS-aftalens ikrafttræden og den generelle afskaffelse af ejendomsskat skete der hverken principielle eller ikke-principielle ændringer af skattefritagelsens omfang, finansiering eller funktion, og ændringerne af boliglånordningen påvirkede hverken skattefritagelsens beskaffenhed, formål, funktion eller finansiering. Skattefritagelsen kan således ikke udgøre en ny støtteforanstaltning, der kunne være blevet vurderet på grundlag af den foreliggende formelle undersøgelsesprocedure.

2.3.3. Rentestøtten

Som beskrevet ovenfor stillede arbejdernes boligfond lån til rådighed for almene lejeboliger til en lav rente, der blev fastsat af staten. Fonden modtog direkte budgettilskud bl.a. til dækning af dens udgifter til disse lån. Eftersom arbejdernes boligfond var en offentligretlig institution, var den islandske stat i sidste instans ansvarlig for tab på denne lånekategori, hvis de direkte tilskud ikke var tilstrækkelige til at dække fondens tab.

Lånekategorien almene lejeboliger blev for det meste ikke berørt af boligloven, og BFF skulle yde disse lån, oprindeligt til samme rente som den, der tidligere blev anvendt, jf. denne lovs foreløbige artikel IX. Ifølge denne artikel skulle staten også yde tilskud fra budgettet til dækning af BFF's tab. Disse forhold er efterfølgende blevet reguleret af aftaler mellem socialministeren og finansministeren, jf. afsnit I.3.3 ovenfor.

Med hensyn til den institutionelle ændring viser Kommissionens faste praksis, at organer, der modtager støtte, kan ændre deres juridiske status ved sammenlægning, opsplitning eller af andre årsager, uden at dette påvirker klassificeringen af støtten. Dette er tilfældet, både når denne ændring i den juridiske status finder sted gennem en privatretlig foranstaltning, og når ændringen er hjemlet i en lov eller gennem andre offentligretlige foranstaltninger⁽⁴⁵⁾. Faktisk kan ændringen for de fire offentlige organer,

der reguleres i medfør af lov nr. 97/1993 sammenholdt med boligloven, ikke i sig selv have nogen indflydelse på vurderingen af de relevante foranstaltningers forenelighed. Som det vil erindres, overtog boligfinansieringsfonden alle sine forgængers aktiver, rettigheder og forpligtelser og videreførte deres opgaver, hvilket viste, at reformen sigtede på at bevare kontinuiteten mellem disse organisationer⁽⁴⁶⁾.

I konsekvens heraf fik både arbejdernes boligfond og BFF til opgave at yde disse sociale lån til lejeboliger til en rente fastsat af staten, som ydede tilskud via budgetloven, idet denne rente var for lav til at dække låneomkostningerne. Forskellen mellem de to er, at tilskuddet til BFF er rettet mod denne særlige lånekategori, hvorimod arbejdernes boligfond modtog budgettilskud, der var fælles for alle dens sociale lånekategorier. Denne forskel skyldes, at boligloven ophævede de øvrige sociale lånekategorier i arbejdernes boligfond, og at tillægslånene, den vigtigste kategori af sociale lån i henhold til boligloven i dens oprindelige form, ikke blev finansieret gennem budgettilskud til BFF.

De ændringer, som er affødt af boligloven, ændrede således ikke opgaven med at yde lån til almene lejeboliger; med andre ord forblev formålet med denne foranstaltning det samme⁽⁴⁷⁾. Desuden er det forhold, at budgettilskuddet nu udelukkende er rettet mod disse lån, et resultat af afskaffelsen af direkte statstilskud til andre sociale lån. Afskaffelsen af direkte statstilskud til visse aktiviteter udgør ikke nogen ændring i finansieringen af en anden foranstaltning. Denne afskaffelse kan således ikke have nogen virkning på klassificeringen af den tilbageblevne foranstaltnings beskaffenhed. Tværtimod udgør den en afskaffelse af en særskilt støtteforanstaltning⁽⁴⁸⁾.

⁽⁴⁵⁾ Kommissionens beslutning af 29. november 2007, C (2007) 5778, statsstøttesag C 56/2007 — Frankrig, Ubegrænset statsgaranti til fordel for La Poste, nr. 93-97, Kommissionens beslutning E 14/2005/Portugal, kompensationsbetalinger til public service radio- og tv-selskabet RTP, nr. 78-80, Kommissionens beslutning af 20. april 2005 i statsstøttesag E 10/2005 (ex C 60/1999) — Redeavance radiodiffusion TF1, nr. 33, samt brev fra Kommissionen til Tyskland af 8. maj 2001 med forslag om passende foranstaltninger i sag E 10/2000, Landesbank, punkt 7, første led. Med hensyn til BFF's fritagelse for betaling af et garantigebyr i medfør af lov nr. 121/1997 om statsgarantier er tilsynsmyndighedens foreløbige vurdering den, at der er tale om ny støtte, og at foranstaltningen behandles særskilt; jf. tilsynsmyndighedens beslutning 406/08/KOL af 27. juni 2008.

⁽⁴⁶⁾ I henhold til artikel 35 i lov nr. 1/1997, lov om statsansattes pensionsfond, kan et medlem af fonden vælge at få sin pension forhøjet svarende til den lønstigning, der var gældende for den stilling, medlemmet senest beklædte. Direktøren for statens boligstyrelse fandt, at hans stilling kunne sammenlignes med BFF-direktørens stilling, hvilket efter pensionsfondens opfattelse ikke forholdt sig således. I en dom af 22. januar 2004 i sag nr. 344/2003 gav Islands højesteret direktøren medhold. I dommen blev det bl.a. statueret, at statens boligfinansieringsfond stort set var tildelt samme rolle som statens boligstyrelse og fungerede som realkreditinstitut for borgerne i Island. Domstolen fandt, at posten som direktør for instituttet kunne sammenlignes med direktøren for fonden, for så vidt angik arten af deres pligter og ansvarsområde.

⁽⁴⁷⁾ I Kommissionens beslutning i sag E-14/2005 — Portugal, kompensationsbetalinger til public service radio- og tv-selskabet RTP, nr. 63 og 74, fandt Kommissionen, at ændringer i en portugisisk støtteforanstaltning ikke ændrede foranstaltningen til en ny statsstøtte, bl.a. fordi ændringerne af den nationale regel ikke ændrede formålet med subsidierne.

⁽⁴⁸⁾ Kommissionens beslutning af 16. november 2004 om en tysk støtteordning til fordel for producenter af kornbrændevin (2006/240/EF), nr. 83-84. Se ligeledes Kommissionens brev vedrørende artikel 17, stk. 2, af 14. juli 2005, i sag E 2/2005 vedrørende hollandsk støtte til boligsektoren, hvor Kommissionen gjorde gældende, at støtten var eksisterende, selv om den direkte støtteordning var blevet erstattet med en statsstøtteordning og en skattefritagelse efter EF-traktatens ikrafttræden. Begrundelsen var, at disse ændringer samlet set havde medført færre hindringer for konkurrencevilkårene, jf. afsnit 16-26 i brevet.

SFF har peget på forskellige ændringer, som er affødt af boligloven og har gjort gældende, at disse kunne føre til, at støtten til BFF blev klassificeret som ny støtte. Uagtet arten af disse ændringer vedrørte de ikke denne støtteforanstaltning, som udelukkende omfatter tab, der påføres fonden i forbindelse med lån til almene lejeboliger. Faktisk var forhøjelsen af loftet for almindelige lån ikke knyttet til denne lånekategori. Tilsvarende vedrørte de ændringer, der blev gennemført ved lov nr. 57/2004, som afskaffede ordningen med boligobligationer og erstattede den med kontantlån, ikke denne lånekategori. Kravet i artikel 11 i lov nr. 97/1993 om, at lån blev sikret ved første eller anden pantet, fandt ikke anvendelse på denne lånekategori, men kun på visse lån fra statens byggefond. Det forhold, at denne bestemmelse ikke blev overført til boligloven, har ikke nogen relevans for disse lån.

Afslutningsvist er det tilsynsmyndighedens opfattelse, at privilegiet som følge af rentestøtten ikke udgør ny støtte, der kan undersøges i medfør af den foreliggende formelle undersøgelsesprocedure.

2.3.4. Ingen udbyttebetalinger

Som anført i afsnit 3.4 oven for kræves det ikke efter de almindelige islandske offentlige retsprincipper, at statsinstitutioner, der er organiseret som BFF, skal udbetale udbytte. Princippet eksisterede før EØS-aftalens ikrafttræden og finder anvendelse på statsinstitutioner, uanset hvornår de er oprettet, deres aktiviteter eller ændringer i deres aktiviteter. Der har siden EØS-aftalens ikrafttræden ikke været nogen principielle eller ikke-principielle ændringer af dette almindelige princip. Desuden har hverken boligloven eller dens forgængere nogensinde afvejet fra dette princip ved at indeholde bestemmelser, der kræver, at BFF skal udbetale udbytte. Arten af ethvert privilegium og statsstøtte, som følger af, at der ikke foreligger pligt til udbetaling af udbytte, blev således ikke ændret i en konsekvens af boligloven eller ændringer heraf. Ej heller ændredes formålet med princippet, som går langt ud over de særlige forhold, der gør sig gældende for boliglånordningen, og som gælder generelt for alle statsinstitutioner, i konsekvens af de ændringer i ordningen for boliglån, der blev gennemført. Med andre ord kunne disse lovændringer ikke alene adskilles fra denne mulige støtteforanstaltning, de var også helt uden forbindelse hertil. I det omfang fritagelse for betaling af udbytte skal betragtes som statsstøtte, skal foranstaltningen således anses for at være en støtteordning, der er omfattet af definitionen i artikel 1, litra d), i del II i protokol 3 til aftalen om tilsynsmyndigheden og domstolen. Desuden ville ordningen udgøre eksisterende støtte, eftersom den eksisterede forud for EØS-aftalens ikrafttræden, jf. artikel 1, litra b), i del II til protokol 3 til aftalen om tilsynsmyndigheden og domstolen.

Kun hvis konklusionen var, at fritagelsen for betaling af udbytte ikke kunne udledes af de islandske generelle offentligretlige principper, men derimod af boligloven eller dennes forgængere, kunne de betingelser, hvorunder de forskellige organer på bolig-

området blev drevet, indgå i vurderingen af overensstemmelsen af ny støtte. Det ville således kun være i den hypotetiske situation, at ændringer i boligfinansieringsordningen, der har fundet sted efter den 1. januar 1994, potentielt kunne medføre, at støtte i forbindelse med fritagelse for betaling af udbytte blev ændret fra eksisterende til ny støtte.

2.4. KONKLUSION VEDRØRENDE FIRE POTENTIELLE STATSSTØTTEFORANSTALTNINGERS KARAKTER AF NY ELLER EKSISTERENDE STØTTE

Tilsynsmyndigheden finder på grundlag af ovenstående vurdering, at følgende foranstaltninger: statsgaranti, rentestøtte, skattefritagelse og fritagelse for udbetaling af udbytte, som er identificeret i beslutningen om indledning af overtrædelsesproceduren, ikke udgør nye støtteforanstaltninger, der kan vurderes på grundlag af den foreliggende formelle undersøgelsesprocedure.

Tilsynsmyndigheden vil i overensstemmelse hermed indstille den formelle undersøgelsesprocedure og vil indlede proceduren i medfør af artikel 1, litra 1), i del I og afsnit V, i del II i protokol 3 til aftalen om tilsynsmyndigheden og domstolen, som vedrører eksisterende støtte.

For fuldstændighedens skyld vil tilsynsmyndigheden gerne tilføje, at selv om man skulle indtage den holdning, som SFF har foreslået, og antage, at boligloven med efterfølgende ændringer rent faktisk skulle være relevant for vurderingen af klassificeringen af de mulige støtteforanstaltninger, der er identificeret ovenfor, ville tilsynsmyndigheden alligevel have konkluderet, at de konkrete ændringer af boligsystemet ikke var af en sådan beskaffenhed, at en omklassificering fra eksisterende til ny støtte kunne komme på tale:

— For det første kan det blotte forhold, at Island har valgt en lovgivningsteknik, hvorefter man vedtager en ny lov i stedet for at ændre en allerede eksisterende lov, ikke i sig selv føre til en omklassificering af en hidtil eksisterende støtteforanstaltning⁽⁴⁹⁾. Det afgørende er udelukkende, om den nye lov medførte principielle ændringer af de relevante støtteforanstaltninger, der er af en sådan beskaffenhed, at det påvirker vurderingen af disse foranstaltningers forenelighed. I den henseende finder tilsynsmyndigheden det af stor betydning, at boligloven, for så vidt angår alle væsentlige specifikke forhold, var en fortsættelse af den tidligere ordning med samme målsætning om prismæssigt overkommelige boliger for alle borgere i Island. Som vist ovenfor i afsnit 2.2.3.1 er boliglovens målsætning den samme som målsætningen i lov nr. 97/1993.

— For det andet er det, som anført ovenfor, Kommissionens faste praksis, at en ændring af en støttemodtagers juridiske status ikke er relevant for klassificeringen af støtten.

⁽⁴⁹⁾ Kommissionens beslutning E 12/2005 — Polen, ubegrænset statsgaranti til fordel for Poczta Polska, nr. 39-47.

- For det tredje har den nugældende foranstaltning af de potentielle støtteforanstaltninger til fordel for BFF ikke ændret sig som en konsekvens af vedtagelsen af boligloven og senere ændringer heraf.
- For det fjerde ændrede boligloven intet med hensyn til udstedelsen af boligobligationer, den vigtigste lånekategori. Der blev i boligloven indført en ny lånekategori, de såkaldte tillægslån, som led i reformen af det almene boligmarked. Denne lånekategori erstattede imidlertid reelt de kategorier af sociale lån, der kunne ydes i henhold til lov nr. 97/1993. Som anført i afsnit I.2.2.3.3.3 var den højeste procentdel af disse typer lån og kriterierne for erhvervelse næsten identiske. Den vigtigste forskel i reglerne vedrørende disse typer lån er således, at disse boliger i henhold til boligloven på visse betingelser kunne sælges på det almindelige marked til markedsprisen. Det er tilsynsmyndighedens opfattelse, at disse lovændringer hverken materielt ændrede kredsen af potentielle modtagere af sociale lån eller udvidede BFF's aktiviteter på dette område sammenlignet med dens forgængere. Derudover kan afskaffelsen af sociale lånekategorier, jf. afsnit I.2.2.3.3.3 ovenfor, ikke bevirke, at en låneordning bliver kategoriseret som ny støtte. Sådanne ændringer kunne til nød betragtes som ophævelse af støtte.

- For det femte kan tilsynsmyndigheden ikke erklære sig enig med SFF i, at boligloven medførte en væsentlig udvidelse af BFF's mulighed for at låne til selskaber, der bygger lejligheder⁽⁵⁰⁾. Som anført ovenfor i afsnit I.2.2.3.3.2 kunne der ydes lån fra ordningen for boligobligationer i henhold til betingelserne i de betænkninger, der var udstedt på grundlag af boligloven og dens forgænger, til selskaber, der beskæftiger sig med opførelsen af boliger.

- For det sjette blev ordningen med boligobligationer, som beskrevet ovenfor, ophævet ved lov nr. 57/2004 og erstattet med direkte kontantlån ydet af BFF. SFF har gjort gældende, at denne ændring kræver, at foranstaltningen klassificeres som ny støtte. Denne lov ændrede imidlertid hverken noget i forhold til potentielle modtageres ansvarsområde og lignende, eller medførte nogen ændring i formålet med og finansieringen af eventuelle støtteforanstaltninger over for BFF. Derfor er tilsynsmyndigheden af den opfattelse, at ændringerne skal betragtes som administrative og tekniske snarere end principielle.

⁽⁵⁰⁾ I den henseende henviser SFF til udtalelserne fra formanden for Alltingets udvalg i forbindelse med sletningen af ordet »individuel« fra stk. 1 i artikel 15 om kategorien almindelige lån, i lovforslaget, der senere blev ophøjet til boligloven. Se punkt 7 i talen, der findes på <http://www.althingi.is/altext/122/05/r13133243.sgml>

- For det syvende blev grænsen for BFF's kategori »almindelige lån« ved lov nr. 120/2004 forhøjet til 90 % af ejendomsvurderingen. I konsekvens heraf blev lovens kapitel VII om tillægslån afskaffet. Lov nr. 120/2004 ændrede intet med hensyn til BFF-ordningens public service-aktiviteter. Formålet med boligloven forblev det samme, støttemodtageren var fortsat kun BFF, og dens aktiviteter var stort set uændret. Derudover var der ingen ændringer med hensyn til, hvem der kunne optage lån i BFF, det betød blot, at loftet på 90 % kunne udnyttes af alle⁽⁵¹⁾. Situationen her er omvendt i forhold til situationen i Keller-sagen, hvor Retten i Første Instans stadfæstede, at en stigning fra 7 mia. ITL til 80 mia. ITL i de anlægsaktiver, som en virksomhed højst kunne besidde for at falde ind under en godkendt støtteordning, udgjorde en væsentlig ændring, der skulle have været anmeldt til Kommissionen. Domstolen anførte, at denne ændring havde medført en stigning i antallet af potentielle støttemodtagere og reelt havde gjort ordningen tilgængelig for ansøgere⁽⁵²⁾. En ændring af støtteordningen, hvorved man potentielt øger antallet af støttemodtagere, er en ændring af et af ordningens grundlæggende karakteristika, der kan have en virkning på dens forenelighed med EF-traktaten. Om almindelige lån udgør 70 % eller 90 % af ejendomsvurderingen, er i denne sag ikke relevant for vurderingen af, om sådanne lån kan klassificeres som public service, jf. EØS-aftalens artikel 59, stk. 2 —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

De mulige støtteforanstaltninger i form af statsgaranti, rentestøtte, skattefritagelser og fritagelse for udbetaling af udbytte til fordel for BFF anses for at udgøre eksisterende støtte. Den formelle undersøgelsesprocedure for ny støtte afsluttes derfor.

Artikel 2

BFF's fritagelse for anvendelsen af bestemmelserne i loven, som omtalt i punkt 14 i kapitel II i bilag IX til EØS-aftalen, udgør ikke statsstøtte.

⁽⁵¹⁾ Kommissionen konkluderede i sin beslutning i sagen om radiofonierne i Tyskland, at stigninger i licensgebyrets størrelse ikke skulle betragtes som ny støtte: »Stigningen er snarere en konsekvens af et stigende finansielt behov hos offentlige radiofonier for at leve op til deres public service-forpligtelser. Det kan derfor — og i tråd med Kommissionens tidligere praksis — ikke adskilles fra den oprindelige finansieringsordning og udgør ikke en principiel ændring, forudsat at public service-forpligtelsen som sådan ikke er blevet indholdsmæssigt ændret«. Kommissionens beslutning af 24. april 2007, citeret ovenfor, nr. 206.

⁽⁵²⁾ Sag T-35/1999, *Keller SpA mod Kommissionen*, Sml. 2002 II, s. 261, præmis 62.

Artikel 3

Denne beslutning er rettet til Republikken Island.

Artikel 4

Kun den engelske udgave er autentisk.

Udfærdiget i Bruxelles, den 27. juni 2008.

På EFTA-Tilsynsmyndighedens vegne

Per SANDERUD
Formand

Kurt JAEGER
Medlem af kollegiet

BERIGTIGELSER**Berigtigelse til Kommissionens forordning (EF) nr. 1242/2008 af 8. december 2008 om opstilling af en fællesskabsklassifikation af landbrugsbedrifter**

(Den Europæiske Unions Tidende L 335 af 13. december 2008)

Side 3, betragtning 3:

I stedet for: »I betragtning af den stigende betydning af landbrugsproducenternes indkomster fra andre erhvervmæssige aktiviteter med direkte tilknytning til bedriften end landbrugsaktiviteter på landbrugsbedrifter bør en variabel klassifikation, der afspejler betydningen af andre erhvervmæssige aktiviteter (AEA) med direkte tilknytning til bedriften, inkluderes i fællesskabsklassifikationen.«

Læses: »I betragtning af den stigende betydning af landbrugernes indkomster fra andre erhvervmæssige aktiviteter med direkte tilknytning til bedriften end landbrugsaktiviteter på landbrugsbedrifter bør en variabel klassifikation, der afspejler betydningen af andre erhvervmæssige aktiviteter (AEA) med direkte tilknytning til bedriften, inkluderes i fællesskabsklassifikationen.«

Side 4, artikel 4, stk. 1, andet punktum:

I stedet for: »Forholdet udtrykkes som et procentspænd.«

Læses: »Andelen udtrykkes inden for et interval.«

Artikel 4, stk. 1, tredje punktum:

I stedet for: »Procentspændene er fastsat i del C af bilag III.«

Læses: »Intervallerne er fastsat i del C i bilag III.«

Artikel 4, stk. 2:

I stedet for: »Det endelige output, definitionen af og fremgangsmåden ved bestemmelse af forholdet er fastsat i del A og B i bilag III.«

Læses: »Det endelige output, definitionen af og fremgangsmåden ved bestemmelse af andelen er fastsat i del A og B i bilag III.«

Bilag I, del A »Klassifikationsskema«, Blandede bedrifter, kode 8, anden kolonne, kode 84:

I stedet for: »Blandede bedrifter med planteavl og husdyrhold, forskelligt«

Læses: »Blandede bedrifter med planteavl og husdyrhold, i øvrigt«.

Side 12, bilag I, del B »Sammenligningstabel og samlekode«, afsnit II, kode FCP1:

I stedet for: »Foder til salg«

Læses: »Grovfoder til salg«.

Bilag I, del B, afsnit II, kode FCP4:

I stedet for: »Foder til græssende husdyr«

Læses: »Grovfoder til græssende husdyr«.

Bilag I, del B, afsnit II, kode P1+FCP1:

I stedet for: »(foder til salg)«

Læses: »(grovfoder til salg)«.

Side 13, bilag I, del C »Definition af driftsformer«, litra b), tabellen, kode 2, sjette kolonne ud for kode 212:

I stedet for: »Specialiserede bedrifter, blomster og prydblomster«

Læses: »Specialiserede bedrifter, blomster og prydblomster, under glas«.

Side 19, bilag I, del C, litra b), »Bedrifter, der ikke kan klassificeres«, kode 9, ottende kolonne:

I stedet for: »Standard-produktionsudbytte i alt = 0«

Læses: »Standardoutput i alt = 0«.

Side 21, bilag III, del A, første afsnit, første punktum:

I stedet for: »Erhvervsmæssige aktiviteter med direkte tilknytning til bedriften bortset fra bedriftens landbrugsaktiviteter omfatter alle andre aktiviteter end landbrugsarbejde med direkte tilknytning til bedrifter og med økonomiske følger for bedriften.«

Læses: »Erhvervsmæssige aktiviteter med direkte tilknytning til bedriften bortset fra bedriftens landbrugsaktiviteter omfatter alle andre aktiviteter end landbrugsarbejde med direkte tilknytning til bedriften og med økonomiske følger for bedriften.«

Bilag III, del B, første afsnit, første punktum:

I stedet for: »Andelen af AEA med direkte tilknytning til bedriften af bedriftens endelige produktionsudbytte anslås som andelen af AEA's omsætning af bedriftens samlede omsætning (inkl. direkte betalinger) som følger: Omsætning for AEA med direkte tilknytning til bedriften FORHOLD = Bedriftens samlede omsætning (landbrug + AEA med direkte tilknytning til bedriften) + direkte betalinger«

Læses: »Andelen af AEA med direkte tilknytning til bedriften af bedriftens endelige output anslås som andelen af AEA's omsætning af bedriftens samlede omsætning (inkl. direkte betalinger) som følger: Omsætning for AEA med direkte tilknytning til bedriften ANDEL = Bedriftens samlede omsætning (landbrug + AEA med direkte tilknytning til bedriften) + direkte betalinger.«

Bilag III, del C, første afsnit, skema, første række, anden kolonne:

I stedet for: »Procentspænd«

Læses: »Interval«.

Side 22, bilag IV, overskrift:

I stedet for: »STANDARD OUTPUT (SO)«

Læses: »STANDARDOUTPUT (SO)«.

Bilag IV, nr. 1, litra a), andet afsnit:

I stedet for: »Ved **standard output** (SO) forstås gennemsnitsværdien af outputtet i en given region for hver driftsgren i landbruget.«

Læses: »Ved **standardoutput** (SO) forstås gennemsnitsværdien af outputtet i en given region for hver driftsgren i landbruget.«

Bilag IV, nr. 3, litra a):

I stedet for: »Basisdata til bestemmelse af SO ajourføres mindst hver gang, at der gennemføres en undersøgelse af landbrugsbedrifternes struktur i form af en optælling.«

Læses: »Basisdata til bestemmelse af SO ajourføres mindst hver gang, der gennemføres en undersøgelse af landbrugsbedrifternes struktur i form af en totaltælling.«

Bilag IV, nr. 3, litra b), første afsnit, første punktum:

I stedet for: »Mellem to EF-undersøgelser af landbrugsbedriftenes struktur i form af en optælling ajourføres SO hver gang, at der gennemføres en undersøgelse af landbrugsbedriftenes struktur.«

Læses: »Mellem to EF-undersøgelser af landbrugsbedriftenes struktur i form af en totaltælling ajourføres SO hver gang, der gennemføres en undersøgelse af landbrugsbedriftenes struktur.«

Bilag IV, nr. 5, litra h), andet afsnit:

I stedet for: »Hvis der er grovfoderædende husdyr på bedriften, betragtes foderafgrøden som bestemt til opfodring af de grovfoderædende husdyr og som del af foderproduktionen.«

Læses: »Hvis der er grovfoderædende husdyr på bedriften, betragtes foderafgrøden som bestemt til opfodring af de grovfoderædende husdyr og som del af produktionen af husdyr og foder.«

ABONNEMENTSPRISER 2010 (ekskl. moms, inkl. normale forsendelsesomkostninger)

EU-Tidende, L- + C-udgaven, kun papirudgave	22 officielle EU-sprog	1 100 EUR pr. år
EU-Tidende, L- + C-udgaven, papirudgave + årlig cd-rom	22 officielle EU-sprog	1 200 EUR pr. år
EU-Tidende, L-udgaven, kun papirudgave	22 officielle EU-sprog	770 EUR pr. år
EU-Tidende, L- + C-udgaven, månedlig kumulativ cd-rom	22 officielle EU-sprog	400 EUR pr. år
Supplement til EUT (S-udgaven), udbud og offentlige kontrakter, cd-rom, 2 udgaver pr. uge	Flersproget: 23 officielle EU-sprog	300 EUR pr. år
EU-Tidende, C-udgaven — udvælgelsesprøver	Sprog iht. udvælgelsesprøve(r)	50 EUR pr. år

Den Europæiske Unions Tidende, der udkommer på EU's officielle sprog, fås i abonnement i 22 sprogudgaver. EU-Tidende omfatter L-udgaven (retsforskrifter) og C-udgaven (meddelelser og oplysninger).

Der abonneres særskilt på hver sprogudgave.

I henhold til Rådets forordning (EF) nr. 920/2005, offentliggjort i EU-Tidende L 156 af 18. juni 2005, er Den Europæiske Unions institutioner midlertidigt fritaget for forpligtelsen til at udarbejde og offentliggøre alle retsakter på irsk. Irske udgaver af EU-Tidende vil derfor blive markedsført særskilt.

Abonnementet på supplementet til EU-Tidende (S-udgaven (udbud og offentlige kontrakter)) omfatter alle udgaver på de 23 officielle sprog på én cd-rom.

Abonnenter på *Den Europæiske Unions Tidende* kan uden ekstra omkostninger rekvirere eksemplarer af diverse bilag til EU-Tidende (C ... A-udgaver). Abonnenterne gøres opmærksom på udgivelsen af bilagene ved hjælp af »meddelelser til læserne« i *Den Europæiske Unions Tidende*.

I løbet af 2010 vil cd-rom-formatet blive erstattet af dvd-formater.

Salg og abonnemeter

Betalingsabonnemeter på diverse tidsskrifter, som f.eks. *Den Europæiske Unions Tidende*, kan købes gennem vore salgsgenter. Listen over salgsgenterne findes på internettet:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_da.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) giver direkte og gratis adgang til EU-retten. Via dette netsted kan man konsultere *Den Europæiske Unions Tidende*, og netstedet indeholder endvidere traktaterne, retsforskrifter, retspraksis og forberedende retsakter.

Yderligere oplysninger om Den Europæiske Union findes på: <http://europa.eu>

